

**PREZES
URZĘDU OCHRONY
KONKURENCJI I KONSUMENTÓW**

DOK1-410-6/13/TK

Warszawa, dnia 30 grudnia 2014 r.

DECYZJA nr DOK-12/2014

I. Na podstawie art. 11 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. *o ochronie konkurencji i konsumentów* (Dz. U. Nr 50, poz. 331 ze zm.), po przeprowadzeniu postępowania antymonopolowego, Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów **uznaje za praktykę ograniczającą konkurencję** i naruszającą zakaz, o którym mowa w art. 6 ust. 1 pkt 3 ustawy *o ochronie konkurencji i konsumentów* zawarcie przez:

1. Rafinerię Nafty Jedlicze S.A. z siedzibą w Jedliczu;
2. Ran-Oil Sp. z o.o. z siedzibą w Tarnowie;
3. EKO-PRIM Sp.j. Teresa Stadnik, Mariusz Beloś z siedzibą w Lublinie;
4. Przedsiębiorstwo Handlowo – Usługowe „Elektros” Sp. z o.o. z siedzibą w Lędzinach;
5. Wektor A. Chudak Sp. j. z siedzibą w Katowicach;
6. Ran-Flex Sp. z o.o. z siedzibą w Krakowie;
7. Pana Janusza Kisielewskiego prowadzącego działalność gospodarczą pod nazwą P.H.U. Petromex Janusz Kisielewski w Komprachcicach;
8. Ran-Synchron Sp. z o.o. z siedzibą w Koziegłowach;
9. Pana Jakuba Markiewicza prowadzącego działalność gospodarczą pod nazwą F.U.H. Espadon Jakub Markiewicz w Szczecinie;
10. Ran-Sigma Sp. z o.o. z siedzibą w Wałbrzychu;
11. Ekomax Sp. z o.o. z siedzibą w Gliwicach;
12. Pana Krzysztofa Maluńskiego prowadzącego działalność gospodarczą pod nazwą Krzysztof Maluński P.H.U. w Kościanie;
13. Pana Andrzeja Szczurka prowadzącego działalność gospodarczą pod nazwą Andrzej Szczurek w Iwoniczu – Zdroju oraz pana Grzegorza Studzińskiego prowadzącego

działalność gospodarczą pod nazwą Grzegorz Studziński w Iwoniczu – Zdroju, wspólników spółki cywilnej Anpol S.C. Grzegorz Studziński, Andrzej Szczurek;

14. Ran-Dickmar Sp. z o.o. z siedzibą w Tarnobrzegu,

porozumienia ograniczającego konkurencję na krajowym rynku skupu olejów odpadowych, polegającego na podziale rynku skupu olejów odpadowych poprzez zobowiązanie się przez przedsiębiorców wymienionych w pkt 2 – 14 w umowach zawartych z Rafinerią Nafty Jedlicze S.A. z siedzibą w Jedliczu do niekonkurowania i **stwierdza zaniechanie jej stosowania z dniem 1 stycznia 2013 r.**

II. Na podstawie art. 105 § 1 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. *Kodeks postępowania administracyjnego* (t.j. Dz. U. z 2013 r. poz. 267 ze zm.) w związku z art. 83 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. *o ochronie konkurencji i konsumentów* (Dz. U. Nr 50, poz. 331 ze zm.), Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów **umarza jako bezprzedmiotowe postępowanie antymonopolowe** w sprawie zawarcia przez:

1. Rafinerię Nafty Jedlicze S.A. z siedzibą w Jedliczu;
2. Ran-Oil Sp. z o.o. z siedzibą w Tarnowie;
3. EKO-PRIM Sp.j. Teresa Stadnik, Mariusz Beloś z siedzibą w Lublinie;
4. Przedsiębiorstwo Handlowo – Usługowe „Elektros” Sp. z o.o. z siedzibą w Lędzinach;
5. Wektor A. Chudak Sp. j. z siedzibą w Katowicach;
6. Ran-Flex Sp. z o.o. z siedzibą w Krakowie;
7. Pana Janusza Kisielewskiego prowadzącego działalność gospodarczą pod nazwą P.H.U. Petromex Janusz Kisielewski w Komprachcicach;
8. Ran-Synchron Sp. z o.o. z siedzibą w Koziegłowach;
9. Pana Jakuba Markiewicza prowadzącego działalność gospodarczą pod nazwą F.U.H. Espadon Jakub Markiewicz w Szczecinie;
10. Ran-Sigma Sp. z o.o. z siedzibą w Wałbrzychu;
11. Ekomax Sp. z o.o. z siedzibą w Gliwicach;
12. Pana Krzysztofa Maluńskiego prowadzącego działalność gospodarczą pod nazwą Krzysztof Maluński P.H.U. w Kościanie;
13. Pana Andrzeja Szczurka prowadzącego działalność gospodarczą pod nazwą Andrzej Szczurek w Iwoniczu – Zdroju oraz pana Grzegorza Studzińskiego prowadzącego działalność gospodarczą pod nazwą Grzegorz Studziński w Iwoniczu – Zdroju, wspólników spółki cywilnej Anpol S.C. Grzegorz Studziński, Andrzej Szczurek;

14. Ran-Dickmar Sp. z o.o. z siedzibą w Tarnobrzegu,

porozumienia ograniczającego konkurencję na krajowym rynku skupu olejów odpadowych, polegającego na ustalaniu cen skupu olejów odpadowych poprzez zobowiązanie się przez przedsiębiorców wymienionych w pkt 2 – 14 w umowach zawartych z Rafinerią Nafty Jedlicze S.A. z siedzibą w Jedliczu do niekonkurowania.

III. Na podstawie art. 106 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. *o ochronie konkurencji i konsumentów* (Dz. U. Nr 50, poz. 331 ze zm.), po przeprowadzeniu postępowania antymonopolowego, Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów z tytułu naruszenia zakazu, o którym mowa w art. 6 ust. 1 pkt 3 ww. ustawy, w zakresie określonym w pkt I sentencji niniejszej decyzji, **nakłada na:**

1. Rafinerię Nafty Jedlicze S.A. z siedzibą w Jedliczu **karę pieniężną w wysokości 582.532,68 zł** (słownie: pięćset osiemdziesiąt dwa tysiące pięćset trzydzieści dwa złote sześćdziesiąt osiem groszy);
2. Ran-Oil Sp. z o.o. z siedzibą w Tarnowie **karę pieniężną w wysokości 3.026,98 zł** (słownie: trzy tysiące dwadzieścia sześć złotych dziewięćdziesiąt osiem groszy);
3. EKO-PRIM Sp.j. Teresa Stadnik, Mariusz Beloś z siedzibą w Lublinie **karę pieniężną w wysokości 2.232,32 zł** (słownie: dwa tysiące dwieście trzydzieści dwa złote trzydzieści dwa grosze);
4. Przedsiębiorstwo Handlowo – Usługowe „Elektros” Sp. z o.o. z siedzibą w Łędzinach **karę pieniężną w wysokości 6.747,91 zł** (słownie: sześć tysięcy siedemset czterdzieści siedem złotych dziewięćdziesiąt jeden groszy);
5. Wektor A. Chudak Sp. j. z siedzibą w Katowicach **karę pieniężną w wysokości 4.217,17 zł** (słownie: cztery tysiące dwieście siedemnaście złotych siedemnaście groszy);
6. Ran-Flex Sp. z o.o. z siedzibą w Krakowie **karę pieniężną w wysokości 6.851,75 zł** (słownie: sześć tysięcy osiemset pięćdziesiąt jeden złotych siedemdziesiąt pięć groszy);
7. Pana Janusza Kisielewskiego prowadzącego działalność gospodarczą pod nazwą P.H.U. Petromex Janusz Kisielewski w Komprachcicach **karę pieniężną w wysokości 87.423,03 zł** (słownie: osiemdziesiąt siedem tysięcy czterysta dwadzieścia trzy złote trzy grosze);

8. Ran-Synchron Sp. z o.o. z siedzibą w Koziegłowach **karę pieniężną w wysokości 5.675,72 zł** (słownie: pięć tysięcy sześćset siedemdziesiąt pięć złotych siedemdziesiąt dwa grosze);
9. Pana Jakuba Markiewicza prowadzącego działalność gospodarczą pod nazwą F.U.H. Espadon Jakub Markiewicz w Szczecinie **karę pieniężną w wysokości 51.490,21 zł** (słownie: pięćdziesiąt jeden tysięcy czterysta dziewięćdziesiąt złotych dwadzieścia jeden groszy);
10. Ran-Sigma Sp. z o.o. z siedzibą w Wałbrzychu **karę pieniężną w wysokości 23.848,05 zł** (słownie: dwadzieścia trzy tysiące osiemset czterdzieści osiem złotych pięć groszy);
11. Ekomax Sp. z o.o. z siedzibą w Gliwicach **karę pieniężną w wysokości 28.480,23 zł** (słownie: dwadzieścia osiem tysięcy czterysta osiemdziesiąt złotych dwadzieścia trzy grosze);
12. Pana Krzysztofa Maluńskiego prowadzącego działalność gospodarczą pod nazwą Krzysztof Maluński P.H.U. w Kościanie **karę pieniężną w wysokości 3.877,61 zł** (słownie: trzy tysiące osiemset siedemdziesiąt siedem złotych sześćdziesiąt jeden groszy);
13. Pana Andrzeja Szczurka prowadzącego działalność gospodarczą pod nazwą Andrzej Szczurek w Iwoniczu – Zdroju, współnika spółki cywilnej Anpol S.C. Grzegorz Studziński, Andrzej Szczurek **karę pieniężną w wysokości 4.787,38 zł** (słownie: cztery tysiące siedemset osiemdziesiąt siedem złotych trzydzieści osiem groszy);
14. Pana Grzegorza Studzińskiego prowadzącego działalność gospodarczą pod nazwą Grzegorz Studziński w Iwoniczu – Zdroju, współnika spółki cywilnej Anpol S.C. Grzegorz Studziński, Andrzej Szczurek **karę pieniężną w wysokości 4.787,38 zł** (słownie: cztery tysiące siedemset osiemdziesiąt siedem złotych trzydzieści osiem groszy);
15. Ran-Dickmar Sp. z o.o. z siedzibą w Tarnobrzegu **karę pieniężną w wysokości 15.515,85 zł** (słownie: piętnaście tysięcy pięćset piętnaście złotych osiemdziesiąt pięć groszy),

płatną do budżetu państwa.

IV. Na podstawie art. 77 ust. 1 oraz art. 80 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. *o ochronie konkurencji i konsumentów* (Dz. U. Nr 50, poz. 331 ze zm.) oraz stosownie

do art. 263 § 1 i art. 264 § 1 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. – *Kodeks postępowania administracyjnego* (t.j. Dz. U. z 2013 r., poz. 267 ze zm.) w związku z art. 83 ustawy *o ochronie konkurencji i konsumentów*, Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów **obciąża:**

1. Rafinerię Nafty Jedlicze S.A. z siedzibą w Jedliczu **kosztami postępowania antymonopolowego w kwocie 107,87 zł** (słownie: sto siedem złotych osiemdziesiąt siedem groszy);
2. Ran-Oil Sp. z o.o. z siedzibą w Tarnowie **kosztami postępowania antymonopolowego w kwocie 107,87 zł** (słownie: sto siedem złotych osiemdziesiąt siedem groszy);
3. EKO-PRIM Sp.j. Teresa Stadnik, Mariusz Beloś z siedzibą w Lublinie **kosztami postępowania antymonopolowego w kwocie 210,16 zł** (słownie: dwieście dziesięć złotych szesnaście groszy);
4. Przedsiębiorstwo Handlowo-Usługowe „Elektros” Sp. z o.o. z siedzibą w Lędzinach **kosztami postępowania antymonopolowego w kwocie 107,87 zł** (słownie: sto siedem złotych osiemdziesiąt siedem groszy);
5. Wektor A. Chudak Sp. j. z siedzibą w Katowicach **kosztami postępowania antymonopolowego w kwocie 107,87 zł** (słownie: sto siedem złotych osiemdziesiąt siedem groszy);
6. Ran-Flex Sp. z o.o. z siedzibą w Krakowie **kosztami postępowania antymonopolowego w kwocie 107,87 zł** (słownie: sto siedem złotych osiemdziesiąt siedem groszy);
7. Pana Janusza Kisielewskiego prowadzącego działalność gospodarczą pod nazwą P.H.U. Petromex Janusz Kisielewski w Komprachcicach **kosztami postępowania antymonopolowego w kwocie 114,34 zł** (słownie: sto czternaście złotych trzydzieści cztery grosze);
8. Ran-Synchron Sp. z o.o. z siedzibą w Koziegłowach **kosztami postępowania antymonopolowego w kwocie 114,34 zł** (słownie: sto czternaście złotych trzydzieści cztery grosze);
9. Pana Jakuba Markiewicza prowadzącego działalność gospodarczą pod nazwą F.U.H. Espadon Jakub Markiewicz w Szczecinie **kosztami postępowania antymonopolowego w kwocie 107,87 zł** (słownie: sto siedem złotych osiemdziesiąt siedem groszy);

10. Ran-Sigma Sp. z o.o. z siedzibą w Wałbrzychu **kosztami postępowania antymonopolowego w kwocie 113,57 zł** (słownie: sto trzynaście złotych pięćdziesiąt siedem groszy);
11. Ekomax Sp. z o.o. z siedzibą w Gliwicach **kosztami postępowania antymonopolowego w kwocie 120,04 zł** (słownie: sto dwadzieścia złotych cztery grosze);
12. Pana Krzysztofa Maluńskiego prowadzącego działalność gospodarczą pod nazwą Krzysztof Maluński P.H.U. w Kościanie **kosztami postępowania antymonopolowego w kwocie 107,87 zł** (słownie: sto siedem złotych osiemdziesiąt siedem groszy);
13. Pana Andrzeja Szczurka prowadzącego działalność gospodarczą pod nazwą Andrzej Szczurek w Iwoniczu-Zdroju, wspólnika spółki cywilnej Anpol S.C. Grzegorz Studziński, Andrzej Szczurek **kosztami postępowania antymonopolowego w kwocie 113,57 zł** (słownie: sto trzynaście złotych pięćdziesiąt siedem groszy);
14. Pana Grzegorza Studzińskiego prowadzącego działalność gospodarczą pod nazwą Grzegorz Studziński w Iwoniczu-Zdroju, wspólnika spółki cywilnej Anpol S.C. Grzegorz Studziński, Andrzej Szczurek **kosztami postępowania antymonopolowego w kwocie 113,57 zł** (słownie: sto trzynaście złotych pięćdziesiąt siedem groszy);
15. Ran-Dickmar Sp. z o.o. z siedzibą w Tarnobrzegu **kosztami postępowania antymonopolowego w kwocie 113,57 zł** (słownie: sto trzynaście złotych pięćdziesiąt siedem groszy)

i zobowiązuje do uiszczenia tych kosztów na rzecz Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w terminie 14 dni od daty uprawomocnienia się niniejszej decyzji.

UZASADNIENIE

(1) Postępowanie antymonopolowe w sprawie, której dotyczy niniejsza decyzja, zostało wszczęte na podstawie informacji i dokumentów uzyskanych przez Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (dalej także jako: „Prezes Urzędu”, „Prezes UOKiK” lub „organ antymonopolowy”) w postępowaniu wyjaśniającym mającym na

celu wstępne ustalenie, czy w związku z zasadami sprzedaży, skupu, odzysku i recyklingu olejów odpadowych mogło nastąpić naruszenie przepisów ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. *o ochronie konkurencji i konsumentów* (Dz. U. Nr 50, poz. 331 ze zm., dalej także jako: „u.o.k.k.”, „ustawa antymonopolowa”) uzasadniające wszczęcie postępowania antymonopolowego, w tym, czy sprawa ma charakter antymonopolowy (sygn. akt. DOK1-400/6/12/SJ).

(2)W toku przedmiotowego postępowania wyjaśniającego Prezes UOKiK uzyskał dokumenty i informacje na temat relacji Rafinerii Nafty Jedlicze S.A. (dalej również jako „Rafineria Nafty Jedlicze”, „Rafineria”, „RNJ”) z przedsiębiorcami, od których Rafineria skupuje oleje odpadowe, w tym w szczególności wzorce umów stosowanych przez RNJ, Strategie Grupy Kapitałowej, korespondencję Rafinerii z przedsiębiorcami, od których Rafineria skupuje oleje odpadowe, a także wyjaśnienia stron odnośnie do systemu skupu olejów odpadowych.

(3)Na podstawie zgromadzonych informacji i dokumentów Prezes UOKiK uznał, że okoliczności badanej sprawy stwarzają podejrzenie naruszenia przez wyżej wskazanych przedsiębiorców zakazu porozumień ograniczających konkurencję w zakresie określonym w art. 6 ust. 1 pkt 1 i pkt 3 ustawy *o ochronie konkurencji i konsumentów*.

(4) Postanowieniem z dnia 31 grudnia 2013 r. Prezes Urzędu wszczął postępowanie antymonopolowe w sprawie zawarcia przez przedsiębiorców:

- 1.Rafinerię Nafty Jedlicze S.A. z siedzibą w Jedliczu;
- 2.Ran-Oil Sp. z o.o. z siedzibą w Tarnowie;
- 3.Panią Teresę Stadnik, prowadzącą działalność gospodarczą pod nazwą Teresa Stadnik w Lublinie oraz pana Mariusza Belosia, prowadzącego działalność gospodarczą pod nazwą Eko-Prim Mariusz Beloś w Lublinie, wspólników spółki cywilnej „Eko-Prim” S.C. Teresa Stadnik, Mariusz Beloś;
- 4.Przedsiębiorstwo Handlowo – Usługowe „Elektros” Sp. z o.o. z siedzibą w Łędzinach;
- 5.Wektor A. Chudak Sp. j. z siedzibą w Katowicach;
- 6.Ran-Flex Sp. z o.o. z siedzibą w Krakowie;
- 7.Pana Janusza Kisielewskiego prowadzącego działalność gospodarczą pod nazwą P.H.U. Petromex Janusz Kisielewski w Komprachcicach;
- 8.Ran-Synchron Sp. z o.o. z siedzibą w Koziegłowach;

9. Pana Jakuba Markiewicza prowadzącego działalność gospodarczą pod nazwą F.U.H. Espadon Jakub Markiewicz w Szczecinie;
10. Ran-Sigma Sp. z o.o. z siedzibą w Wałbrzychu;
11. Ekomax Sp. z o.o. z siedzibą w Gliwicach;
12. Pana Krzysztofa Maluńskiego prowadzącego działalność gospodarczą pod nazwą Krzysztof Maluński P.H.U. w Kościanie;
13. Pana Andrzeja Szczurka prowadzącego działalność gospodarczą pod nazwą Andrzej Szczurek w Iwoniczu – Zdroju oraz pana Grzegorza Studzińskiego prowadzącego działalność gospodarczą pod nazwą Grzegorz Studziński w Iwoniczu – Zdroju, wspólników spółki cywilnej Anpol S.C. Grzegorz Studziński, Andrzej Szczurek;
14. Ran-Dickmar Sp. z o.o. z siedzibą w Tarnobrzegu

I. porozumienia ograniczającego konkurencję na krajowym rynku skupu olejów odpadowych, polegającego na ustalaniu cen skupu olejów odpadowych poprzez zobowiązanie się przez przedsiębiorców wymienionych w pkt. 2 – 14 w umowach zawartych z Rafinerią Nafty Jedlicze S.A. z siedzibą w Jedliczu do niekonkurowania, co może naruszać art. 6 ust. 1 pkt 1 ustawy *o ochronie konkurencji i konsumentów*;

II. porozumienia ograniczającego konkurencję na krajowym rynku skupu olejów odpadowych, polegającego na podziale rynku skupu olejów odpadowych poprzez zobowiązanie się przez przedsiębiorców wymienionych w pkt. 2 – 14 w umowach zawartych z Rafinerią Nafty Jedlicze S.A. z siedzibą w Jedliczu do niekonkurowania, co może naruszać art. 6 ust. 1 pkt 3 ustawy *o ochronie konkurencji i konsumentów*.

(5) W odpowiedzi na zawiadomienie o wszczęciu postępowania antymonopolowego strony postępowania ustosunkowały się do zarzutów zawartych w postanowieniu, zaprzeczając zawarcie porozumienia.

(6) Pismem z dnia 2 grudnia 2014 r. strony postępowania zostały zawiadomione o zakończeniu zbierania materiału dowodowego w niniejszym postępowaniu oraz o możliwości zapoznania się z materiałem zgromadzonym w aktach sprawy i wypowiedzenia się w zakresie zebranych dowodów i materiałów. Ran-Dickmar sp. z o.o. wspólnie z Ran-Sigma sp. z o.o. i Anpol s.c. (wspólnicy: pan Grzegorz Studziński i pan Andrzej Szczurek), a także Rafineria Nafty Jedlicze S.A., Ran-Flex sp. z o.o. oraz Wektor A. Chudak sp.j. skorzystały z ww. prawa i przedstawiły ostateczne stanowiska w sprawie odpowiednio w dniu 16 grudnia 2014 r., 18 grudnia 2014 r., 19 grudnia 2014 r. i 23 grudnia 2014 r.

(7)W tym miejscu należy zauważyć, że część informacji i dokumentów, w oparciu o które Prezes UOKiK wydał niniejszą decyzję, stanowią prawnie chronione tajemnice, które nie mogą być ujawniane do wiadomości publicznej. Wobec powyższego Prezes UOKiK uznał, że w treści jawnej wersji decyzji administracyjnej nie powinny być ujawnione tego rodzaju informacje. Sprzeciwia się temu w szczególności art. 71 ust. 1 u.o.k.k., zgodnie z którym pracownicy Urzędu są obowiązani do ochrony tajemnicy przedsiębiorstwa, jak również innych informacji, podlegających ochronie na podstawie odrębnych przepisów, o których powzięli wiadomość w toku postępowania. Wobec powyższego tego rodzaju informacje, które dla adresatów decyzji pozostają jawne, w publicznie dostępnej treści decyzji zostały ujęte w nawias kwadratowy, oznaczone: [informacja utajniona] i pozostaną niewidoczne.

**Prezes UOKiK na podstawie zebranego materiału dowodowego ustalił,
co następuje:**

(8)Przedmiotem postępowania w niniejszej sprawie jest ocena, pod kątem zawartego w art. 6 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów zakazu porozumień ograniczających konkurencję, funkcjonowania stałej sieci zbiórki (skupu) olejów odpadowych dla Rafinerii Nafty Jedlicze (Zintegrowanego Systemu Zbiórki i Przemysłowego Zagospodarowania Olejów Odpadowych), a w szczególności ustaleń podejmowanych przez Rafinerię z przedsiębiorcami wchodzącymi w skład tej sieci w zakresie cen skupu tych produktów, jak i podziału rynku.

I.Strony postępowania

(9)**Rafineria Nafty Jedlicze** jest spółką akcyjną wpisaną do rejestru przedsiębiorców prowadzonego przez Sąd Rejonowy w Rzeszowie pod numerem KRS 0000041877. Spółka powstała w 1996 r. w wyniku przekształcenia Przedsiębiorstwa Państwowego Rafineria Nafty w Jedliczu. 100% akcji w Rafinerii Nafty Jedlicze posiada PKN Orlen S.A. Należy również wskazać, że Rafineria jest większościowym akcjonariuszem Konsorcjum Olejów Przepracowanych - Organizacji Odzysku Opakowań i Olejów S.A. Rafineria Nafty Jedlicze prowadzi działalność w zakresie produkcji i sprzedaży:

- a) **olejów bazowych z regeneracji olejów odpadowych** - stosowanych do wytwarzania różnego typu przemysłowych olejów smarowych, olejów technologicznych oraz olejów silnikowych;
- b) **rozpuszczalników naftowych** - stosowanych między innymi w produkcji farb, lakierów, klejów, chemii gospodarczej, kosmetyków samochodowych, tworzyw sztucznych, a także w procesach produkcyjnych tłuszczu roślinnych;
- c) **olejów opałowych ciężkich** - stosowanych do wytwarzania ciepła w elektrociepłowniach, elektrowniach i kotłowniach mieszkaniowych;
- d) **benzyn i naft specjalnego przeznaczenia** - wykorzystywanych w przemyśle chemicznym, motoryzacyjnym, gumowym oraz w górnictwie i drogownictwie.

W zakresie działalności związanej z olejami odpadowymi, Rafineria Nafty Jedlicze zajmuje się zarówno odzyskiem i regeneracją olejów odpadowych, jak i ich skupem. Proces odzysku RNJ prowadzi w uruchomionej w roku 2001 instalacji do rafinacji wodorem. Rafineria Nafty Jedlicze nie wykorzystuje w całości swych mocy produkcyjnych w zakresie odzysku i regeneracji olejów odpadowych.

Dowód: strona internetowa Rafinerii: www.rnjsa.com.pl.

- (10) „**Ran-Oil**” z siedzibą w Tarnowie jest spółką z ograniczoną odpowiedzialnością wpisaną do rejestru przedsiębiorców prowadzonego przez Sąd Rejonowy dla Krakowa-Śródmieścia w Krakowie pod numerem KRS 0000077605. Głównym przedmiotem działalności spółki jest transport i odbiór olejów przepracowanych.

Dowód: Pismo Ran-Oil sp. z o.o. z dnia 3 listopada 2014 r., k. 2090.

- (11) **EKO-PRIM Sp.j. Teresa Stadnik, Mariusz Beloś** z siedzibą w Lublinie jest spółką jawną wpisaną do rejestru przedsiębiorców prowadzonego przez Sąd Rejonowy Lublin - Wschód w Lublinie z siedzibą w Świdniku pod numerem KRS 0000532821. Prowadzona działalność gospodarcza polega na gospodarce odpadami niebezpiecznymi oraz odpadami innymi niż niebezpieczne (tj. skup olejów odpadowych, odbiór i zagospodarowanie odpadów przemysłowych, skup złomu metali żelaznych, wynajem kontenerów na gruz, odbiór elektro-śmieci). Spółka ta powstała w wyniku przekształcenia spółki cywilnej „Eko-Prim” S.C. Teresa Stadnik, Mariusz Beloś, której wspólnikami byli pani Teresa Stadnik prowadząca działalność gospodarczą pod nazwą Teresa Stadnik w Lublinie oraz pan Mariusz Beloś prowadzący działalność gospodarczą pod nazwą Eko-Prim Mariusz Beloś w Lublinie – przeciwko którym postępowanie

zostało wszczęte. EKO-PRIM Sp.j. Teresa Stadnik, Mariusz Beloś została wpisana do rejestru w dniu 25 listopada 2014 r. Mając na uwadze dokonane przekształcenie spółki cywilnej w spółkę jawną, należy podkreślić, że mamy w tym wypadku do czynienia z **zasadą kontynuacji w sferze praw i obowiązków** cywilnoprawnych i **administracyjnoprawnych**¹. Zgodnie bowiem z art. 26 § 5 Kodeksu spółek handlowych (t.j. Dz.U. z 2013 poz. 1030 ze zm.) z chwilą wpisu do rejestru spółka cywilna staje się spółką jawną, której przysługują wszystkie prawa i obowiązki stanowiące majątek wspólny wspólników. Dla usunięcia wątpliwości w tym zakresie ustawodawca zastosował odesłanie do art. 553 § 2 i 3 Kodeksu spółek handlowych. Należy zwrócić uwagę, że zastosowane w art. 26 § 5 Kodeksu sformułowanie „przysługują wszystkie prawa i obowiązki” jest odmienne od tego, jakie stosuje się przy zasadzie sukcesji uniwersalnej. Stąd wrażenie, że mamy do czynienia z zasadą kontynuacji, a właściwie że mamy swojego rodzaju *mix compositum* między zasadą kontynuacji a sukcesją uniwersalną, na podstawie której spółka przekształcona (jawna) ma te same prawa i obowiązki co spółka cywilna². Takie podejście zostało potwierdzone m.in. w wyroku SN, w którym podkreślono, że spółka jawna, będąca rezultatem „przeistoczenia” się spółki cywilnej, wstępując *ex lege* w stosunki materialnoprawne spółki cywilnej (wspólników spółki cywilnej), wstępuje też w stosunki procesowe, np. jako strona toczącego się już postępowania sądowego ze wszelkimi uprawnieniami strony, zachowaniem terminów, obowiązków dowodowych itp.³. Mając powyższe na uwadze, przyjęto, że **EKO-PRIM Sp.j. Teresa Stadnik, Mariusz Beloś** wstąpiła w prawa i obowiązki „Eko-Prim” S.C. Teresa Stadnik, Mariusz Beloś, będącej stroną niniejszego postępowania antymonopolowego i **może być adresatem niniejszej decyzji**.

Dowód: pismo Eko-Prim s.c. z dnia 3 listopada 2014 r., k. 2127 oraz pismo EKO-PRIM Sp.j. Teresa Stadnik, Mariusz Beloś z dnia 4 grudnia 2014 r., k. 2085-2089.

(12)**Przedsiębiorstwo Handlowo – Usługowe „Elektros”** z siedzibą w Łędzinach jest spółką z ograniczoną odpowiedzialnością wpisaną do rejestru przedsiębiorców prowadzonego przez Sąd Rejonowy Katowice - Wschód w Katowicach pod numerem KRS 0000181415. Głównym przedmiotem działalności spółki jest zbieranie odpadów

¹ A. Kidyba, Komentarz aktualizowany do art.26 Kodeksu spółek handlowych, LEX/el., 2014.

² Ibid.

³ Wyrok SN z 7 maja 2009 r., sygn. akt. IV CSK 14/09, LEX nr 510999, podobnie WSA w Krakowie w wyroku z dnia 7 lutego 2012 r., sygn. akt. I SA/Kr 2075/11, LEX nr 1137037.

tworzyw sztucznych oraz ich przetwarzanie. Spółka zajmuje się ponadto skupem i sprzedażą paliw płynnych oraz zakupem i sprzedażą odpadów niebezpiecznych i innych niż niebezpieczne (w tym olejów przepracowanych).

Dowód: Pismo Przedsiębiorstwa Handlowo – Usługowego „Elektros” sp. z o.o. z dnia 4 listopada 2014 r., k. 2095.

(13)**Wektor A. Chudak** z siedzibą w Katowicach jest spółką jawną wpisaną do rejestru przedsiębiorców prowadzonego przez Sąd Rejonowy Katowice - Wschód w Katowicach pod numerem KRS 0000405477. Spółka prowadzi działalność w zakresie zbierania odpadów niebezpiecznych oraz innych niż niebezpieczne.

Dowód: Pismo Wektor A. Chudak sp.j. z dnia 4 listopada 2014 r., k. 2155-2156.

(14)**„Ran-Flex”** z siedzibą w Krakowie jest spółką z ograniczoną odpowiedzialnością wpisaną do rejestru przedsiębiorców prowadzonego przez Sąd Rejonowy dla Krakowa–Śródmieście w Krakowie pod numerem KRS 0000106638. Głównym przedmiotem działalności spółki jest sprzedaż hurtowa odpadów i złomu, a także zbieranie odpadów niebezpiecznych i odpadów innych niż niebezpieczne.

Dowód: Pismo Ran-Flex sp. z o.o. z dnia 7 listopada 2014 r., k. 2117-2122.

(15)Pan **Janusz Kisielewski** prowadzi działalność gospodarczą pod nazwą P.H.U. Petromex Janusz Kisielewski w Komprachcicach. Prowadzona działalność gospodarcza w przeważającej części polega na hurtowej sprzedaży paliw i produktów pochodnych.

Dowód: pismo P.H.U. Petromex z dnia 3 listopada 2014 r. (załącznik do pisma z dnia 6 listopada 2014 r.), k. 2103.

(16)**Ran-Synchron** z siedzibą w Koziegłowach jest spółką z ograniczoną odpowiedzialnością wpisaną do rejestru przedsiębiorców prowadzonego przez Sąd Rejonowy Poznań – Nowe Miasto i Wilda w Poznaniu pod numerem KRS 0000091923. Spółka prowadzi działalność w zakresie gospodarowania olejami przepracowanymi, a także czyszczenia separatorów ropopochodnych i tłuszczowych. Spółka prowadzi również zbiórkę i transport płynnych i stałych odpadów niebezpiecznych i innych niż niebezpieczne.

Dowód: Pismo Ran-Synchron sp. z o.o. z dnia 5 listopada 2014 r., k. 2113.

(17) Pan **Jakub Markiewicz** prowadzi działalność gospodarczą pod nazwą F.U.H. Espadon Jakub Markiewicz w Szczecinie. Prowadzona działalność gospodarcza w przeważającej części polega na hurtowej sprzedaży odpadów i złomu.

Dowód: pismo F.U.H. Espadon z dnia 7 listopada 2014 r., k. 2130-2132.

(18) **Ran-Sigma** z siedzibą w Wałbrzychu jest spółką z ograniczoną odpowiedzialnością wpisaną do rejestru przedsiębiorców prowadzonego przez Sąd Rejonowy dla Wrocławia – Fabrycznej we Wrocławiu pod numerem KRS 0000121144. Spółka prowadzi działalność w zakresie skupu olejów przepracowanych i innych odpadów ropopochodnych. Ponadto prowadzi działalność w zakresie ich sprzedaży w celu utylizacji lub odzysku, a także skupuje i utylizuje wszelkie odpady niebezpieczne oraz inne niż niebezpieczne.

Dowód: Pismo Ran-Sigma sp. z o.o. z dnia 4 listopada 2014 r. (błędnie datowane na 4 października 2014 r.), k. 2099.

(19) „**Ekomax**” z siedzibą w Gliwicach jest spółką z ograniczoną odpowiedzialnością wpisaną do rejestru przedsiębiorców prowadzonego przez Sąd Rejonowy w Gliwicach pod numerem KRS 0000127038. Spółka prowadzi działalność w zakresie transportu olejów odpadowych, odzysku olejów odpadowych, przepracowanych płynów niskokrzepnących i recyklingu filtrów olejowych. Prowadzi również produkcję olejów antyadhezyjnych, technologicznych, maszynowych, do pił łańcuchowych oraz płynów nieskokrzepnących.

Dowód: pismo Ekomax sp. z o.o. z dnia 4 listopada 2014 r., k. 2092-2093.

(20) Pan **Krzysztof Maluśki** prowadzi działalność gospodarczą pod nazwą Krzysztof Maluśki P.H.U. w Kościanie. Prowadzona działalność gospodarcza polega na sprzedaży hurtowej części i akcesoriów do pojazdów samochodowych oraz sprzedaży hurtowej olejów smarowych. Pan Krzysztof Maluśki prowadzi również zbiórkę odpadów (w tym olejów przepracowanych).

Dowód: pismo Krzysztof Maluśki P.H.U. z dnia 5 listopada 2014 r., k. 2115.

(21) Pan **Andrzej Szczurek** prowadzący działalność gospodarczą pod nazwą Andrzej Szczurek w Iwoniczu – Zdroju oraz pan **Grzegorz Studziński** prowadzący działalność gospodarczą pod nazwą Grzegorz Studziński w Iwoniczu - Zdroju są współnikami spółki cywilnej Anpol S.C. Grzegorz Studziński, Andrzej Szczurek. Prowadzona działalność gospodarcza w przeważającej części polega na hurtowej sprzedaży odpadów i złomu.

Dowód: Pismo Anpol s.c. z dnia 4 listopada 2014 r. (błędnie datowane na 4 października 2014r.) , k. 2100.

(22)**Ran-Dickmar** z siedzibą w Tarnobrzegu jest spółką z ograniczoną odpowiedzialnością wpisaną do rejestru przedsiębiorców prowadzonego przez Sąd Rejonowy w Rzeszowie pod numerem KRS 0000067173. Głównym przedmiotem działalności spółki jest skup olejów przepracowanych i innych odpadów ropopochodnych, a także ich sprzedaż w celu utylizacji lub odzysku. Spółka prowadzi ponadto działalność w zakresie odzysku, skupu i utylizacji odpadów niebezpiecznych oraz innych niż niebezpieczne.

Dowód: Pismo Ran-Dickmar sp. z o.o. z dnia 4 listopada 2014 r. (błędnie datowane na 4 października 2014 r.), k. 2098.

(23)Zgodnie z informacjami przedstawionymi przez strony postępowania, nie występują pomiędzy nimi żadne powiązania o charakterze osobowym, bądź kapitałowym.

Dowód: Pismo Ran-Oil sp. z o.o. z dnia 3 listopada 2014 r.(k. 2090), pismo Eko-Prim s.c. z dnia 3 listopada 2014 r. (k. 2128), pismo Przedsiębiorstwa Handlowo – Usługowego „Elektros” sp. z o.o. z dnia 4 listopada 2014 r. (k. 2095), pismo Wektor A. Chudak sp.j. z dnia 4 listopada 2014 r. (k. 2156-2157), pismo Ran-Flex sp. z o.o. z dnia 7 listopada 2014 r. (k. 2122-2123), pismo P.H.U. Petromex z dnia 3 listopada 2014 r., k.2103 (załącznik do pisma z dnia 6 listopada 2014 r.), pismo Ran-Synchron sp. z o.o. z dnia 5 listopada 2014 r. (k. 2113), pismo F.U.H. Espadon z dnia 7 listopada 2014 r. (k. 2132), pismo Ran-Sigma sp. z o.o. z dnia 4 listopada 2014 r. (błędnie datowanego na 4 października 2014 r., k. 2099), pismo Ekomax sp. z o.o. z dnia 4 listopada 2014 r. (k. 2093), pismo Krzysztof Małuński P.H.U. z dnia 5 listopada 2014 r. (k. 2115), pismo Anpol s.c. z dnia 4 listopada 2014 r. (błędnie datowane na 4 października 2014 r., k. 2100), pismo Ran-Dickmar sp. z o.o. z dnia 4 listopada 2014 r. (błędnie datowane na 4 października 2014 r., k. 2098).

II.Produkty, których dotyczy postępowanie

(24)Porozumienie rozpatrywane w niniejszej sprawie dotyczy zasad skupu olejów odpadowych. Jako **oleje odpadowe** (inaczej zwane olejami przepracowanymi lub olejami przetworzonymi) rozumie się wszelkie mineralne lub syntetyczne oleje smarowe lub przemysłowe, które przestały się nadawać do użytku, do jakiego były pierwotnie przeznaczone, w szczególności chodzi o zużyte oleje z silników spalinowych i oleje przekładniowe, oleje smarowe, oleje turbinowe oraz oleje hydrauliczne (art. 3 ust. 1 pkt

16 ustawy z dnia 14 grudnia 2012 r. *o odpadach* (Dz.U. z 2013 r. Nr 21 ze zm.)⁴. Oleje odpadowe zaliczane są do kategorii odpadów niebezpiecznych. Oleje odpadowe wytwarzają i sprzedają głównie podmioty wykorzystujące we własnych procesach środki smarowe, przykładowo są to zakłady przemysłowe, elektrownie, kopalnie, warsztaty samochodowe.

Dowód: Pismo Rafinerii Nafty Jedlicze z dnia 1 października 2012 r. (k.1831-1840).

(25) Działalność w zakresie skupu olejów odpadowych wykształciła się w związku z obowiązkami nałożonymi na przedsiębiorców przepisami ustawy *o odpadach*. Stosownie do art. 91 ust. 2 tejże ustawy, odzysk olejów odpadowych powinien **w pierwszej kolejności polegać na ich regeneracji**⁵. Ustawa *o odpadach* definiuje **odzysk** jako „jakikolwiek proces, którego głównym wynikiem jest to, aby odpady służyły użytecznemu zastosowaniu przez zastąpienie innych materiałów, które w przeciwnym przypadku zostałyby użyte do spełnienia danej funkcji lub w wyniku którego odpady są przygotowywane do spełnienia takiej funkcji w danym zakładzie lub ogólnie w gospodarce” (art. 3 ust. 1 pkt 14)⁶.

(26) Z kolei **recykling** definiowany jest jako „odzysk, w ramach którego odpady są ponownie przetwarzane na produkty, materiały lub substancje wykorzystywane w pierwotnym celu lub innych celach; obejmuje to ponowne przetwarzanie materiału organicznego (recykling organiczny), ale nie obejmuje odzysku energii i ponownego przetwarzania na materiały, które mają być wykorzystane jako paliwa lub do celów wypełniania wyrobisk” (art. 3 ust. 1 pkt 23)⁷. **Regenerację** zaś definiuje się jako „jakikolwiek proces recyklingu, w którym w wyniku rafinacji olejów odpadowych mogą zostać wyprodukowane oleje bazowe, w szczególności przez usunięcie znajdujących się w olejach odpadowych zanieczyszczeń, produktów reakcji utleniania i dodatków” (art. 91 ust. 5)⁸.

(27) Zgodnie z art. 3 ust 2 ustawy z dnia 11 maja 2001 r. *o obowiązkach przedsiębiorców w zakresie gospodarowania niektórymi odpadami oraz o opłacie produktowej oraz*

⁴ Podobnie stanowił art. 3 ust. 3 pkt 11 wcześniej obowiązującej ustawy *o odpadach* z dnia 27 kwietnia 2001 r. (Dz.U. Nr 62, poz. 628 ze zm.).

⁵ Podobnie w art. 39 ust. 1 ustawy *o odpadach* z 2001 r.

⁶ Por. art. 3 ust. 3 pkt 9 ustawy *o odpadach* z 2001 r.

⁷ Por. art. 3 ust. 3 pkt 14 ustawy *o odpadach* z 2001 r.

⁸ por. art. 39 ust. 1 ustawy *o odpadach* z 2001 r.

załącznikiem nr 4 pkt 14 do ww. ustawy⁹, producenci i importerzy wprowadzający na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej oleje smarowe zobowiązani są do osiągnięcia **docelowego poziomu odzysku i recyklingu** odpadów poużytkowych olejów smarowych co najmniej w wysokości **odpowiednio 50% i 35%**. Tym samym przykładowo przedsiębiorca wprowadzający do obrotu 100 ton oleju smarowego powinien wykazać się poddaniem odzyskowi 50 ton oleju odpadowego, w tym minimum 35 ton oleju odpadowego - odzyskowi poprzez recykling (regenerację).

Dowód: pismo Rafinerii Nafty Jedlicze z dnia 1 października 2012 r. (k.1831-1840).

(28)Stosownie do art. 4 ustawy *o obowiązkach przedsiębiorców w zakresie gospodarowania niektórymi odpadami oraz o opłacie produktowej*, obowiązek zapewnienia odzysku i recyklingu olejów odpadowych może być realizowany przez przedsiębiorcę: **albo samodzielnie, albo za pośrednictwem organizacji odzysku**. Ustawa reguluje ponadto działalność organizacji odzysku. Przedmiotem działania organizacji może być wyłącznie działalność związana z organizowaniem, zarządzaniem lub prowadzeniem przedsięwzięć związanych z odzyskiem, a w szczególności z recyklingiem odpadów, a także edukacja ekologiczna.

(29)Obecnie w Polsce istnieją **cztery organizacje odzysku olejów odpadowych**, są to:

- Konsorcjum Olejów Przepracowanych - Organizacja Odzysku S.A. z siedzibą w Jedliczu;
- Oiler Organizacja Odzysku S.A. z siedzibą w Tczewie;
- Plastikol Organizacja Odzysku S.A. z siedzibą w Jaśle;
- Eurobac Organizacja Odzysku S.A. z siedzibą w Bydgoszczy.

(30)**Specyfika rynku olejów odpadowych powoduje, iż obowiązek odzysku i recyklingu jest przejmowany przez organizacje odzysku**. Organizacja odzysku przejmuje od przedsiębiorcy, na którym spoczywa obowiązek odzysku, obciążające go obowiązki na podstawie **umowy**. Następnie, organizacje odzysku **pozyskują olej odpadowy** celem jego przekazania do podmiotów prowadzących proces odzysku i recyklingu: (i) bezpośrednio od jego wytwórców, (ii) od wyspecjalizowanych podmiotów zajmującymi się zbieraniem i transportem oleju odpadowego, (iii) lub też zlecają

⁹ Zgodnie z wersją ustawy obowiązującą do 31 grudnia 2013 r. (t.j. Dz.U. z 2007 Nr 90 poz. 607 ze zm.) a więc w okresie stosowania praktyki będącej przedmiotem niniejszej decyzji. Obecnie, w znowelizowanej ustawie (t.j. Dz. U. z 2014 r. poz. 1413) jest to załącznik 4a.

bezpośrednio przedsiębiorcom zajmującym się odzyskiem i recyklingiem pozyskanie oleju odpadowego.

Dowód: informacja Oiler S.A. z dnia 28 czerwca 2012 r. (k. 1856-1862).

(31) Olej odpadowy może być poddany procesowi odzysku i recyklingu w instalacjach odzysku, zarówno krajowych, jak i zagranicznych. W 2012 r. takie instalacje prowadziło sześć krajowych podmiotów, tj.:

- Rafineria Nafty Jedlicze S.A. z siedzibą w Jedliczu;
- Oiler S.A. w siedzibą w Tczewie;
- Ośrodek Badawczo-Rozwojowy Przemysłu Rafineryjnego „Petroil” Sp. z o.o. z siedzibą w Płocku;
- Variant S.A. z siedzibą w Krakowie;
- Chemnaft Sp. z o.o. z siedzibą w Baboszewie;
- IGT Polska Sp. z o.o. z siedzibą w Jaśle (instalacja „w fazie rozruchu”).

(32)W praktyce rafinerie poza wykonywaniem odzysku i recyklingu olejów przekazywanych im przez organizacje odzysku często organizują także we własnym zakresie skup olejów odpadowych w taki sposób, że same współpracują z wyspecjalizowanymi podmiotami zajmującymi się zbieraniem i transportem oleju odpadowego niebędącymi zarazem organizacjami odzysku.

(33)Potwierdzeniem wykonania w praktyce usługi odzysku i recyklingu są odpowiednie dokumenty. Zgodnie z art. 11 ust. 4 ustawy *o obowiązkach przedsiębiorców w zakresie gospodarowania niektórymi odpadami oraz o opłacie produktowej*, prowadzący odzysk lub recykling sporządza dokumenty potwierdzające odrębnie odzysk i odrębnie recykling w trzech egzemplarzach: jeden egzemplarz dla przekazującego odpad do odzysku i recyklingu, jeden dla przyjmującego odpad do odzysku i recyklingu, oraz jeden egzemplarz dla wojewódzkiego inspektora ochrony środowiska.

(34)W przypadku **eksportu odpadów lub wewnątrzspółnotowej dostawy odpadów** w celu poddania odzyskowi lub recyklingowi, masę lub ilość odpadów ustala się na podstawie dokumentu potwierdzającego ten eksport lub faktury potwierdzającej wewnątrzspółnotową dostawę odpadów. W przypadku eksportu odpadów w celu poddania ich odzyskowi lub recyklingowi przedsiębiorca jest obowiązany przedstawić również oświadczenie, że odzysk lub recykling odbywa się w instalacjach spełniających

takie same wymagania, jak określone dla instalacji eksploatowanych na terytorium kraju (art. 11 ust. 8 oraz 8a ww. ustawy).

(35) Realizację wykonania usługi zapewnienia odzysku i recyklingu przez daną organizację odzysku faktycznie określa się poprzez porównanie, czy dokumenty potwierdzające odrębnie odzysk i dokumenty potwierdzające odrębnie recykling lub faktury wewnątrzspółnotowej dostawy odpadów przedstawiają ilości olejów odpadowych odpowiadające ilościom olejów „przepisanych” na daną organizację przez ustawowo zobowiązanych przedsiębiorców.

(36) **Produktem powstałym z odzysku i recyklingu olejów odpadowych są głównie oleje bazowe**, które po wykonaniu usługi odzysku i recyklingu są własnością wykonującego odzysk i recykling (rafinerii). Jak wskazała Rafineria Nafty Jedlicze, produkowane przez nią oleje bazowe mają **tożsame właściwości fizykochemiczne do olejów bazowych powstałych z przerobu ropy naftowej i służą do produkcji olejów smarowych**. Rafineria Nafty Jedlicze sprzedaje wyprodukowane oleje bazowe głównie **producentom olejów smarowych**.

Dowód: pismo Rafinerii Nafty Jedlicze z dnia 1 października 2012 r. (k.1831-1840), por. pismo Rafinerii Nafty Jedlicze z dnia 11 lutego 2013 r. (k.1841-1851).

(37) Zgodnie z art. 12 ust. 1 ustawy *o obowiązkach przedsiębiorców w zakresie gospodarowania niektórymi odpadami oraz o opłacie produktowej*, **rozliczenie przez przedsiębiorców wykonania obowiązku zapewnienia odzysku i recyklingu** następuje na koniec roku kalendarzowego¹⁰. Jak stanowi art. 12 ust. 2 tejże ustawy, zobowiązany przedsiębiorca, albo organizacja odzysku, którzy **nie wykonali ww. obowiązku** są obowiązani do wpłacenia na rachunek urzędu marszałkowskiego opłaty produktowej, obliczonej oddzielnie w przypadku nieosiągnięcia wymaganego poziomu odzysku i recyklingu.

¹⁰ Zgodnie z art. 11a wersji tejże ustawy obowiązującej do 31 grudnia 2012 r. (t.j. Dz.U.2007 Nr. 90, poz. 607 ze zm.), a więc w okresie stosowania praktyki będącej przedmiotem niniejszej decyzji, zobowiązany przedsiębiorca, albo organizacja odzysku, którzy wykonali ww. obowiązek w wielkości przekraczającej wymagany w danym roku poziom odzysku lub recyklingu, mogli rozliczyć masę lub ilość odpadów użytkowych przekraczającą wymagany poziom odzysku lub recyklingu w następnym roku kalendarzowym.

III. Zintegrowany System Zbiórki i Przemysłowego Zagospodarowania Olejów Odpadowych

(38)**Skupem** olejów odpadowych dla Rafinerii Nafty Jedlicze zajmują się zwłaszcza podmioty współpracujące z Rafinerią w ramach systemu stałych relacji handlowych tworzące stałą sieć zbiórki (skupu) olejów odpadowych dla Rafinerii (Zintegrowany System Zbiórki i Przemysłowego Zagospodarowania Olejów Odpadowych). Ponadto, Rafineria nabywa mniejsze ilości olejów odpadowych od innych podmiotów zajmujących się ich skupem. Dodatkowo RNJ nabywa niewielkie ilości olejów odpadowych bezpośrednio od wytwórców tych olejów.

Dowód: strona internetowa www.rnjsa.com.pl.

(39)Podstawy Systemu Zbiórki i Przemysłowego Zagospodarowania Olejów Odpadowych zostały określone w Porozumieniu zawartym w dniu 4 marca 2009 r. pomiędzy stronami postępowania. Porozumienie to zobowiązywało jego strony do prowadzenia i podejmowania działań na rzecz powstania Zintegrowanego Systemu Zbiórki i Przemysłowego Zagospodarowania Olejów Odpadowych/Przepracowanych.

Dowód: Porozumienia z dnia 4 marca 2009 r. wraz z załącznikami (k. 2014-2029).

(40)W skład ww. **stałej sieci skupu olejów odpadowych dla Rafinerii** wchodzi **trzydzieści podmiotów**, tj. Ran-Oil Sp. z o.o. z siedzibą w Tarnowie; EKO-PRIM Sp.j. Teresa Stadnik, Mariusz Beloś z siedzibą w Lublinie (poprzednio „Eko-Prim” S.C. Teresa Stadnik, Mariusz Beloś); Przedsiębiorstwo Handlowo – Usługowe Elektros Sp. z o.o. z siedzibą w Łędzinach; Wektor A. Chudak Sp. j. z siedzibą w Katowicach; Ran-Flex Sp. z o.o. z siedzibą w Krakowie; pan Janusz Kisielewski prowadzący działalność gospodarczą pod nazwą P.H.U. Petromex Janusz Kisielewski w Komprachcicach; Ran-Synchron Sp. z o.o. z siedzibą w Koziegłowach; pan Jakub Markiewicz prowadzący działalność gospodarczą pod nazwą F.U.H. Espadon Jakub Markiewicz w Szczecinie; Ran-Sigma Sp. z o.o. z siedzibą w Wałbrzychu; Ekomax Sp. z o.o. z siedzibą w Gliwicach; pan Krzysztof Maluśki prowadzący działalność gospodarczą pod nazwą Krzysztof Maluśki P.H.U. w Kościanie; Anpol S.C. Grzegorz Studziński, Andrzej Szczurek (wspólnicy: pan Andrzej Szczurek prowadzący działalność gospodarczą pod nazwą Andrzej Szczurek w Iwoniczu - Zdroju; pan Grzegorz Studziński prowadzący działalność gospodarczą pod nazwą Grzegorz Studziński w Iwoniczu - Zdroju); Ran-Dickmar Sp. z o.o. z siedzibą w Tarnobrzegu.

Dowód: Załącznik nr 6 do Umów Sprzedaży pt. „Wykaz podmiotów współpracujących, stałych dostawców do Rafinerii Nafty w Jedliczu S.A.” (przykładowo k.113).

(41) Jak wynika z przeprowadzonej analizy, RNJ zawierała z ww. przedsiębiorcami tworzącymi stałą sieć skupu **umowy o współpracy („Porozumienia” oraz „Umowy sprzedaży”)** oparte na wzorcach opracowywanych przez Rafinerię.

IV. Kwestionowane postanowienia umowne lub uzgodnienia w zakresie zakazu konkurencji

(42) Według ustaleń Prezesa UOKiK, w Porozumieniach i w Umowach sprzedaży zawieranych pomiędzy Rafinerią a podmiotami wchodzącymi w skład stałej sieci skupu w okresie co najmniej **od dnia 23 maja 2011 r. do 1 grudnia 2011 r. [o czym więcej w pkt. (44)-(46)], które obowiązywały do dnia 31 grudnia 2012 r.** zawarto **zobowiązanie ww. podmiotów do niekonkurencji** pomiędzy sobą.

(43) Kierunek działań, osiągnięty w Porozumieniach i Umowach sprzedaży z 2011 r. został wskazany już w porozumieniach zawartych przez wszystkie strony postępowania (za wyjątkiem pana Krzysztofa Maluńskiego prowadzącego działalność gospodarczą pod nazwą Krzysztof Maluński P.H.U. w Kościanie oraz Wektor A. Chudak sp.j.) w dniu 4 marca 2009 r. w sprawie budowy Zintegrowanego Systemu Zbiórki i Przemysłowego Zagospodarowania Olejów Odpadowych/Przepracowanych. W pkt 4 porozumienia wskazano, że strony porozumienia w zakresie ustalania polityki cenowej, cen bazowych, marż handlowych i terminów wzajemnej płatności będą **[informacja utajniona]**.

Dowód: Porozumienia z dnia 4 marca 2009 r. (k. 2014-2029).

(44) W zakresie zobowiązania stron postępowania do niekonkurencji, należy wskazać, że w **pkt 4 Porozumień z dnia 23 maja 2011 r.** zawartych przez Rafinerię Nafty Jedlicze z Ran-Dickmar Sp. z o.o., Ran-Sigma Sp. z o.o. oraz panem Jakubem Markiewiczem prowadzącym działalność gospodarczą pod nazwą F.U.H. Espadon Jakub Markiewicz w Szczecinie, a także w **pkt 3 Porozumienia z dnia 12 sierpnia 2011 r.** zawartej przez Rafinerię Nafty Jedlicze z F.H.U. „Anpol” S.C. znajduje się postanowienie zawierające **zobowiązanie podmiotów tworzących stałą sieć zbiórki do wzajemnego niekonkurencji: [informacja utajniona]**.

Dowód: odpowiednio: Porozumienie nr 3/2011 (k. 85-86), Porozumienie nr 4/2011 (k. 87-88), Porozumienie nr 5/2011 (k. 89-90), Porozumienie nr 1/2011 (k. 91-92), Porozumienia z dnia 4 marca 2009 r. wraz z załącznikami (k. 2014-2029).

(45) Ponadto podobny **zakaz konkurencji** w brzmieniu: **[informacja utajniona]** wyrażono w **§ 9 pkt 3 Umów sprzedaży z dnia 1 grudnia 2011r.** zawartych przez Rafinerię Nafty Jedlicze z wszystkimi podmiotami tworzącymi stałą sieć zbiórki, tj.: Ran-Oil Sp. z o.o. z siedzibą w Tarnowie; „Eko-Prim” S.C. Teresa Stadnik, Mariusz Beloś (obecnie EKO-PRIM Sp.j. Teresa Stadnik, Mariusz Beloś z siedzibą w Lublinie); Elektros Sp. z o.o. z siedzibą w Łędzinach; Wektor A. Chudak Sp. j. z siedzibą w Katowicach; Ran-Flex Sp. z o.o. z siedzibą w Krakowie; panem Januszem Kisielewskim prowadzącym działalność gospodarczą pod nazwą P.H.U. Petromex Janusz Kisielewski w Komprachcicach; Ran-Synchron Sp. z o.o. z siedzibą w Koziegłowach; panem Jakubem Markiewiczem prowadzącym działalność gospodarczą pod nazwą F.U.H. Espadon Jakub Markiewicz w Szczecinie; Ran-Sigma Sp. z o.o. z siedzibą w Wałbrzychu; Ekomax Sp. z o.o. z siedzibą w Gliwicach; panem Krzysztofem Maluśkim prowadzącym działalność gospodarczą pod nazwą Krzysztof Maluśki P.H.U. w Kościanie; Anpol S.C. Grzegorz Studziński, Andrzej Szczurek (wspólnicy: pan Andrzej Szczurek prowadzący działalność gospodarczą pod nazwą Andrzej Szczurek w Iwoniczu - Zdroju; pan Grzegorz Studziński prowadzący działalność gospodarczą pod nazwą Grzegorz Studziński w Iwoniczu - Zdroju) oraz Ran-Dickmar Sp. z o.o. z siedzibą w Tarnobrzegu. We wszystkich ww. Umowach sprzedaży jako „**Recyklera**” określa się Rafinerię Nafty Jedlicze, jako „**Dostawcę**” zaś drugą stroną umowy.

Dowód: odpowiednio: Umowa Sprzedaży nr 1/OP/S/2011 (k. 93-113); Umowa Sprzedaży nr 2/OP/S/2011 (k. 114-134); Umowa Sprzedaży nr 3/OP/S/2011 (k. 135-154); Umowa Sprzedaży nr 4/OP/S/2011 (k. 155-175); Umowa Sprzedaży nr 5/OP/S/2011 (k. 176-196); Umowa Sprzedaży nr 6/OP/S/2011 (k. 197-217); Umowa Sprzedaży nr 7/OP/S/2011 (k. 218-238); Umowa Sprzedaży nr 8/OP/S/2011 (k. 239-259); Umowa Sprzedaży nr 9/OP/S/2011 (260-280); Umowa Sprzedaży nr 10/OP/S/2012 (k. 281-301); Umowa Sprzedaży nr 11/OP/S/2011 (k. 302-322); Umowa Sprzedaży nr 12/OP/S/2011 (k. 323-343); Umowa Sprzedaży nr 13/OP/S/2011 (k. 344-364).

(46) **W załączniku nr 6**, o którym mowa w § 9 pkt 3 ww. umów z dnia 1 grudnia 2011 r. zatytułowanym „*Wykaz podmiotów współpracujących, stałych dostawców do Rafinerii Nafty w Jedliczu S.A.*” wymienia się **wszystkie ww. podmioty tworzące stałą sieć skupu.**

Dowód: Załącznik nr 6 do umów sprzedaży pt. „Wykaz podmiotów współpracujących, stałych dostawców do Rafinerii Nafty w Jedliczu S.A.” (przykładowo k.113).

(47)Z zebranego w postępowaniu materiału dowodowego wynika, iż przedmiotowa klauzula zakazu konkurencji pomiędzy podmiotami tworzącymi stałą sieć skupu odnosiła się do **podziału rynku skupu olejów odpadowych, w tym zakazu konkurencji w przetargach. Potwierdzają to zarówno sporządzane przez Rafinerię dokumenty o charakterze wewnętrznym [zob. pkt. (50)-(66) oraz pkt (72) niniejszej decyzji], jak i korespondencja między Rafinerią a członkami sieci zbiórki [zob. pkt. (67)-(70) oraz pkt (73) niniejszej decyzji].** Klauzula zakazu konkurencji zawarta w Porozumieniach i Umowach sprzedaży pomiędzy Rafinerią Nafty Jedlicze a podmiotami tworzącymi stałą sieć skupu wynika z realizacji wyodrębnionych celów strategicznych opisanych w ramach *Strategii Grupy Kapitałowej Rafinerii Nafty Jedlicze na lata 2010 – 2014*. Jak wskazuje bowiem ww. Strategia, jednym z celów strategicznych Rafinerii w zakresie olejów przetworzonych była **[informacja utajniona]**. Zawarcie umów w takiej formie było więc realizacją celu wyznaczonego w Strategii Grupy Kapitałowej Rafinerii Nafty Jedlicze.

Dowód: Raport z realizacji Strategii Grupy Kapitałowej Rafinerii Nafty Jedlicze na lata 2010 – 2014, sierpień 2011 r., k.41-43.

(48)Jak wynika z informacji posiadanych przez Prezesa UOKiK, **[informacja utajniona]** zwracała uwagę na możliwy antykonkurencyjny wymiar klauzuli zawartej w § 9 pkt 3 ww. umów, jednak Rafineria nie wyraziła zgody na usunięcie przedmiotowego zapisu z Umowy sprzedaży. Uzasadniając swoją odmowę Rafineria wskazała, że „*robiąc to umowa ta traci sens (za co bonusy i warunki cenowe w odpowiednich grupach o podgrupach)?*”.

Dowód: Korespondencja mailowa pomiędzy **[informacja utajniona]** a RNJ z dnia 21 listopada 2011 r., k. 39-40.

(49)Z informacji zebranych w toku postępowania wynika, że RNJ **monitorowała i koordynowała** przestrzeganie klauzuli zakazu konkurencji przez podmioty tworzące stałą sieć skupu, o czym mogą świadczyć przykładowe raporty wymienione poniżej. **Podmioty wchodzące w skład stałej sieci skupu zwracały się bowiem do Rafinerii Nafty Jedlicze o dyscyplinowanie pozostałych podmiotów w przypadku nieprzestrzegania poczynionych ustaleń odnośnie do zakazu konkurencji.** Rafineria Nafty Jedlicze zaś **zachęcała podmioty wchodzące w skład stałej sieci zbiórki do**

bezpośredniego komunikowania się w celu ograniczania konkurencji pomiędzy nimi.

(50)Przykładowo, w Raporcie z Realizacji Strategii Grupy Kapitałowej (sierpień 2011 r.), Rafineria zwraca uwagę, że **[informacja utajniona]**.

Dowód: Raport z Realizacji Strategii Grupy Kapitałowej Rafinerii Nafty Jedlicze na lata 2010 - 2014 (sierpień 2011 r.), k. 41-43.

(51)W tym samym raporcie wskazano, że do realizacji pozostaje **[informacja utajniona]**. Jednocześnie jako zagrożenie zakwalifikowano **[informacja utajniona]**.

Dowód: Raport z realizacji Strategii Grupy Kapitałowej Rafinerii Nafty Jedlicze na lata 2010 – 2014, sierpień 2011 r. (k. 41-43) oraz Raport nr 09/2011 z realizacji celu nr IV.1.1. (k. 67).

(52)Z kolei w Raporcie nr 09/2011 z realizacji jednego z celów Rafinerii, stwierdzono, że **[informacja utajniona]**.

Dowód: Raport nr 09/2011 z realizacji celu nr IV.3., k. 74.

(53)Raport nr 12/2011 stwierdza z kolei, że **[informacja utajniona]**.

Dowód: Raport nr 12/2011 z realizacji celu nr IV.3, k. 75.

(54)Kolejny raport z realizacji celu zawiera stwierdzenie, zgodnie z którym **[informacja utajniona]**.

Dowód: Raport nr 03/2012 z realizacji celu nr IV.3, k. 72.

(55)Z kolei w następnym Raporcie z Realizacji Strategii Grupy Kapitałowej (luty 2012 r.), Rafineria zwraca uwagę, że **[informacja utajniona]**. RNJ podkreśla również, że **[informacja utajniona]**.

Dowód: Raport z Realizacji Strategii Grupy Kapitałowej Rafinerii Nafty Jedlicze na lata 2010 - 2014 (luty 2012 r.), k. 44-47 oraz Raport z dnia 19 stycznia 2012 r. nr 14/2011 z realizacji celu nr IV.1.3, k. 76.

(56)W kolejnym Raporcie z Realizacji Strategii Grupy Kapitałowej za I półrocze 2012 r. wskazano, że **[informacja utajniona]**. Dodatkowo Rafineria wskazała, że **[informacja utajniona]**.

Dowód: Raport z Realizacji Strategii Grupy Kapitałowej Rafinerii Nafty Jedlicze na lata 2010 - 2014 (za I półrocze 2012 r.), k. 48-51 oraz raport nr 05/2012 z realizacji celu nr IV.1.1., k. 81.

(57) Należy podkreślić, że już w Raporcie z realizacji jednego z ww. celów z dnia 25 lipca 2011 r., a więc już po zawarciu pierwszych Porozumień (Porozumienia nr 3/2011, 4/2011 oraz 5/2011) wskazano, że **[informacja utajniona]**.

Dowód: Raport nr 1/2011 z realizacji celu nr IV.1.2, k. 1458.

(58) Rafineria wskazywała również, że pozostaje do realizacji **[informacja utajniona]**.

Dowód: Raport nr 7/2011 z realizacji celu nr IV.1.1 (k. 66), Raport nr 9/2011 z realizacji celu nr IV.1.1 (k. 67), Raport nr 10/2011 z realizacji celu nr IV.1.1 (k. 68), Raport nr 11/2011 z realizacji celu nr IV.1.1 (k. 69), Raport nr 12/2011 z realizacji celu nr IV.1.1 (k. 70).

(59) Powtarzającym się w raportach spostrzeżeniem Rafinerii jest to, że **[informacja utajniona]** a **[informacja utajniona]**. Co więcej, Rafineria kwalifikowała jako zagrożenie dla realizacji swoich celów **[informacja utajniona]**.

Dowód: Raport nr 1/2011 z realizacji celu nr IV.1.2 (k. 1458), Raport nr 7/2011 z realizacji celu nr IV.1.1 (k. 66), Raport nr 9/2011 z realizacji celu nr IV.1.1 (k. 67), Raport nr 10/2011 z realizacji celu nr IV.1.1 (k. 68).

(60) W późniejszym Raporcie z 10 lutego 2012 r. wskazano, że kolejne działania będą nakierunkowane na **[informacja utajniona]**.

Dowód: Raport nr 01/2012 z realizacji celu nr IV.1.1, k. 77.

(61) W Raporcie z realizacji jednego z ww. celów z dnia 19 stycznia 2012 r. stwierdzono, że **[informacja utajniona]**.

Dowód: Raport nr 14/2011 z realizacji celu nr IV.1.3., k. 76.

(62) W raporcie z realizacji jednego z ww. celów z dnia 10 kwietnia 2012 r. stwierdzono, że **[informacja utajniona]**.

Dowód: Raport nr 03/2012 z realizacji celu nr IV.1.1., k. 79.

(63) W raporcie z realizacji jednego z ww. celów z dnia 7 maja 2012 r. wskazano, że **[informacja utajniona]**.

Dowód: Raport nr 04/2012 z realizacji celu nr IV.1.1, k. 80.

(64) Ponadto w wewnętrznej notatce RNJ z dnia 22 maja 2012 r. wskazano, iż **[informacja utajniona]**.

Dowód: Notatka z dnia 22 maja 2012 r. ze spotkania Komitetu Sterującego ds. realizacji Strategii GK RNJ, k. 55-56.

(65) Jak ustalono w postępowaniu, Rafineria Nafty Jedlicze podjęła w lutym 2012 r. **próbę dodatkowego umownego uszczegółowienia zakresu zakazu konkurencji** pomiędzy podmiotami tworzącymi stałą sieć skupu olejów odpadowych dla Rafinerii, w tym **w szczególności odnośnie do skonkretyzowania zakazu konkurencji w przetargach,** oraz wprowadzenia **systemu karania w przypadku nieprzestrzegania przedmiotowego zakazu.** Zgodnie z pkt 1 Porozumienia, które miało dotyczyć ww. zagadnień: **[informacja utajniona]**. Do zawarcia przedmiotowej umowy jednak **nie doszło.**

Dowód: Porozumienie z dnia 15.02.2012 r., k. 365-366.

(66) W wewnętrznej notatce RNJ z dnia 16 lipca 2012 r. wskazano jednak, że **[informacja utajniona]**.

Dowód: Notatka z dnia 16 lipca 2012 r. ze spotkania Komitetu Sterującego ds. realizacji Strategii GK RNJ, k. 58-59.

(67) Jak ustalono w toku postępowania, przedsiębiorcy należący do stałej sieci zbiórki w praktyce realizowali cele porozumienia poprzez informowanie Rafinerii o działaniach innych podmiotów sieci niezgodnych z założeniami porozumienia. Przykładowo Eko-Prim s.c. w piśmie z dnia 15 maja 2012 r. skierowanym do Rafinerii Nafty Jedlicze, zwracała uwagę na konkurencyjne w stosunku do Eko-Prim s.c. działania spółki Ran-Sigma. Jednocześnie wyrażała swoje zaniepokojenie rozwojem konkurencyjnej spółki. Wskazała przy tym na działania Ran-Sigma, polegające na otworzeniu bazy zbierania oleju na terenie Świdnika. Zwracała przy tym uwagę, że *„prawdziwie oburzający jest fakt, iż w dniu 15.02.2012 otrzymaliśmy propozycję porozumienia mającego na celu poprawę relacji handlowych i eliminacji konkurencji wewnętrznej, które zostało skierowane do wszystkich dostawców oleju dla Rafinerii Nafty S.A., w tym EKO-PRIM oraz wspomnianej Ran-Sigma, do podpisania którego, jednak nie doszło. Porozumienie wg zapisów w nim zawartych jasno ograniczało działanie konkurencyjne wobec siebie, a w szczególności wobec podmiotów o mniejszym potencjale. Podsumowując pragniemy wyrazić pełne poruszenie i zaniepokojenie działaniami firmy Ran-Sigma, automatycznie deklarując nasz całkowity brak zgody i akceptacji dla takiej działalności.”*

Dowód: pismo Eko Prim s.c. z dnia 17 maja 2012 r., k. 35.

(68)W odpowiedzi, Rafineria przekazała, że *„dokłada wszelkich starań w celu eliminacji wewnętrznej konkurencji prowadzonej pomiędzy podmiotami wchodzącymi w skład stałej sieci dostawców olejów przepracowanych/odpadowych. Strategia w segmencie recyklingu olejów przepracowanych, którą obrała RN Jedlicze S.A. i którą realizując opiera się na kilkunastu dostawcach, działających w swych rejonach macierzystych tj. w obszarach lokalizacji spółek, głównych bez magazynowych. Wobec powyższego naszym głównym partnerem na obszarze województwa lubelskiego jest spółka Ekoprim”*. Dalej Rafineria wskazała na konieczność zgodności działań z prawem konkurencji. Wskazuje zarazem, że *„rozpoczęte działania, mające na celu eliminację wewnętrznej konkurencji będą dalej przez naszą spółkę kontynuowane, jednakże należy mieć świadomość, że efektywność tych działań nie jest zależna jedynie od RN Jedlicze S.A. lecz przede wszystkim od podmiotów wchodzących w skład grupy stałych kontrahentów i ich chęć współpracy na wyznaczonych, proponowanych warunkach”*.

Dowód: pismo Rafinerii Nafty Jedlicze z dnia 18 maja 2012 r., k. 36.

(69)Natomiast w piśmie Ran-Flex sp. z o.o. z dnia 11 czerwca 2012 r. do Rafinerii dotyczącym działań niektórych pozostałych podmiotów wchodzących w skład stałej sieci skupu, spółka informuje, że **[informacja utajniona]**.

Dowód: Pismo Ran-Flex z dnia 11 czerwca 2012 r., k. 29-30.

(70)W odpowiedzi na ww. pismo z dnia 18 czerwca 2012 r. Rafineria stwierdziła, że **[informacja utajniona]**

Dowód: odpowiedź Rafinerii Nafty Jedlicze z dnia 18 czerwca 2012 r., k. 31-32.

(71)Z uwagi na istotne zmiany personalne w spółce, Rafineria nie jest jednak w stanie obecnie wskazać, których dokładnie przetargów miały dotyczyć wyżej wskazane działania, ani na czym konkretnie miały one polegać.

Dowód: Pismo Rafinerii z dnia 6 listopada 2014 r., k. 1993-2000.

(72)Kolejne Raporty wskazują jednak, że Rafineria **[informacja utajniona]**.

Dowód: Raport nr 03/2012 z realizacji celu nr IV.1.1, k. 79.

(73)Jak wynika z materiału dowodowego w postaci korespondencji elektronicznej, oprócz wskazanych wyżej zachowań członków sieci skupu zdarzały się przypadki, że **podmioty tworzące stałą sieć zbiórki informowały Rafinerię o ilościach i cenach, w jakich**

pozostałe podmioty wchodzące w skład sieci skupowały oleje odpadowe, a także z jakimi klientami posiadały relacje handlowe.

Dowód: Wiadomość e-mail [informacja utajniona], k. 37-38.

(74)W Umowach sprzedaży zawartych przez Rafinerię Nafty Jedlicze z uczestnikami stałej sieci skupu w grudniu 2012 r. obowiązujących **od dnia 1 stycznia 2013 r. nie zawarto już postanowień dotyczących zobowiązania podmiotów tworzących stałą sieć skupu do wzajemnego niekonkurowania.**

V. Stanowiska stron postępowania

(75)Rafineria Nafty Jedlicze stoi na stanowisku, zgodnie z którym *“przyjęcie klauzuli [...] było efektem postulatów zgłaszanych przez część podmiotów wymienionych w załączniku nr 6 do ww. umów. Były to jednak postulaty zgłaszane w formie ustnej. Z uwagi na zmiany personalne w Spółce, które objęły także osoby zaangażowane w prace w ramach tego segmentu działalności Spółki, RJN S.A. nie jest obecnie w stanie wskazać konkretnych podmiotów zgłaszających takie postulaty. Uwzględniając te postulaty Spółka przygotowała projekty umów zawierających przedmiotowe klauzule i rozesłała te projekty do akceptacji podmiotów tworzących stałą sieć zbiórki. Umowy zostały zaakceptowane przez dostawców Spółki”.*

Dowód: Pismo Rafinerii Nafty Jedlicze S.A. z dnia 13 grudnia 2013 r., k. 23-27.

(76)Odnosząc się do kwestii monitorowania przestrzegania zakazu konkurowania, Rafineria stwierdziła, że *„w związku z tym, że klauzula [...] nie była uwarunkowana jakimikolwiek karami i restrykcjami, monitorowanie jej przestrzegania odbywało się w ramach prowadzonych przez Spółkę ogólnych obserwacji i analiz rynku. Spółka nie egzekwowała przedmiotowej klauzuli i wobec tych podmiotów nie były podejmowane żadne działania prawne”.*

Dowód: Pismo Rafinerii Nafty Jedlicze S.A. z dnia 13 grudnia 2013 r., k. 23-27.

(77)W kolejnym piśmie, Rafineria wskazała, że *„założeniem ani intencją Modelu Zakupu jak również porozumień zawieranych z Dostawcami w jego ramach w żadnym stopniu nie było ograniczenie konkurencji, a wyłącznie zabezpieczenie stabilnych dostaw olejów przepracowanych do Spółki”* a *„pominięcie przez Prezesa UOKiK powyżej*

przedstawionego kontekstu ekonomiczno-prawnego byłoby sprzeczne ze współczesną aksjologią prawa ochrony konkurencji, wyrażającą się w tzw. podejściu ekonomicznym”.

Dowód: Pismo Rafinerii Nafty Jedlicze S.A. z dnia 29 sierpnia 2014 r., k. 1927-1934.

(78) *Zdaniem Rafinerii „brzmienie przedmiotowej klauzuli w żadnym stopniu nie sugeruje ani nie może sugerować, aby przewidziany nią zakaz konkurencji oznaczał zobowiązanie od ustalania cen czy też konieczność ustalania cen skupu olejów odpadowych bądź określony, uzgodniony przez RN Jedlicze i Dostawców, podział rynku skupu olejów odpadowych” a „zakres działalności prowadzonej przez poszczególnych Dostawców wynikał ze spotykanych niemal w każdej branży czynników rynkowych i gospodarczych, a nie z ustaleń pomiędzy dostawcami a Spółką”.*

Dowód: Pismo Rafinerii Nafty Jedlicze S.A. z dnia 29 sierpnia 2014 r., k. 1927-1934.

(79) *W opinii Rafinerii „wprowadzona w umowach klauzula zakazu konkurencji mogła przypominać Dostawcom o konieczności utrzymywania dobrych relacji biznesowych z ich dotychczasowymi klientami i pozyskiwania nowych klientów, przy zachowaniu zasad uczciwej konkurencji. [...] RN Jedlicze w żadnym zakresie nie uczestniczyła w kształtowaniu polityk cenowych Dostawców i zakłada, że ci ostatni opierali je o rachunek ekonomiczny, uwzględniający skalę prowadzonej działalności”.*

Dowód: Pismo Rafinerii Nafty Jedlicze S.A. z dnia 29 sierpnia 2014 r., k. 1927-1934.

(80) *Rafineria dodatkowo wskazywała, że przedmiotowe umowy nie zawierały żadnych sankcji za złamanie jej postanowień i nie mogły wywołać żadnych negatywnych skutków na rynku. Zdaniem Rafinerii, monitorowanie realizacji przez Dostawców umów dotyczących dostaw do RN Jedlicze olejów przepracowanych odbywały się wyłącznie w ramach “standardowych, zwykłych obserwacji rynku”.*

Dowód: Pismo Rafinerii Nafty Jedlicze S.A. z dnia 29 sierpnia 2014 r., k. 1927-1934.

(81) *RNJ wskazuje ponadto, że „pomimo iż strony postępowania nie rozwiązały formalnie umów przed dniem 31 grudnia 2012 r., to rozpoczęły negocjacje nowych umów, niezawierających kwestionowanych przez Prezesa UOKiK postanowień już od przełomu II i III kwartału 2012 r. Wskazuje to jednoznacznie na intencję zaprzestania stosowania umów zawierających postanowienia budzące wątpliwości Prezesa UOKiK. Nowe umowy zawierane były już począwszy od 17 grudnia 2012 r., a ich obowiązywanie od 1 stycznia 2013 r. wynikało wyłącznie ze względów organizacyjnych i technicznych związanych*

z rozliczaniem ujednoliconych wolumenów dostaw oraz nowymi wymaganiami fizykochemicznymi zakupywanego przez Spółkę oleju odpadowego”.

Dowód: Pismo Rafinerii Nafty Jedlicze S.A. z dnia 29 sierpnia 2014 r., k. 1927-1934.

(82) Odnosząc się do wspólnych uzgodnień w zakresie ofertowania do znaczących przetargów, a także przepływu informacji, jaki miał mieć miejsce pomiędzy Rafinerią a pozostałymi stronami postępowania w zakresie udziału w przetargach, Rafineria wskazała, że ze względu na zmiany personalne w spółce nie jest w stanie wyjaśnić, na czym działania te miały polegać. Nie jest również w stanie zidentyfikować przetargów, w których działania te mogły mieć miejsce.

Dowód: Pismo Rafinerii Nafty Jedlicze S.A. z dnia 6 listopada 2014 r., k. 1993-2000.

(83) Rafineria dodatkowo podnosiła, że postępowanie antymonopolowe w sprawie zostało wszczęte po upływie terminu przedawnienia i jako takie powinno zostać umorzone.

Dowód: Pismo Rafinerii Nafty Jedlicze S.A. z dnia 29 sierpnia 2014 r., k. 1927-1934.

(84) Wskazane powyżej stanowisko Rafinerii Nafty Jedlicze S.A. zostało powtórzone w ostatecznym stanowisku spółki z dnia 18 grudnia 2014 r. Spółka dodatkowo podkreśliła w nim, że celem nawiązania trwałej współpracy ze stronami postępowania było jedynie zabezpieczenie stabilnych i jednocześnie zwiększonych w stosunku do lat poprzedzających wdrożenie Modelu Zakupu dostaw olejów do spółki oraz dla pełniejszego wykorzystania mocy nowoczesnej instalacji.

Dowód: Pismo Rafinerii Nafty Jedlicze S.A. z dnia 18 grudnia 2014 r., k. 2229.

(85) Rafineria wskazała ponadto, że nie doszło do faktycznego wprowadzenia w życie klauzul umownych zakazujących działań konkurencyjnych, co potwierdzają m.in. takie okoliczności jak: (i) brak uzgodnionego przez strony wykazu podmiotów sprzedających oleje, z którymi dany Dostawca miałby współpracować oraz brak przypisania poszczególnych obszarów geograficznych skupowania olejów, (ii) nieuczestniczenie przez RNJ S.A. w kształtowaniu polityk cenowych stron postępowania, czy też w wyborze wytwórców olejów, do których decydowały się kierować swoje oferty, (iii) brak podejmowania przez RNJ S.A. działań monitorujących i dyscyplinujących, (iv) brak zrozumienia przez strony postępowania zakresu zakazu przewidzianego klauzulą umowną będącą przedmiotem postępowania, co skutkowało jej

niestosowaniem, (v) prowadzenie wzajemnej rywalizacji rynkowej przez strony postępowania, (vi) prowadzenie przez niektóre strony postępowania działalności na terenie całego kraju pomimo zarzutu Prezesa UOKiK o podziale rynku, (vii) ograniczenie zakresu działalności niektórych stron do obszaru sąsiadującego z ich siedzibą jedynie ze względów logistycznych i z powodu kosztów transportu. W ocenie spółki nie można zatem stwierdzić, by przedmiotowe klauzule spowodowały jakikolwiek skutek dla konkurencji na rynku właściwym. Co więcej, spółka nie czerpała żadnych korzyści z wprowadzenia klauzuli umownej w omawianym kształcie.

Dowód: Pismo Rafinerii Nafty Jedlicze S.A. z dnia 18 grudnia 2014 r., k. 2230-2237.

(86) Na koniec spółka wskazała, że fakt współpracy z Prezesem UOKiK w toku postępowania, brak wcześniejszych naruszeń u.o.k.k. przez spółkę, a także na fakt usunięcia przedmiotowych klauzul jeszcze przed wszczęciem postępowania antymonopolowego.

Dowód: Pismo Rafinerii Nafty Jedlicze S.A. z dnia 18 grudnia 2014 r., k. 2237-2238.

(87) Zdaniem spółki Ran-Oil, przedmiotowa klauzula w praktyce nie funkcjonowała i nikt nie monitorował ani nie dyscyplinował w zakresie jej przestrzegania.

Dowód: Pismo Ran-Oil z dnia 5 grudnia 2013 r., k. 410.

(88) EKO-PRIM Sp.j. Teresa Stadnik, Mariusz Beloś (poprzednio EKO-PRIM s.c.) prezentuje stanowisko, zgodnie z którym wskazana klauzula *„najprawdopodobniej miała w zamyśle ograniczać możliwości podkupywania oleju przepracowanego przez podmioty wymienione w załączniku 6 na terenach działań w teorii należących do innych podmiotów będących w stałych relacjach z Recyklerem”*. Jednocześnie spółka twierdzi, że *„niektóre z podmiotów, o których mowa w Załączniku nr 6 dokonywały transakcji zakupowych na terenach innych dostawców oleju do Rafinerii Nafty Jedlicze S.A., teoretycznie więc nie stosując zapisów klauzuli”*. Inicjatorem dodania do umowy wskazanej klauzuli miała być Rafineria.

Dowód: Pismo EKO-PRIM s.c. z dnia 10 grudnia 2013 r., k. 484.

(89) Spółka Eko-Prim otrzymywała ponadto sygnały od obsługiwanych klientów odnośnie do działań innych odbiorców oleju przepracowanego (w tym członków Systemu Zbiórki) proponujących wielokrotnie wyższą cenę. Z tego względu wystosowała pismo do Rafinerii informujące o tym fakcie, z prośbą o analizę tych działań w odniesieniu do klauzuli zakazującej konkurowania.

Dowód: Pismo EKO-PRIM s.c. z dnia 10 grudnia 2013 r. (k. 485), pismo EKO-PRIM s.c. z dnia 17 maja 2012 r. wraz z odpowiedzią Rafinerii Nafty Jedlicze z dnia 18 maja 2012 r. (k. 35-36).

(90)W opinii Przedsiębiorstwa Handlowo Usługowego „Elektros” sp. z o.o., nie miała ona dostatecznej wiedzy, jak wskazana klauzula miała funkcjonować. Spółka nie była również monitorowana ani dyscyplinowana w tym zakresie.

Dowód: Pismo Przedsiębiorstwa Handlowo Usługowego „Elektros” sp. z o.o. z dnia 6 grudnia 2013 r., k. 412.

(91)Co więcej, spółka „Elektros” wskazuje, że umowa z Rafinerią miała *„praktycznie wymiar adhezyjny, tzn. nienegocjowalny zarówno co do zasady, jak i co do warunków, w tym warunków cenowych”*. Ponadto, spółka zwraca uwagę, że kwestionowane postanowienie umowne faktycznie nigdy nie funkcjonowało. Spółka stoi na stanowisku, że *„[...] zarówno wcześniej, jak i w 2011 r., jak również później i obecnie, w praktyce PHU „Elektros” nie kontaktowała się i nadal nie kontaktuje się z podmiotami [członkami Sieci – przyp. wł.] w sprawach handlowych, a w szczególności nie dokonuje żadnych wspólnych działań handlowych. Wynika to z przyjętej praktyki PHU „Elektros” samodzielnego działania na rynku oraz właśnie z faktu, iż podmioty te stanowią konkurencję”*.

Dowód: Pismo Przedsiębiorstwa Handlowo Usługowego „Elektros” sp. z o.o. z dnia 16 stycznia 2014 r.

(92) Spółka „Elektros” zwraca ponadto uwagę na fakt, iż kwestionowana umowa przestała wiązać strony w dniu 31 grudnia 2012 r., a *„postępowanie wszczynane jest z chwilą doręczenia postanowienia stronom postępowania (czyli w dn. 3 stycznia 2014 r.)”*. W opinii „Elektros” doszło zatem do przekroczenia ustawowego terminu wszczęcia postępowania antymonopolowego.

Dowód: Pismo Przedsiębiorstwa Handlowo Usługowego „Elektros” sp. z o.o. z dnia 16 stycznia 2014 r., k. 703-708.

(93)Wektor A. Chudak sp.j. wyjaśniła, że *„nie stanęła nigdy przed problemem stosowania klauzuli [...] i nie wiedziała w chwili podpisania umowy na czym miałyby polegać funkcjonowanie wskazanej wyżej klauzuli w praktyce”*. Co więcej, umowa zawierająca przedmiotową klauzulę miała charakter adhezyjny, której warunki w całości zostały

przedstawione przez Rafinerię. Zdaniem Spółki, nie dochodziło do monitorowania ani dyscyplinowania w zakresie wywiązywania się z klauzuli dot. zakazu konkurencji.

Dowód: Pismo Wektor A. Chudak sp.j. z dnia 10 grudnia 2013 r., k. 498-500.

(94) Ponadto, Wektor A. Chudak sp.j. stoi na stanowisku, że należy umorzyć postępowanie ze względu na jego zbyt późne wszczęcie. W opinii spółki, „do wszczęcia postępowania antymonopolowego względem Wektor A. Chudak sp. j. doszło z dniem 03.01.2014 r. (dzień doręczenia stronie postanowienia z dnia 31.12.2013 r. – o wszczęciu postępowania antymonopolowego znak: DOKI-410-6/13/SJ)”, a nie z chwilą wydania przez Prezesa UOKiK ww. postanowienia.

Dowód: Pismo Wektor A. Chudak sp.j. z dnia 31 marca 2014 r., k. 1418-1424 oraz pismo z dnia 23 grudnia 2014 r., k. 2247-2249.

(95) Co więcej, spółka zwraca uwagę, że porozumienie z dnia 15.02.2012 r. „nie zostało nigdy podpisane przez podmioty, które miały brać w nim udział. Tym samym dokument powyższy może być traktowany jedynie jako oferta skierowana do dostawców, a nie wiążące strony porozumienie. [...] Jednocześnie podkreślić należy, że Wektor A. Chudak sp.j. nigdy nie startowała w przetargach na olej przetworzony/odpadowy z udziałem innych podmiotów wskazanych w „porozumieniu” z dnia 15.02.2012 r., tym samym nigdy nie konsultowała z Recyklerem ceny i sposobu reprezentacji grupy dostawców w procesie składania ofert w przetargach”. Spółka nie zawierała również żadnych „umów o współpracy” z Rafinerią a jedynie Umowy o sprzedaży. Zdaniem spółki, same „postanowienia zawarte w § 9 ust. 3 umowy sprzedaży nr 4/OP/S/2011 z dnia 01.12.2011 r. bynajmniej nie mogą stanowić uzasadnienia dla twierdzenia o rzekomym zawarciu [...] jakiegokolwiek porozumienia”, ponieważ: (i) „umowy sprzedaży zawarte pomiędzy RNJ a Wektor A. Chudak sp.j. miały charakter dwustronny, toteż nie mogą być traktowane jako porozumienia zawarte pomiędzy podmiotami wymienionymi w pkt 2-14 postanowienia UOKiK z dnia 31.12.2013 r.”, (ii) „podmiotem umów sprzedaży zawartych pomiędzy RNJ S.A. a Wektor A. Chudak sp.j. była dostawa oleju przetworzonego/odpadowego za wynagrodzeniem”; (iii) „przedmiotem umów powyższych nie było prowadzenie skupu olejów przetworzonych/odpadowych na rzecz RNJ S.A. za wynagrodzeniem”, (iv) „w umowach sprzedaży określono wynagrodzenie za dostawę oleju przetworzonego/odpadowego do RNJ S.A. a nie skupu oleju przetworzonego/odpadowego”. Spółka zwraca również uwagę na fakt, że

„przestrzeganie wymienionej wyżej klauzuli umownej [...] nie zostało w umowie zabezpieczone żadną sankcją za jej nieprzestrzeganie”.

Dowód: Pismo Wektor A. Chudak sp.j. z dnia 31 marca 2014 r., k. 1418-1424.

(96) Zdaniem spółki Ran-Flex, *„[...] celem przedmiotowej klauzuli było wymuszenie przez Rafinerię Nafty Jedlicze S.A. określonego zachowania kontrahentów zainteresowanych dostawą olejów przepracowanych do Rafinerii. Rafineria pretendowała do roli organizatora tego rynku w regionie i narzucała swoim dostawcom ograniczenia w wykonywaniu ich działalności. Rafineria wymuszała przestrzeganie tej klauzuli stosując kontrole i żądając wyjaśnień od podmiotów naruszających jej funkcjonowanie pod rygorem wypowiedzenia umowy. Strony umowy traktowały klauzulę jako dodatkowy obowiązek dostawcy a nie jego przywilej. [...] jedynym podmiotem monitorującym i dyscyplinującym przestrzeganie klauzuli była Rafineria. Odbывало się to w drodze przeglądów faktur dostawcy oleju przez osoby umocowane przez Rafinerię. Przykładowo, Rafineria wzywała [...] spółkę do składania wyjaśnień w sprawie faktury ujawnionej w toku prowadzonej przez Rafinerię kontroli”.*

Dowód: Pismo Ran-Flex sp. z o.o. z dnia 10 grudnia 2013 r., k. 571-572.

(97) Dodatkowo spółka podnosi, że Umowa Sprzedaży będąca przedmiotem postępowania była umową dwustronną i nie zawierała zobowiązań wobec osób trzecich. Umowa ta nie precyzowała przy tym, jakich działań konkurencyjnych nie może podejmować kontrahent Rafinerii Nafty Jedlicze S.A. Co więcej, spółka wskazuje na adhezyjny charakter umowy wynikający z dysproporcji siły ekonomicznej pomiędzy Rafinerią Nafty Jedlicze S.A. a pozostałymi stronami postępowania. Zdaniem spółki, to Rafineria *„posiadała klucz do regulowania ceny”* skupu olejów odpadowych.

Dowód: Pismo Ran-Flex sp. z o.o. z dnia 19 grudnia 2014 r., k. 2242-2243.

(98) Ran-Flex sp. z o.o. wskazuje ponadto, że *„zestawiając powyższe tezy: adhezyjność umowy (brak konieczności realizowania interesów słabszego kontrahenta), brak interesu RNJ w kształtowaniu ceny skupu pomiędzy stroną a wytwórcami olejów przepracowanych, możliwość regulowania tych cen przez RNJ zwykłymi mechanizmami rynkowymi, nie można wysnuć wniosku, że Umowa zawierała zobowiązanie do ustalania ceny skupu olejów odpadowych”.*

Dowód: Pismo Ran-Flex sp. z o.o. z dnia 19 grudnia 2014 r., k. 2243.

(99) Odnosząc się do zarzutu podziału rynku, spółka podkreśla, że o geograficznym zasięgu działania poszczególnych uczestników rynku decydują prawidła ekonomiczne, a nie wyłącznie ich wola. Mając dodatkowo na uwadze, że „Umowa nie wyraża się jasno na temat podziału rynku, przeprowadzenie jej interpretacji przez pryzmat okoliczności i sposobu wykonywania nie pozwala przyjąć, że w jej treści strony zawarły postanowienia dzielące rynek wg jakiegokolwiek kryterium”. Zdaniem strony umowa nie wprowadzała więc podziału rynku właściwego.

Dowód: Pismo Ran-Flex sp. z o.o. z dnia 19 grudnia 2014 r., k. 2244.

(100)Ran-Flex podnosi ponadto, że żaden z dokumentów wewnętrznych Rafinerii Nafty Jedlicze S.A. nie był znany stronie i wobec tego nie może być dowodem na treść woli strony przy zawieraniu Umowy.

Dowód: Pismo Ran-Flex sp. z o.o. z dnia 19 grudnia 2014 r., k. 2244.

(101)Strona podkreśla ponadto, że nie kontaktowała się z innymi podmiotami wymienionymi w załączniku do Umowy Sprzedaży w celu ustalenia cen lub sposobu działania w przetargach ani też nie przystępowała do jakichkolwiek porozumień ograniczających konkurencję z innymi podmiotami wymienionymi w tym załączniku.

Dowód: Pismo Ran-Flex sp. z o.o. z dnia 19 grudnia 2014 r., k. 2245

(102)Na końcu ostatecznego stanowiska w sprawie, spółka podnosi, że doszło do przedawnienia wszczęcia postępowania antymonopolowego z uwagi na doręczenie stronie postanowienia o jego wszczęciu 3 stycznia 2014 r.

Dowód: Pismo Ran-Flex sp. z o.o. z dnia 19 grudnia 2014 r., k. 2245.

(103)PHU Petromex stoi na stanowisku, że klauzula dot. zakazu konkurencji była „zapisem martwym” i nie była przestrzegana przez żadną ze stron umowy. Zastosowano ją wskutek braku wiedzy obu stron umowy w zakresie ewentualnych konsekwencji. Inicjatorem zawarcia umowy w takim kształcie była Rafineria Nafty Jedlicze. Zdaniem przedsiębiorcy nie dochodziło do monitorowania ani dyscyplinowania przez Rafinerię w zakresie realizacji przedmiotowej klauzuli.

Dowód: Pismo PHU Petromex z dnia 9 grudnia 2013 r., k. 472-473.

(104)Spółka Ran-Synchron stoi na stanowisku, że klauzula dot. zakazu konkurencji była „zapisem martwym” i nigdy nie była stosowana. Jej inicjatorem była Rafineria Nafty

Jedlicze, która jednak nie monitorowała ani też nie dyscyplinowała przedsiębiorców w zakresie klauzuli.

Dowód: Pismo Ran-Synchron sp. z o.o. z dnia 6 grudnia 2013 r., k. 452-453.

(105)F.U.H. „ESPADON” wskazywał, że przedmiotowa klauzula nie funkcjonowała w praktyce a *„wszystkie regulacje stanowiły wynik szeroko prowadzonych negocjacji przy ustalaniu treści umowy”*.

Dowód: Pismo F.U.H. „ESPADON” z dnia 9 grudnia 2013 r., k. 465.

(106)Co więcej, F.U.H. „ESPADON” stoi na stanowisku, że *„w postanowieniu o wszczęciu postępowania antymonopolowego nie sprecyzowano w jaki sposób z generalnego, o szerokim zakresie pojęciowym zwrotu „działania konkurencyjne” wywiedziono, iż doszło do ustalania cen i podziału rynku skupu olejów odpadowych. Ogólnie, przywołane powyżej postanowienie umowne nie może bowiem przesądzać o tym, że porozumienie ma charakter ograniczający konkurencję. [...] Wskazany zapis nie stanowi i nigdy nie stanowił essentiala negotii umów zawieranych z przedsiębiorcami przez Rafinerię”*.

Dowód: Pismo F.U.H. „ESPADON” z dnia 13 stycznia 2014 r., k. 582-586.

(107)Jak argumentuje dalej F.U.H. „ESPADON” *„[...] organ antymonopolowy stawiając zarzuty [...] nie skonkretyzował ich, chociażby nie wymienił explicite konkretnych zachowań mających naruszać konkurencję”*.

Dowód: Pismo F.U.H. „ESPADON” z dnia 13 stycznia 2014 r., k. 582-586.

(108) W kolejnym piśmie F.U.H. „ESPADON” wskazywał jednak, że analizowane w postępowaniu postanowienie umowne miało charakter adhezyjny, nie miał na nie wpływu i mógł jedynie zaakceptować jego umieszczenie w umowie albo przedmiotowej umowy nie podpisać w ogóle. Co więcej, klauzula ta była zapisem nieprzestrzeżanym przez niego w praktyce. Sama Rafineria Nafty Jedlicze S.A. również nie sprawdzała, ani nie egzekwowała jej postanowień. F.U.H. „ESPADON” wskazuje ponadto, że nie przewidziana została żadna sankcja za nieprzestrzeżenie klauzuli, ani nie przewidziano terminu jej realizacji. Jednocześnie podkreślił, że w jego opinii wszczęcie postępowania antymonopolowego w sprawie nastąpiło z chwilą doręczenia stronie postanowienia o jego wszczęciu, a więc już po upływie roku od końca roku, w którym przestała obowiązywać umowa z dnia 1 grudnia 2011 r. zawierająca przedmiotową klauzulę.

Dowód: Pismo F.U.H. „ESPADON” z dnia 24 listopada 2014 r., k. 2041-2044.

(109) Zdaniem spółki Ran-Sigma, klauzula dot. zakazu konkurencji „[...] dotyczyła współpracy między głównymi dostawcami olejów przepracowanych i miała na celu ograniczenie konkurencji między firmami, które dostarczały olej przepracowany do Rafinerii. Wzrost cen skupu olejów przepracowanych spowodował, że dostawcy Rafinerii Nafty Jedlicze zaczęli mocno „przebijać” ceny na rynku. Umieszczenie klauzuli miało na celu eliminację takich zachowań. Inicjatorem zapisów była Rafineria”. Spółce nie są znane przypadki monitorowania przestrzegania klauzuli.

Dowód: Pismo Ran-Sigma z dnia 9 grudnia 2013 r., k. 467-468.

(110) Anpol s.c. stwierdziła, że jako dostawca nie miała alternatywy wobec warunków proponowanych przez Rafinerię. Jak twierdzi: „Wprawdzie w zapisie *“nie będzie prowadził działań konkurencyjnych...”* mowa była o powstrzymaniu się od konkurencji między firmami, ale nikt spośród podmiotów konkurencyjnych tego nie przestrzegał. W praktyce przeniosło się to na znaczny wzrost cen zakupu olejów odpadowych”. **Inicjatorem wspomnianej klauzuli miała być Rafineria Nafty Jedlicze.** Co więcej, zdaniem Anpol Rafineria monitorowała przestrzeganie klauzuli, jednakże nie miała nad tym całkowitej kontroli i spółka Anpol nie ponosiła z tego tytułu konsekwencji. Anpol zwraca ponadto uwagę, że „często ceny zakupu proponowane w przetargach wynikały z licytacji pomiędzy firmami będącymi w stałych relacjach handlowych z Recyklerem”. Podsumowując, przedsiębiorca ocenił, że „**zapis wprowadzony do umowy handlowej zawartej z Rafinerią Nafty Jedlicze był jedynie próbą kontroli działań konkurencyjnych między firmami i od początku był ignorowany i nieprzestrzegany przez większość firm.**”

Dowód: Pismo Anpol s.c. z dnia 4 grudnia 2013 r., k. 408.

(111) Jak twierdzi z kolei spółka Ran-Dickmar, projekt umowy opracowywany był przez przedstawicieli Rafinerii. „**Zapis ten** (dot. zakazu konkurencji – przyp. wł.) **miał zwrócić uwagę firmom zbierającym odpad oleju przepracowanego dla RNJ jak i dla innych podmiotów działających na rynku w zakresie recyklingu olejów niezależnie od RNJ, aby nie demolowały rynku wzajemnym podbijaniem cen skupu, ponieważ olej odpadowy nie ma stałej charakterystyki i wytwórcy odpadu mają tendencje by w sztuczny sposób zwiększać jego ilość poprzez dodawanie do niego innych niż olej substancji [...] tym samym znacząco obniżając ich wartość jako surowca do recyklingu**”.

Dowód: Pismo Ran-Dickmar z dnia 9 grudnia 2013 r., k. 470.

(112) Spółki Ran-Dickmar i Ran-Sigma oraz Anpol s.c. wspólnie zajęli stanowisko, zgodnie z którym klauzule dot. zakazu konkurowania nigdy nie były stosowane a przedstawiciele ww. stron „nie do końca rozumieli znaczenie ww. postanowień umownych, tym bardziej, że były one nieprecyzyjne, niejasne. [...] O braku precyzji, jasności opisywanych powyżej postanowień umownych dobitnie świadczy treść wyjaśnień składanych przez uczestników postępowania antymonopolowego w toku postępowania wyjaśniającego. Osoby sporządzające pisma miały różną ocenę treści klauzul i wynikających z nich zobowiązań”.

Dowód: Pismo Ran-Dickmar, Ran-Sigma oraz Anpol s.c. z dnia 11 marca 2014 r., k. 1105-1108.

(113) Co więcej, ww. strony stoją na stanowisku, że „zostały zawiadomione o wszczęciu postępowania antymonopolowego poprzez doręczenie im postanowienia Organu antymonopolowego w tej sprawie, co nastąpiło w styczniu 2014 r., czyli ponad rok od chwili utraty mocy obowiązującej opisywanych powyżej klauzul umownych. Upłynął więc już termin przedawnienia możliwości zainicjowania niniejszego postępowania, wobec czego winno być ono umorzone”. Stanowisko to zostało powtórzone w piśmie z dnia 16 grudnia 2014 r.

Dowód: Pismo Ran-Dickmar, Ran-Sigma i Anpol s.c. z dnia 11 marca 2014 r., k. 1105-1108 oraz pismo z dnia 16 grudnia 2014 r., k. 2223-2226.

(114) W piśmie zawierającym ostateczne stanowisko, ww. strony wskazały, że klauzula umowna zakazująca konkurowania miała „charakter wybitnie blankietowy” a strony „nie skonkretyzowały owych zapisów w taki sposób, aby dało się zrozumieć i ustalić jakie czynności są działaniami konkurencyjnymi”. W opinii stron, postanowienia te nie pozwalają określić, jakie konkretne działania lub zaniechania są dozwolone lub zabronione. Z tego też powodu nie stanowią one oświadczeń woli tworzących jakikolwiek stosunek prawny.

Dowód: Pismo Ran-Dickmar, Ran-Sigma i Anpol s.c. z dnia 16 grudnia 2014 r., k. 2223-2226.

(115) Ww. strony wskazują ponadto, że „mocą kwestionowanego porozumienia żaden z dostawców przepracowanych olejów nie ograniczył swej pozycji rynkowej deklarując jakąkolwiek utratę samodzielności w zakresie cen nabywania i zbywania towarów ani

poprzez ograniczenie swych działań do jakiegokolwiek segmentu rynku, w tym segmentu geograficznego". Brak jest zatem zakazanego ustawą celu porozumienia.

Dowód: Pismo Ran-Dickmar, Ran-Sigma i Anpol s.c. z dnia 16 grudnia 2014 r., k. 2223-2226.

(116) Co więcej, ww. strony podkreślają, że pomiędzy stronami postępowania istniała konkurencja, której przejawem było składanie ofert w przetargach, czy też współpraca handlowa z pominięciem Rafinerii Nafty Jedlicze S.A. W opinii stron, potwierdzać to mają również pisma kierowane przez niektórych dostawców Rafinerii Nafty Jedlicze S.A., które wskazują na konkurencyjne działania innych dostawców. Strony wskazują ponadto na adhezyjny, nienegocjowalny charakter umów.

Dowód: Pismo Ran-Dickmar, Ran-Sigma i Anpol s.c. z dnia 16 grudnia 2014 r., k. 2223-2226.

(117) Spółka EKOMAX prezentuje stanowisko, zgodnie z którym nie stosowała się do zapisu klauzuli o zakazie konkurowania i istniała „*normalna konkurencja*” między przedsiębiorcami. Inicjatorem klauzuli miała być Rafineria, która stosowała „*analizy monitorujące*”.

Dowód: Pismo EKOMAX sp. z o.o. z dnia 9 grudnia 2013 r., k. 463.

(118) Ponadto, jak wskazuje spółka EKOMAX, nigdy nie informowała Rafinerii o przetargach, w których zamierzała brać udział ani nie uzgadniała z Rafinerią i innymi członkami Sieci warunków składanych ofert.

Dowód: Pismo EKOMAX sp. z o.o. z dnia 31 stycznia 2014 r.

(119) Jak wskazuje Przedsiębiorstwo Handlowo – Usługowe Krzysztof Maluśki, **klauzula dot. zakazu konkurowania w jego ocenie zobowiązywała do nieprowadzenia działań konkurencyjnych wobec podmiotów, które podpisały umowę o współpracy z Rafinerią**. Pomimo tego, strony umowy o współpracy składały jednak zróżnicowane cenowo oferty w przetargach publicznych. **Inicjatorem zawarcia umowy w takim wymiarze była Rafineria Nafty Jedlicze**. Nie podejmowała jednak prób monitorowania lub dyscyplinowania względem Pana Maluśkiego w zakresie przestrzegania przedmiotowej klauzuli.

Dowód: Pismo Przedsiębiorstwa Handlowo – Usługowego Krzysztof Maluśki z dnia 11 grudnia 2013 r., k. 579.

VI. Wniosek o wydanie decyzji zobowiązującej

(120) W toku postępowania Rafineria Jedlicze S.A. złożyła wniosek o wydanie na podstawie art. 12 ust. 1 ustawy antymonopolowej decyzji zobowiązującej. Spółka wskazała na możliwość zobowiązania się do podjęcia następujących działań:

1. niestosowania w przyszłości zobowiązań umownych, na podstawie których przedsiębiorcy tworzący sieć zbiórki byłiby zobligowani do wzajemnego niekonkurowania;
2. niepodejmowania żadnych działań, które wpływałyby na ograniczanie konkurencji pomiędzy ww. przedsiębiorcami;
3. wdrożenia wewnętrznych procedur w zakresie komunikacji przedstawicieli RN Jedlicze z przedsiębiorcami tworzącymi sieć zbiórki w celu zapewnienia, że działania Spółki są zgodne z prawem konkurencji;
4. wdrożenia wewnętrznych procedur prawno-antymonopolowej weryfikacji i akceptacji rozważanych przez Spółkę przedsięwzięć biznesowych i uregulowań umownych, w tym w szczególności służących realizacji założonych celów strategicznych w odniesieniu do olejów przepracowanych;
5. stałego monitorowania poziomu stosowania i przestrzegania nowo-wdrożonych procedur wewnętrznych;
6. przeprowadzania regularnych, powtarzanych cyklicznie, szkoleń z zakresu reguł prawa konkurencji dla obecnych i nowych pracowników RN Jedlicze, odpowiedzialnych za kontakty handlowe z przedsiębiorcami tworzącymi sieć zbiórki.

W oparciu o powyższe ustalenia

Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów zważył co następuje:

I. Interes publiczny

(121) Podstawą do zastosowania przez Prezesa Urzędu przepisów ustawy *o ochronie konkurencji i konsumentów* jest ustalenie, czy w sprawie naruszono interes publicznoprawny. Zgodnie z treścią art. 1 ust. 1 ww. ustawy, określa warunki rozwoju i ochrony konkurencji oraz zasady podejmowanej w interesie publicznym ochrony interesów przedsiębiorców i konsumentów. Regulacja ta należy do sfery prawa

publicznego, a instrumenty w niej przewidziane mogą być stosowane tylko wtedy, gdy na skutek działań przedsiębiorców zagrożony bądź naruszony został interes publicznoprawny.

- (122) W orzecznictwie uznaje się, że interes publiczny polega na zapewnieniu właściwych warunków funkcjonowania rynku gospodarczego, który może funkcjonować wówczas, gdy zapewniona jest możliwość powstania i rozwoju konkurencji¹¹. Istnienie interesu publicznego winno być oceniane przez pryzmat szerszego spojrzenia, uwzględniającego całość negatywnych skutków działań przedsiębiorców na określonym rynku¹². Ustawa o ochronie konkurencji i konsumentów chroni konkurencję jako zjawisko o charakterze instytucjonalnym, będące immanentną cechą funkcjonowania gospodarki. Dobrem chronionym przez przepisy ww. ustawy jest samo istnienie konkurencji jako „atmosfery”, w jakiej prowadzona jest działalność rynkowa. Realizowana jednocześnie ochrona konsumentów, jako nabywców dóbr i usług oferowanych w warunkach konkurencji, jest konsekwencją zapewnienia konkurencyjnego funkcjonowania rynków.
- (123) Naruszenie interesu publicznego ma miejsce wówczas, gdy zachowanie przedsiębiorcy, będące przedmiotem postępowania antymonopolowego wywołało lub mogło wywołać na rynku niekorzystne – z punktu widzenia celów ustawodawstwa antymonopolowego – skutki w postaci wpływu na ilość, jakość, cenę towarów lub zakres wyboru dostępny konsumentom lub innym nabywcom. Liczba podmiotów dotkniętych skutkami praktyki ograniczającej konkurencję jest nieistotna, wystarczającym jest bowiem, że zachowanie przedsiębiorcy wyczerpuje znamiona antykonkurencyjnej praktyki¹³.
- (124) Odnosząc powyższe wywody do niniejszej sprawy, należy stwierdzić, że będące przedmiotem oceny zawarcie przez Rafinerię i podmioty skupujące oleje odpadowe porozumienia polegającego na podziale rynku godzi w tak rozumianą konkurencję. Porozumienia podziałowe zawierane zarówno pomiędzy konkurentami (tj. w relacji horyzontalnej), jak i pomiędzy kontrahentami na różnych szczeblach obrotu (tj. w relacji wertykalnej) zaliczają się do najcięższych naruszeń konkurencji, wywołujących niekorzystne działania na rynku, zniekształcające ten rynek, ograniczając albo eliminując na nim konkurencję. Działania te naruszają zatem interes ogólnospołeczny¹⁴, niezależnie od wielkości udziałów rynkowych przedsiębiorców

¹¹ Wyrok Sądu Najwyższego z dnia 5 czerwca 2008 r., sygn. akt III SK 40/07, LEX nr 479320.

¹² Wyrok Sądu Najwyższego z dnia 24 lipca 2003 r., sygn. akt: I CKN 496/01, Dz. Urz. UOKiK 2004/1/283; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 5 czerwca 2008 r., sygn. akt: III SK 40/07, OSNP 2009/19-20/272.

¹³ Wyrok Sądu Najwyższego z dnia 16 października 2008 r., sygn. akt: III SK 2/08, LEX nr 599553.

¹⁴ Wyrok Sądu Najwyższego z 24 lipca 2003 r., I CKN 496/01, Dz. Urz. UOKiK 2004/1/283.

uczestniczących w porozumieniu. Co więcej, w świetle zebranych dowodów, Prezes Urzędu uznał, że porozumienie, o którym mowa było faktycznie (aczkolwiek niekonsekwentnie) realizowane, a więc miało realny i bezpośredni wpływ na interes ekonomiczny szerokiego kręgu uczestników rynku – nie tylko na same strony porozumienia, ale także na ich konkurentów oraz na odbiorców końcowych olejów przepracowanych (rafinerie). Należy przede wszystkim zauważyć, że porozumienie miało negatywny wpływ na interes ekonomiczny podmiotów sprzedających oleje przepracowane, którzy w wyniku zawartego porozumienia mogli uzyskiwać gorsze oferty zakupu olejów, niż w przypadku niezawarcia porozumienia ograniczającego konkurencję.

- (125) W niniejszej sprawie Prezes UOKiK stwierdził zatem naruszenie interesu publicznego. Charakter opisanych w decyzji relacji wiążących Rafinerię i członków sieci skupu olejów odpadowych zaburza prawidłowość funkcjonowania mechanizmu konkurencji na rynku właściwym poprzez sztuczny spadek cen zakupu olejów odpadowych. Przez zaburzenia rynku rozumie się negatywne zjawiska charakteryzujące jego funkcjonowanie¹⁵. Takie działania naruszają zatem interes ogólnospołeczny. Powoduje to, że ingerencja Prezesa UOKiK jest w niniejszej sprawie w pełni uzasadniona.

II. Strony postępowania – status przedsiębiorcy

- (126) Postępowanie antymonopolowe w sprawie praktyk ograniczających konkurencję może być wszczęte wobec podmiotów posiadających status przedsiębiorcy.
- (127) Zgodnie z **definicją przedsiębiorcy**, zawartą w art. 4 pkt 1 ustawy *o ochronie konkurencji i konsumentów*, pod pojęciem tym należy rozumieć m.in. przedsiębiorcę w rozumieniu ustawy z dnia 2 lipca 2004 r. *o swobodzie działalności gospodarczej* (t.j. Dz. U. z 2013 r. poz. 672 ze zm.). Zgodnie z przepisami ustawy *o swobodzie działalności gospodarczej*, przedsiębiorcą jest osoba fizyczna, osoba prawna i jednostka organizacyjna niebędąca osobą prawną, której odrębna ustawa przyznaje zdolność prawną – wykonująca we własnym imieniu działalność gospodarczą (art. 4 ust. 1 ustawy), tj. zarobkową działalność wytwórczą, budowlaną, handlową, usługową oraz poszukiwanie, rozpoznawanie i wydobywanie kopalin ze złóż, a także działalność zawodową, wykonywaną w sposób zorganizowany i ciągły (art. 2 ustawy). Za przedsiębiorcę uznaje się więc podmiot, który spełnia łącznie określone tymi przepisami

¹⁵ Wyrok SOKiK z 28 listopada 2003 r., XVII Ama 105/02, Dz. Urz. UOKiK 2004/2/296.

kryteria podmiotowe i przedmiotowe: po pierwsze jest osobą fizyczną, osobą prawną lub jednostką organizacyjną niebędącą osobą prawną, której ustawa przyznaje zdolność prawną, po drugie wykonuje we własnym imieniu działalność gospodarczą. Dodatkowo, zgodnie z art. 4 ust. 2 ustawy *o swobodzie działalności gospodarczej*, za przedsiębiorców uznaje się także wspólników spółki cywilnej w zakresie wykonywanej przez nich działalności gospodarczej.

- (128) **Rafineria Nafty Jedlicze z siedzibą w Jedliczu** jest spółką akcyjną i posiada status przedsiębiorcy w rozumieniu przepisów ustawy *o swobodzie działalności gospodarczej*, a w konsekwencji w rozumieniu ustawy *o ochronie konkurencji i konsumentów*, tym samym może być adresatem niniejszej decyzji Prezesa Urzędu.
- (129) **Ran-Oil z siedzibą w Tarnowie** jest spółką z ograniczoną działalnością i posiada status przedsiębiorcy w rozumieniu przepisów ustawy *o swobodzie działalności gospodarczej*, a w konsekwencji w rozumieniu ustawy *o ochronie konkurencji i konsumentów*, tym samym może być adresatem niniejszej decyzji Prezesa Urzędu.
- (130) **EKO-PRIM Sp.j. Teresa Stadnik, Mariusz Beloś** (poprzednio EKO-PRIM s.c.) jest spółką jawną i posiada status przedsiębiorcy w rozumieniu przepisów ustawy *o swobodzie działalności gospodarczej*, a w konsekwencji w rozumieniu ustawy *o ochronie konkurencji i konsumentów*, tym samym może być adresatem niniejszej decyzji Prezesa Urzędu. Spółka ta powstała w wyniku przekształcenia spółki cywilnej „Eko-Prim” S.C. Teresa Stadnik, Mariusz Beloś, której wspólnikami byli pani Teresa Stadnik, prowadząca działalność gospodarczą pod nazwą Teresa Stadnik w Lublinie oraz pan Mariusz Beloś, prowadzący działalność gospodarczą pod nazwą Eko-Prim Mariusz Beloś w Lublinie – przeciwko którym to postępowanie zostało wszczęte i którzy jako wspólnicy spółki cywilnej również posiadali status przedsiębiorcy w rozumieniu przepisów ustawy *o swobodzie działalności gospodarczej*, a w konsekwencji w rozumieniu ustawy *o ochronie konkurencji i konsumentów*.
- (131) **Elektros z siedzibą w Łędzinach** jest spółką z ograniczoną działalnością i posiada status przedsiębiorcy w rozumieniu przepisów ustawy *o swobodzie działalności gospodarczej*, a w konsekwencji w rozumieniu ustawy *o ochronie konkurencji i konsumentów*, tym samym może być adresatem niniejszej decyzji Prezesa Urzędu.
- (132) **Wektor A. Chudak z siedzibą w Katowicach** jest spółką jawną i posiada status przedsiębiorcy w rozumieniu przepisów ustawy *o swobodzie działalności gospodarczej*,

a w konsekwencji w rozumieniu ustawy *o ochronie konkurencji i konsumentów*, tym samym może być adresatem niniejszej decyzji Prezesa Urzędu.

- (133) **Ran-Flex z siedzibą w Krakowie** jest spółką z ograniczoną działalnością i posiada status przedsiębiorcy w rozumieniu przepisów ustawy *o swobodzie działalności gospodarczej*, a w konsekwencji w rozumieniu ustawy *o ochronie konkurencji i konsumentów*, tym samym może być adresatem niniejszej decyzji Prezesa Urzędu.
- (134) **Pan Janusz Kisielewski** prowadzący działalność gospodarczą pod nazwą P.H.U. Petromex Janusz Kisielewski w Komprachcicach posiada status przedsiębiorcy w rozumieniu przepisów ustawy *o swobodzie działalności gospodarczej*, a w konsekwencji w rozumieniu ustawy *o ochronie konkurencji i konsumentów*, tym samym może być adresatem niniejszej decyzji Prezesa Urzędu.
- (135) **Ran-Synchron z siedzibą w Koziegłowach** jest spółką z ograniczoną działalnością i posiada status przedsiębiorcy w rozumieniu przepisów ustawy *o swobodzie działalności gospodarczej*, a w konsekwencji w rozumieniu ustawy *o ochronie konkurencji i konsumentów*, tym samym może być adresatem niniejszej decyzji Prezesa Urzędu.
- (136) **Pan Jakub Markiewicz** prowadzący działalność gospodarczą pod nazwą F.U.H. Espadon Jakub Markiewicz w Szczecinie posiada status przedsiębiorcy w rozumieniu przepisów ustawy *o swobodzie działalności gospodarczej*, a w konsekwencji w rozumieniu ustawy *o ochronie konkurencji i konsumentów*, tym samym może być adresatem niniejszej decyzji Prezesa Urzędu.
- (137) **Ran-Sigma z siedzibą w Wałbrzychu** jest spółką z ograniczoną działalnością i posiada status przedsiębiorcy w rozumieniu przepisów ustawy *o swobodzie działalności gospodarczej*, a w konsekwencji w rozumieniu ustawy *o ochronie konkurencji i konsumentów*, tym samym może być adresatem niniejszej decyzji Prezesa Urzędu.
- (138) **Ekomax z siedzibą w Gliwicach** jest spółką z ograniczoną działalnością i posiada status przedsiębiorcy w rozumieniu przepisów ustawy *o swobodzie działalności gospodarczej*, a w konsekwencji w rozumieniu ustawy *o ochronie konkurencji i konsumentów*, tym samym może być adresatem niniejszej decyzji Prezesa Urzędu.

- (139) **Pan Krzysztof Maluński** prowadzący działalność gospodarczą pod nazwą Krzysztof Maluński P.H.U. w Kościanie posiada status przedsiębiorcy w rozumieniu przepisów ustawy *o swobodzie działalności gospodarczej*, a w konsekwencji w rozumieniu ustawy *o ochronie konkurencji i konsumentów*, tym samym może być adresatem niniejszej decyzji Prezesa Urzędu.
- (140) **Pan Andrzej Szczurek** prowadzący działalność gospodarczą pod nazwą Andrzej Szczurek w Iwoniczu – Zdroju oraz **pan Grzegorz Studziński** prowadzący działalność gospodarczą pod nazwą Grzegorz Studziński w Iwoniczu - Zdroju – wspólnicy spółki cywilnej Anpol S.C. Grzegorz Studziński, Andrzej Szczurek posiadają status przedsiębiorców w rozumieniu przepisów ustawy *o swobodzie działalności gospodarczej*, a w konsekwencji w rozumieniu ustawy *o ochronie konkurencji i konsumentów*, tym samym mogą być adresatami niniejszej decyzji Prezesa Urzędu.
- (141) **Ran-Dickmar z siedzibą w Tarnobrzegu** jest spółką z ograniczoną działalnością i posiada status przedsiębiorcy w rozumieniu przepisów ustawy *o swobodzie działalności gospodarczej*, a w konsekwencji w rozumieniu ustawy *o ochronie konkurencji i konsumentów*, tym samym może być adresatem niniejszej decyzji Prezesa Urzędu.

III. Rynek właściwy

- (142) Działania przedsiębiorców, stanowiące praktykę ograniczającą konkurencję, ujawniają się na określonym rynku - rynku właściwym. Rynek właściwy określa płaszczyznę współzawodnictwa konkurentów w prowadzonej przez nich działalności gospodarczej¹⁶. Ustalenie rynku właściwego w danej sprawie ma zatem znaczenie dla prawidłowego stosowania przepisów ustawy *o ochronie konkurencji i konsumentów*.
- (143) Ustawa *o ochronie konkurencji i konsumentów* w art. 4 pkt 9 definiuje rynek właściwy, jako rynek towarów, które ze względu na ich przeznaczenie, cenę oraz właściwości, w tym jakość, są uznawane przez ich nabywców za substytuty oraz są oferowane na obszarze, na którym, ze względu na rodzaj i właściwości, istnienie barier dostępu do rynku, preferencje konsumentów, znaczące różnice cen i koszty transportu, panują zbliżone warunki konkurencji. Natomiast pod pojęciem towaru należy rozumieć zgodnie z art. 4 pkt 7 u.o.k.k. zarówno rzeczy, jak i energię, papiery wartościowe i inne

¹⁶ Wyrok SOKiK z dnia 18 grudnia 2002 r., sygn. akt XVII Ama 19/01, Dz. Urz. UOKiK 2003/2/260.

prawa majątkowe, usługi, a także roboty budowlane.

(144) Zawarta w ustawie *o ochronie konkurencji i konsumentów* definicja rynku właściwego wyznacza *explicite* dwa jego wymiary: wymiar towarowy (rynek właściwy produktowo lub asortymentowo) i wymiar geograficzny (rynek właściwy terytorialnie). Pojęcie rynku właściwego produktowo odnosi się do wszystkich towarów jednego rodzaju, które ze względu na swoje szczególne właściwości odróżniają się od innych towarów w taki sposób, że nie istnieje możliwość dowolnej ich zamiany. Wynika stąd, że rynek właściwy produktowo obejmuje wszystkie towary, które służą zaspokajaniu tych samych potrzeb nabywców, mają zbliżone właściwości, podobne ceny i reprezentują podobny poziom jakości¹⁷. Natomiast wyznaczenie geograficznego aspektu rynku właściwego oznacza zidentyfikowanie obszaru, na którym warunki konkurencji dotyczące danego towaru i jego substytutów są jednakowe dla wszystkich konkurentów – tj. warunki konkurencji są dostatecznie jednorodne – i który można odróżnić od obszarów sąsiadujących.

(145) Zdaniem Prezesa Urzędu stwierdzone w pkt I sentencji niniejszej decyzji porozumienie, które statuowało zakaz konkurencji uczestników stałej sieci zbiórki zostało **zawarte na krajowym rynku skupu olejów odpadowych** (na szczeblu dostaw oleju przepracowanego do ostatecznego odbiorcy - rafinerii), jako że porozumienie zostało zawarte pomiędzy przedsiębiorcami zajmującymi się skupem oleju odpadowego na terytorium Polski a przedsiębiorcą, którego działalność opiera się na wytwarzaniu towarów z zakupionego od tych przedsiębiorców oleju odpadowego. Przedmiotowe **porozumienie ograniczało konkurencję na krajowym rynku skupu olejów odpadowych** (na szczeblu skupu olejów odpadowych od jego wytwórców). Uzasadniając powyższe, należy wskazać, co następuje.

III.1. Rynek właściwy w ujęciu produktowym

(146) Prezes Urzędu uznał, że w niniejszej sprawie rynkiem właściwym w ujęciu produktowym, na którym zawarto porozumienie jest **rynek skupu olejów odpadowych na szczeblu dostaw oleju przepracowanego do ostatecznego odbiorcy (rafinerii)**, a rynkiem, na którym porozumienie miało ograniczyć konkurencję jest **rynek skupu olejów odpadowych na szczeblu skupu olejów odpadowych od jego wytwórców**.

¹⁷ E. Modzelewska-Wąchal, *Ustawa o ochronie konkurencji i konsumentów. Komentarz*, TWIGGER, Warszawa 2002, s. 49.

- (147) Należy zwrócić uwagę, że oleje odpadowe, będące odpadem niebezpiecznym, do których należą w szczególności zużyte oleje z silników spalinowych i oleje przekładniowe, oleje smarowe, oleje turbinowe oraz oleje hydrauliczne są wytwarzane i sprzedawane głównie przez zakłady przemysłowe, elektrownie, kopalnie, warsztaty samochodowe. Podmioty zajmujące się odzyskiem a następnie recyklingiem olejów odpadowych (jak np. RNJ) sprzedają olej odpadowy po przeprowadzeniu recyklingu jako olej bazowy, który z kolei służy dalej do produkcji olejów smarowych. Oleje odpadowe, jako składnik służący do wytwarzania olejów bazowych, stanowią podstawę działalności Rafinerii Nafty Jedlicze i podmiotów prowadzących podobną działalność i jako takie nie posiadają substytutów.
- (148) Ustawowy obowiązek odzysku olejów odpadowych i brak substytutu dla tego produktu sprawia tym samym, że produktowy rynek właściwy w niniejszej sprawie obejmuje wąską gamę produktów i nie sposób wyróżnić produktów o podobnym bądź tożsamym przeznaczeniu.
- (149) Należy przy tym podkreślić, że zdaniem organu antymonopolowego w każdej sprawie rynek właściwy powinien być określany indywidualnie, w zależności od charakteru sprawy. Wskazane wyżej okoliczności uzasadniają przyjęcie w przedmiotowej sprawie wąskiej definicji rynku właściwego.

III.2. Rynek właściwy w ujęciu geograficznym

- (150) Analizując okoliczności niniejszej sprawy, Prezes Urzędu uznał, że **rynek, na którym zawarto porozumienie** na szczeblu dostaw oleju przepracowanego do ostatecznego odbiorcy (rafinerii) **ma wymiar krajowy, a porozumienie oddziałuje na krajowy rynek skupu olejów odpadowych** na szczeblu skupu olejów odpadowych od jego wytwórców.
- (151) W ocenie Prezesa Urzędu za krajowym wymiarem rynku, na którym zawarto porozumienie przemawia organizacja Zintegrowanego Systemu Zbiórki i Przemysłowego Zagospodarowania Olejów Odpadowych, który swym zasięgiem obejmuje terytorium całego kraju, natomiast **nie ma wymiaru ponadkrajowego**.
- (152) Jednocześnie system skupu olejów odpadowych, z uwagi na fakt uznania tychże olejów za odpad niebezpieczny, występujące różnice w regulacjach ustawowych poszczególnych krajów, a także stosunkowo niewielki udział importowanego oleju

odpadowego w skupowanym oleju ogółem, jest co do zasady zorganizowany oddzielnie dla poszczególnych rynków krajowych. Należy również zwrócić uwagę na fakt, że celem porozumienia było ograniczenie konkurencji między podmiotami zlokalizowanymi w odległych od siebie miejscowościach na terenie całej Polski. Powyższe pozwala stwierdzić, że rynek ten ma charakter zdecydowanie szerszy niż lokalny, jakkolwiek trudno jednoznacznie określić, czy ma wymiar krajowy. Jednak dla uproszczenia analizy, a zarazem bez szkody dla wnioskowania w dalszej części decyzji, Prezes UOKiK przyjął, że rynek ten ma zasięg krajowy.

(153) Prezes Urzędu, oceniając zakres geograficzny rynku właściwego, wziął również pod uwagę, że odbiorcami olejów odpadowych są głównie polskie zakłady.

(154) Mając powyższe na względzie w niniejszej sprawie Prezes Urzędu uznał, że **rynek właściwy w ujęciu geograficznym, na którym zostało zawarte porozumienie, jak i rynek właściwy, na którym miało nastąpić ograniczenie konkurencji ma wymiar krajowy.**

(155) Rozpatrując kwestię rynku właściwego w niniejszej sprawie należy zarazem podkreślić, że **w sprawach porozumień ograniczających konkurencję zakazanych ze względu na ich cel**, do których należy porozumienie w niniejszej sprawie (por. dalej) nie wymaga się takiego stopnia precyzji, jaki konieczny jest przy rozpatrywaniu spraw dotyczących nadużywania pozycji dominującej lub koncentracji przedsiębiorców, gdzie udziały rynkowe stron mają istotne znaczenie. Precyzyjne wyznaczenie rynku właściwego w sprawach dotyczących antykonkurencyjnych porozumień jest niezbędne wtedy, gdy należy poddać analizie skutki takiego porozumienia¹⁸. W sytuacji kiedy da się stwierdzić, iż dane porozumienie ma na celu ograniczenie konkurencji, nie istnieje potrzeba brania pod uwagę konkretnych skutków, jakie to porozumienie wywołuje na danym rynku¹⁹.

(156) Dodatkowo należy wskazać, że określenie rynku właściwego i udziałów jego uczestników miałyby decydujące znaczenie przy badaniu możliwości wyłączenia danego porozumienia spod generalnego zakazu na mocy art. 7 ustawy *o ochronie konkurencji i konsumentów*. Jednakże praktyki, których dotyczy niniejsza decyzja, nie podlegają ww. wyłączeniu. Przepis art. 7 ust. 2 ustawy *o ochronie konkurencji i konsumentów* wskazuje na brak możliwości wyłączenia ilościowego (z uwagi na niskie

¹⁸ R. Whish, *Competition Law*, Sixth Edition, Oxford University Press, London 2009, s. 27.

¹⁹ Decyzja Prezesa UOKiK z dnia 8 grudnia 2009 r., nr DOK-7/09, www.uokik.gov.pl.

udziały rynkowe) porozumień cenowych i podziałowych spod zakazu, o którym mowa w art. 6 u.o.k.k. Określenie rynku właściwego i udziałów jego uczestników mogłoby mieć również decydujące znaczenie, gdyby kwestionowane przez Prezesa Urzędu zachowanie mogło podlegać wyłączeniu na mocy odpowiedniego rozporządzenia o wyłączeniach grupowych. Taka sytuacja nie ma jednak miejsca w niniejszej sprawie, co zostanie wykazane w dalszych częściach decyzji.

- (157) Potwierdzenie słuszności działania organu antymonopolowego można odnaleźć w doktrynie – w przypadku porozumień ograniczających konkurencję, szczególnie tzw. *hard-core restrictions*, kwestia rynku właściwego może pozostać otwarta (w szczególności w jego aspekcie geograficznym), ponieważ udział w rynku właściwym uczestników porozumienia pozostaje irrelevantny z punktu widzenia orzekania²⁰.
- (158) W związku z powyższym precyzyjne określenie rynku właściwego w sprawie oraz udziałów stron na tym rynku nie ma charakteru przesłanki przesądzającej o istnieniu lub nieistnieniu antykonkurencyjnej praktyki.
- (159) Z uwagi na powyższe szczegółowa analiza udziałów rynkowych uczestników porozumienia, która może być dokonana jedynie w oparciu o precyzyjnie określony rynek właściwy, nie jest konieczna w niniejszej sprawie. Należy równocześnie zaznaczyć, iż w każdej sprawie rynek właściwy powinien być określany indywidualnie, w zależności od charakteru sprawy²¹, co oznacza, że w sprawie dotyczącej podobnych produktów/usług może być przyjęta szersza definicja rynku właściwego.
- (160) Mając na uwadze powyższe, w niniejszej sprawie rynkiem właściwym, na którym doszło do zawarcia antykonkurencyjnego porozumienia jest krajowy rynek skupu olejów odpadowych na szczeblu dostaw oleju przepracowanego do ostatecznego odbiorcy (rafinerii) a rynkiem właściwym, na którym doszło do ograniczenia konkurencji jest krajowy rynek skupu olejów odpadowych na szczeblu skupu olejów odpadowych od jego wytwórców.

III.3. Udział w rynku właściwym

²⁰ C. Banasiński, E. Piontek (red.), *Ustawa o ochronie konkurencji i konsumentów. Komentarz*, LexisNexis, Warszawa 2009, s. 196; por. też decyzja Prezesa UOKiK z dnia 29 maja 2006 r., nr DOK-49/06, www.uokik.gov.pl.

²¹ Por. decyzja Prezesa UOKiK z dnia 24 maja 2010 r., nr DOK-4/2010, www.uokik.gov.pl.

(161) Prezes Urzędu dokonał w toku postępowania antymonopolowego ustaleń odnośnie co do wielkości krajowego rynku skupu olejów odpadowych, a także szacunkowych udziałów poszczególnych przedsiębiorców na tak określonym rynku. Powyższe dane zostały przedstawione w pismach Rafinerii Nafty Jedlicze S.A. oraz jej konkurentów.

Dowód: Pisma RNJ S.A. z 1 października 2012 r. i 11 lutego 2013 r. (k. 1831-1851), pisma Oiler S.A. z dnia 28 czerwca 2012 r. (1856-1863) i 12 lutego 2013 r. (k. 1908-1911), pismo Chemnaft sp. z o.o. z dnia 6 lutego 2013 r. (k. 1887-1888), pismo Pana Tadeusza Siewielca prowadzącego działalność gospodarczą pod firmą Przedsiębiorstwo Ekologiczne „Ekoflora” z dnia 12 lutego 2013 r. (k. 1899-1904), pismo Petroil sp. z o.o. z dnia 20 lutego 2013 r. (k. 1895-1897), pismo Variant S.A. z dnia 22 lutego 2013 r. (k. 1890-1893).

(162) Dokładne dane odnośnie do udziału RNJ a także pozostałych stron w rynku właściwym nie były przedmiotem ustaleń Prezesa Urzędu z uwagi na przywoływaną już okoliczność, że do rozpatrywanej praktyki nie ma zastosowania – o czym będzie jeszcze mowa – reguła *de minimis*, co wynika z art. 7 ust. 2 ustawy *o ochronie konkurencji i konsumentów*.

IV. Naruszenie art. 6 ustawy *o ochronie konkurencji i konsumentów*

(163) Zgodnie z art. 6 ust. 1 ustawy *o ochronie konkurencji i konsumentów* zakazane są porozumienia, których celem lub skutkiem jest wyeliminowanie, ograniczenie lub naruszenie w inny sposób konkurencji na rynku właściwym. Jednocześnie przepis art. 6 ust. 1 pkt 1 u.o.k.k. stanowi, że zakazane są porozumienia polegające na ustalaniu, bezpośrednio lub pośrednio, cen i innych warunków zakupu i sprzedaży towarów. Z kolei zgodnie z art. 6 ust. 1 pkt 3 u.o.k.k. zakazane są porozumienia polegające na podziale rynków zbytu lub zakupu.

(164) W celu stwierdzenia, czy przedsiębiorca dopuścił się naruszenia zakazu zawierania antykonkurencyjnych porozumień, konieczne jest ustalenie przez Prezesa Urzędu następujących przesłanek:

- zawarcie porozumienia pomiędzy przedsiębiorcami;
- celem lub skutkiem którego jest wyeliminowanie, ograniczenie lub naruszenie w inny sposób konkurencji na rynku właściwym;
- porozumienie to nie podlega wyłączeniu spod zakazu.

Przesłanki te zostaną omówione w kolejnych punktach niniejszej decyzji.

IV.1. Zawarcie porozumienia pomiędzy przedsiębiorcami

IV.1.1. Forma porozumienia

(165) W art. 4 pkt 5 ustawy *o ochronie konkurencji i konsumentów* zdefiniowano pojęcie porozumienia, które jest kluczowe dla stosowania zakazu porozumień ograniczających konkurencję wyrażonego w art. 6 ust. 1 u.o.k.k. Omawiany przepis ustanawia szeroką definicję porozumienia, w zakres której wchodzi następujące formy, jakie może przybrać zakazane przez prawo konkurencji porozumienie:

- a. **umowy** zawierane między przedsiębiorcami, między związkami przedsiębiorców oraz między przedsiębiorcami i ich związkami albo niektóre postanowienia tych umów;
- b. **uzgodnienia** dokonane w jakiegokolwiek formie przez dwóch lub więcej przedsiębiorców lub ich związki;
- c. **uchwały lub inne akty** związków przedsiębiorców lub ich organów statutowych.

(166) Należy podkreślić, że **porozumienie** w znaczeniu ustawy *o ochronie konkurencji i konsumentów* jest pojęciem szerszym niż umowa, przejawem porozumienia są bowiem oprócz umowy, także inne uzgodnienia w jakiegokolwiek formie, a także uchwały i inne akty. Jak wskazuje się w orzecznictwie „*definicja porozumienia przyjęta przez ustawodawcę odbiega od cywilistycznego rozumienia pojęcia porozumienia w tym sensie, że została zakreślona szeroko pozwalając przyjąć za porozumienia uzgodnienia, a zatem wszelkie formy skoordynowanych działań, które zmierzają do naruszenia konkurencji*”²². Należy również odwołać się do orzecznictwa unijnego, w którym wielokrotnie wskazywano, że do ustalenia zawarcia porozumienia „*wystarczające jest, że przedsiębiorcy wyrazili swoją wspólną intencję zachowania się na rynku w określony sposób*”²³. Zatem kluczową kwestią jest ustalenie zgodności woli pomiędzy co najmniej dwoma przedsiębiorcami. Forma, jaką ta zgodność woli przybierze jest nieistotna, tak długo, jak stanowi wyraz intencji stron²⁴. W praktyce, nawet gdyby umowa nie spełniała warunków ważności i skuteczności jako czynność prawna, to działania podjęte przez strony nadal mogą być kwalifikowane jako porozumienia w świetle art. 4 pkt 5

²² Wyrok SOKiK z dnia 27 kwietnia 2011 r., sygn. akt XVII AmA 44/09, niepubl.

²³ Wyrok Sądu z dnia 17 grudnia 1991 r. w sprawie T-7/89, *SA Herkules Chemicals NV przeciwko Komisji*, www.curia.europa.eu; wyrok Sądu z dnia 20 kwietnia 1999 r. w sprawie T-305/94, *NV Limburgse Wijnl Maatschappij przeciwko Komisji*, www.curia.europa.eu.

²⁴ Wyrok Sądu z dnia 26 października 2000 r. w sprawie T-41/96, *Bayer AG przeciwko Komisji*, www.curia.europa.eu.

u.o.k.k., tyle że zyskują one wówczas status (faktycznych) uzgodnień.

(167) Ustawa nie zawiera własnej definicji **umowy**. W związku tym przyjąć należy, iż w art. 4 pkt 5 lit. a chodzi o umowy cywilnoprawne zawierane w obrocie gospodarczym²⁵. Nie ma znaczenia, z jakim rodzajem umowy mamy do czynienia, czy będzie to umowa nazwana (np. umowa sprzedaży), czy nienazwana zawarta na zasadzie swobody umów, wynikającej z art. 353¹ ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. *Kodeks cywilny* (t.j. Dz. U. z 2014 r. poz. 121). Jako porozumienia w rozumieniu prawa antymonopolowego mogą być rozpatrywane wszelkie umowy występujące w obrocie, zawierane między przedsiębiorcami. Bez znaczenia pozostaje także sposób zawarcia umowy, czy też jej forma. Może to być nie tylko umowa pisemna, ale także posiadająca formę ustną (tzw. *gentleman's agreement*), czy też zawarta w sposób dorozumiany (konkludentny)²⁶. Istotne jest, aby podmioty uczestniczące w porozumieniu złożyły zgodne oświadczenia woli w zakresie sprzecznego z prawem ograniczenia konkurencji²⁷.

(168) W niniejszej sprawie antykonkurencyjne porozumienie stwierdzone w pkt I sentencji decyzji przybrało formę **umowy**. Porozumienie dotyczące podziału rynku poprzez zakaz konkutowania członków Zintegrowanego Systemu Zbiórki i Przemysłowego Zagospodarowania Olejów Odpadowych wynikało z „*Umów sprzedaży*” oraz z „*Porozumień*” zawieranych pomiędzy Rafinerią Nafty Jedlicze a dostawcami oleju odpadowego. Tym samym można uznać, że strony ww. umów, tj. Rafineria Nafty Jedlicze S.A. i członkowie Zintegrowanego Systemu Zbiórki i Przemysłowego Zagospodarowania Olejów Odpadowych, złożyły zgodne oświadczenia woli, wyrażone w formie pisemnych, podpisanych przez obie strony, umów.

(169) Zarówno *Umowy sprzedaży*, jak i *Porozumienia*, zawierane były na podstawie wzorców przygotowywanych przez Rafinerię Nafty Jedlicze S.A. Jak wskazuje zdecydowana większość stron – dostawców olejów odpadowych, nie mieli oni możliwości negocjowania poszczególnych warunków Umowy sprzedaży bądź Porozumienia.

²⁵ K. Kohutek (w:) K. Kohutek, M. Sieradzka (red.), *Ustawa o ochronie konkurencji i konsumentów. Komentarz*, Wolters Kluwer, Warszawa 2008 r., s. 166.

²⁶ *Ibidem*. Por. też A. Jurkowska (w:) T. Skoczny, D. Miąsik, A. Jurkowska (red.), *Ustawa o ochronie konkurencji i konsumentów. Komentarz*, C.H. BECK, Warszawa 2009, s. 166-167. Por. R. Whish, *Competition Law*, 6th Edition, Oxford University Press 2009, s. 97-98. Zob. decyzja KE z dnia 7 grudnia 1982 r., nr IV/30.070, *National Panasonic*, Dz. Urz. UE L 354, 16/12/1982, s. 28-35.

²⁷ Wyrok SOKiK z dnia 8 maja 1996 r., sygn. akt XVII Amr 15/96, Wokanda 1997/8/46.

(170) Powyższe okoliczności pozwalają uznać za udowodnione, że zawarte w umowach handlowych między Rafinerią a stronami postanowienia zobowiązujące członków Zintegrowanego Systemu Zbiórki i Przemysłowego Zagospodarowania Olejów Odpadowych do niekonkurowania, stanowią porozumienia w rozumieniu ustawy *o ochronie konkurencji i konsumentów*.

IV.1.2. Charakter porozumienia

(171) Porozumienia ograniczające konkurencję mogą mieć **charakter wertykalny (pionowy) lub horyzontalny (poziomy)**. Porozumienia wertykalne zawierane są pomiędzy przedsiębiorcami działającymi na różnych szczeblach obrotu gospodarczego, natomiast porozumienia horyzontalne zawierane są pomiędzy przedsiębiorcami działającymi na tym samym szczeblu obrotu. Należy wskazać, że podział porozumień na pionowe i poziome ma charakter pozaustawowy, jednakże prawidłowe zakwalifikowanie danego porozumienia rzutuje na możliwość ewentualnego wyłączenia porozumienia spod zakazu na podstawie art. 7 ustawy *o ochronie konkurencji i konsumentów* oraz na podstawie rozporządzeń, wydanych na podstawie art. 8 ust. 3 u.o.k.k., w tym, rozporządzenia z dnia 30 marca 2011 r. w *sprawie wyłączenia niektórych rodzajów porozumień wertykalnych spod zakazu porozumień ograniczających konkurencję* (Dz. U. Nr 81, poz. 441, dalej także jako: „rozporządzenie wyłączeniowe”), a także może wpływać na wysokość nakładanej na uczestników porozumienia kary pieniężnej, o której mowa w art. 106 ust. 1 pkt 1 u.o.k.k.

(172) W niniejszej sprawie Prezes Urzędu doszedł do przekonania, że zawarte porozumienie dotyczące zakazu konkurencji formalnie wyrażone w umowach handlowych **miało charakter wertykalny**, gdyż zostało zawarte pomiędzy podmiotami tworzącymi stałą sieć skupu olejów odpadowych (dostawcy) a Rafinerią Nafty Jedlicze (odbiorca).

(173) Jednocześnie należy mieć na uwadze, że przedmiotowe porozumienie formalnie zakwalifikowane jako wertykalne w rzeczywistości **oddziaływało na rynek w sposób typowy dla porozumienia horyzontalnego**. Celem porozumienia było ograniczenie konkurencji na szczeblu skupu olejów odpadowych przez członków sieci skupu, czyli odnosiło się do relacji pomiędzy konkurentami, co w opinii organu antymonopolowego wprowadza do tego porozumienia element horyzontalny. Porozumienie ograniczało

bowiem wzajemne konkurowanie członków sieci na poszczególnych obszarach i w stosunku do poszczególnych producentów olejów odpadowych.

IV.1.3. Zakres podmiotowy porozumienia

(174) Z porozumieniem ograniczającym konkurencję mamy do czynienia, gdy jest ono zawarte pomiędzy co najmniej dwoma niezależnymi od siebie przedsiębiorcami. W przedmiotowej sprawie Prezes Urzędu ustalił, że rozpatrywane porozumienie wynika z umów dokonywanych między Rafinerią oraz dostawcami olejów odpadowych.

(175) Prezes UOKiK stwierdził **odnośnie do porozumienia określonego w pkt I i II sentencji niniejszej decyzji, że jego uczestnikami byli przedsiębiorcy w rozumieniu ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów**, tj. Rafineria oraz członkowie stałej sieci skupu olejów odpadowych. Należy wskazać, że były to zarówno podmioty posiadające osobowość prawną (spółka akcyjna, spółki z ograniczoną odpowiedzialnością), spółki osobowe, a także osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą – zarówno samodzielnie, jak i w ramach spółek cywilnych [zob. pkt (128)-(141) niniejszej decyzji]. Jednocześnie **jedynym przedsiębiorcą będącym stroną wszystkich umów handlowych jest Rafineria Nafty Jedlicze, która, jak wyżej wyjaśniono, prowadzi działalność w formie spółki akcyjnej.**

(176) Tym samym przedmiotowe porozumienie spełnia przesłanki konieczne do jego oceny w aspekcie art. 6 ustawy *o ochronie konkurencji i konsumentów*, gdyż dotyczy ustaleń dokonywanych pomiędzy niezależnymi od siebie przedsiębiorcami.

IV.1.4. Organizator porozumienia

(177) **Jedynym organizatorem zawarcia rozpatrywanego porozumienia była Rafineria Nafty Jedlicze S.A.** Wniosek taki uzasadniają poniższe argumenty.

(178) Przede wszystkim należy wskazać, że kwestionowane przez Prezesa UOKiK klauzule umowne zawarte zostały w umowach handlowych opierających się na wzorcach opracowanych i stosowanych przez Spółkę w stosunkach handlowych. Umowy te były przygotowywane i zawierane przez kierownictwo Spółki. Bez znaczenia jest tu fakt, że członkowie stałej sieci skupu mieli - według RNJ - zwracać uwagę na potrzebę uregulowania kwestii wzajemnej konkurencji. To Rafineria wybrała

bowiem formę i kształt przedmiotowej regulacji, która miała realizować cele strategiczne wyznaczone i opisane przez Rafinerię w zawartych w materiale dowodowym Raportach. Dodatkowo Rafineria nie przedstawiła żadnych dowodów mogących świadczyć o inicjatywie dostawców olejów odpadowych w kwestii zawarcia umowy w opisanym kształcie.

(179) Co więcej, to Rafineria była autorem projektu porozumienia, które miało doprecyzowywać zagadnienie zakazu konkurencji i wyznaczyć ewentualne sankcje za jego nieprzebranie [zob. pkt (65) decyzji]. Nie ma przy tym znaczenia, że przedmiotowe porozumienie nie zostało ostatecznie podpisane.

(180) Co istotne, to Rafineria była podmiotem koordynującym porozumienie. Jako jego inicjator, zajmowała się zbieraniem skarg innych członków systemu skupu olejów na łamanie postanowień zawartych Porozumień i Umów sprzedaży i podejmowała działania w celu likwidacji niepożądanych przez Rafinerię zachowań, co zostało wyrażone w raportach z realizacji celów strategicznych.

(181) Jednocześnie należy powtórzyć, że jedynym przedsiębiorcą będącym stroną wszystkich umów była Rafineria Nafty Jedlicze S.A. W związku z tym miała możliwość całkowitego wyeliminowania porozumienia z obrotu, przykładowo poprzez wypowiedzenie postanowień naruszających prawo konkurencji ze wszystkich umów, co nastąpiło dopiero w 2013 r. Takiej możliwości nie mieli natomiast poszczególni dostawcy oleju, którzy mogli kształtować zasady współpracy tylko w zakresie swoich relacji z Rafinerią, nie zaś w zakresie kontaktów Rafinerii z pozostałymi uczestnikami stałej sieci zbiórki.

(182) Wobec powyższego uznać należy, że Rafineria Nafty Jedlicze S.A. pełniła decydującą rolę, tj. rolę organizatora i lidera, w porozumieniu, wypracowując i wprowadzając w życie koncepcję ich funkcjonowania oraz nadając im określoną formę.

IV.2. Antykonkurencyjny cel lub skutek porozumień

(183) Przepis art. 6 ust. 1 ustawy *o ochronie konkurencji i konsumentów* przewiduje, że zakazane są porozumienia, **których celem lub skutkiem jest ograniczenie konkurencji na rynku właściwym**. Brzmienie powyższego przepisu przesądza o tym,

że przesłanki antykonkurencyjnego „celu” (przedmiotu)²⁸ oraz antykonkurencyjnego „skutku” mają charakter alternatywny²⁹. Do uznania porozumienia za naruszające zakaz określony w art. 6 ust. 1 ustawy antymonopolowej wystarczające jest bowiem spełnienie tylko jednej z wymienionych przesłanek, tj. antykonkurencyjnego celu porozumienia lub antykonkurencyjnego skutku porozumienia. Oznacza to, że **jeśli zostanie wykazane, że celem porozumienia jest ograniczenie konkurencji, to nie ma znaczenia, czy cel ten został osiągnięty**. Przyjmuje się zatem, że organ antymonopolowy **w pierwszej kolejności powinien rozważyć cel porozumienia**, a jeśli ten nie zostanie ustalony, niezbędne jest przeanalizowanie antykonkurencyjnych skutków porozumienia.

- (184) Brak konieczności badania skutków porozumienia, gdy wykazano jego antykonkurencyjny cel potwierdza zarówno orzecznictwo sądów krajowych, jak i unijnych. Przykładowo w wyroku z dnia 9 listopada 2006 r. SOKiK stwierdził: *„jeżeli z zawartego porozumienia, w konkretnym wypadku z aktów podjętych przez odwołującą się Izbę wynika ich antykonkurencyjny cel (w rozpoznawanej sprawie celem tym było spłaszczenie konkurencji w zakresie cen), to nie ma potrzeby badania skutków porozumienia”*³⁰. Podobny wniosek wynika z orzecznictwa Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej, w którym wskazano m.in., że: *„w wypadku gdy udowodnione zostanie, że celem porozumienia jest ograniczenie konkurencji, nie zachodzi potrzeba określania rzeczywistych jego skutków”*³¹. Powyższe stanowisko zostało potwierdzone w innej sprawie, w której stwierdzono: *„by dokonać oceny, czy porozumienie jest zakazane na mocy art. 81 ust. 1 TWE, uwzględnienie jego konkretnych skutków jest więc zbędne, jeśli okazuje się, że ma ono na celu zapobieżenie, ograniczenie lub zakłócenie konkurencji wewnątrz wspólnego rynku”*³². Jak wyjaśnił dalej Trybunał *„pewne formy z umowy między przedsiębiorstwami można uznać, z uwagi na sam ich charakter, za szkodliwe dla prawidłowego funkcjonowania normalnej konkurencji”*.

²⁸ Por. B. Turno, *Kategoria porozumień zakazanych ze względu na cel w unijnym oraz polskim prawie ochrony konkurencji*, KPP nr 2/2012, s. 34 - 35.

²⁹ K. Kohutek (w:) K. Kohutek, M. Sieradzka, *Ustawa o ochronie konkurencji i konsumentów. Komentarz*, Wolters Kluwer, Warszawa 2008 r., s. 252; A. Jurkowska, (w:) T. Skoczny, A. Jurkowska, D. Miąsik, (red.), *Ustawa o ochronie konkurencji i konsumentów. Komentarz*, C.H. Beck, Warszawa 2009, s. 378.

³⁰ Wyrok SOKiK z dnia 9 listopada 2006 r., sygn. akt Ama 68/05, Dz. Urz. UOKiK 2007/2/20.

³¹ Wyrok TS z dnia 13 lipca 1966 r. w połączonych sprawach 56 i 58/64, *Consten and Grundig przeciwko Komisji*, www.curia.europa.eu. Por też: wyrok TS z dnia 30 czerwca 1966 r. w sprawie 56/65, *Société Technique Minière przeciwko Maschinenbau Ulm*, www.curia.europa.eu; wyrok TS z dnia 27 stycznia 1987 r. w sprawie 45/85, *VdS przeciwko Komisji*, www.curia.europa.eu.

³² Wyrok TS z dnia 20 listopada 2008 r. w sprawie C-209/07, *Beef Industry Development Society Ltd.* www.curia.europa.eu.

- (185) Należy podkreślić, że przy ocenie, czy celem porozumienia było ograniczenie konkurencji nie ma znaczenia subiektywne wyobrażenie jego stron o zamiarach czy motywach działania, lecz jego obiektywny charakter (przedmiot)³³. Ponadto, cel porozumienia nie musi wynikać ze wszystkich postanowień porozumienia, wystarczającym jest, iż porozumienie zawierać będzie tylko poszczególne klauzule zmierzające do ograniczenia lub eliminacji konkurencji³⁴.
- (186) **W niniejszej sprawie Prezes Urzędu zważył, że porozumienie stwierdzone w pkt I sentencji niniejszej decyzji stanowi porozumienie zakazane ze względu na sam ich cel, nie istnieje zatem w stosunku do tego porozumienia potrzeba badania ich skutków.**
- (187) Należy podkreślić, że brak konieczności badania skutków porozumienia, gdy wykazano jego antykonkurencyjny cel, dotyczy w szczególności porozumień przewidujących podział rynku³⁵, bowiem porozumienia tego typu z samego swego charakteru klasyfikowane są jako ograniczenia konkurencji z uwagi na ich przedmiot. Należy wskazać, że z samej natury porozumień dokonujących podziału rynku wynika ich antykonkurencyjny cel w postaci zapobieżenia, ograniczenia lub zakłócenia konkurencji na rynku właściwym.
- (188) Podział rynku może zostać oparty o różne kryteria. W literaturze wskazuje się przede wszystkim na kryterium terytorialne, asortymentowe i podmiotowe³⁶. Podział według kryterium terytorialnego polega na wyznaczeniu uczestnikom porozumienia określonych terytoriów, na których mogą oni prowadzić swoją działalność. Podział w oparciu o kryterium asortymentowe prowadzi do uzgodnienia, jakiego rodzaju produkty znajdą się w ofercie stron porozumienia. Ostatni z zaprezentowanych podziałów – oparty na kryterium podmiotowym – polega na uzgodnieniu, o jakich klientów przedsiębiorcy nie będą konkurowali. Należy jednocześnie wskazać, że niezależnie od ww. formy, jaką podział rynków przybierze, może on być z punktu widzenia prawa antymonopolowego zakazany.
- (189) Porozumienia dotyczące podziału rynku należą do najcięższych naruszeń prawa

³³ Np. wyrok SOKiK z dnia 11 czerwca 2012 r., sygn. akt XVII AmA 197/10, niepubl.

³⁴ K. Kohutek (w:) K. Kohutek, M. Sieradzka, *Ustawa o ochronie konkurencji i konsumentów. Komentarz*, Wolters Kluwer, Warszawa 2008 r., s. 252.

³⁵ A. Jurkowska (w:) T. Skoczny, D. Miąsik, A. Jurkowska (red.), *Ustawa o ochronie konkurencji i konsumentów. Komentarz*, C.H. BECK, Warszawa 2009, s. 380.

³⁶ A. Jurkowska (w:) T. Skoczny, D. Miąsik, A. Jurkowska, *Ustawa o ochronie konkurencji i konsumentów. Komentarz*, C.H. BECK, Warszawa 2009, s. 407, K. Kohutek (w:) K. Kohutek, M. Sieradzka, *Ustawa o ochronie konkurencji i konsumentów. Komentarz*, Wolters Kluwer, Warszawa 2009 r., s. 275 - 276.

konkurencji, a więc tzw. *hard-core restrictions*. Tym samym również i w stosunku do tych porozumień, antymonopolowa analiza może „ograniczyć się tylko do oceny elementów formalnych, w rodzaju treści umowy, powodów jej zawarcia, okoliczności towarzyszących porozumieniu się”³⁷, a nie musi dotyczyć faktycznych skutków porozumienia podziałowego.

(190) Przyjęcie antykonkurencyjnego charakteru uzgodnień podziałowych, podobnie jak i naruszeń cenowych, oparte jest na uznaniu poważnego charakteru tych ograniczeń oraz na doświadczeniu wskazującym, że będą one prawdopodobnie wywoływać niekorzystne skutki na rynku i tym samym zagrażać realizacji celów ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów. Wagę naruszeń w tym zakresie podkreśla okoliczność, że ustawodawca nie zdecydował się na wyłączenie uzgodnień podziałowych spod zakazu antykonkurencyjnych porozumień, na podstawie art. 7 u.o.k.k. Tego typu porozumienia stanowią też tzw. klauzule czarne, co powoduje, że nie korzystają z wyłączenia grupowego dla porozumień wertykalnych przewidzianego w rozporządzeniu z dnia 30 marca 2011 r. w sprawie wyłączenia niektórych rodzajów porozumień wertykalnych spod zakazu porozumień ograniczających konkurencję³⁸, wydanym na podstawie art. 8 ust. 3 u.o.k.k. oraz w odpowiadających mu przepisach unijnych³⁹.

(191) Porozumienia podziałowe mogą mieć charakter horyzontalny lub wertykalny⁴⁰. W związku z powyższym, w tym miejscu należy zaznaczyć, że bezwarunkowość zakazu porozumień podziałowych nie jest absolutna i tym samym nie dotyczy w takim samym zakresie porozumień o charakterze horyzontalnym, jak i wertykalnym. **Nie wszystkie bowiem porozumienia podziałowe o charakterze wertykalnym podpadają pod kategorię porozumień zakazanych ze względu na cel**⁴¹ (rozważania na temat wyłączeń w pkt. (206)-(215) decyzji).

(192) Zgodnie z § 11 pkt 2 rozporządzenia wyłączeniowego **ze względu na cel zakazane są porozumienia, które, bezpośrednio lub pośrednio, samodzielnie lub w powiązaniu z innymi okolicznościami zależnymi od stron tych porozumień mają na**

³⁷ D. Miąsik, *Reguła rozsądku w prawie antymonopolowym: studium porównawcze*, Zakamycze 2004, s. 157.

³⁸ Por. niżej, uwagi w części IV.3.2 odnośnie do uprzednio obowiązujących rozporządzeń.

³⁹ Rozporządzenie Komisji nr 330/2010 z dnia 20 kwietnia 2010 r. w sprawie stosowania art. 101 ust. 3 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej do kategorii porozumień wertykalnych i praktyk uzgodnionych (Dz. Urz. L 102, 23/04/2010, s. 1 – 7).

⁴⁰ A. Jurkowska (w:) T. Skoczny, D. Miąsik, A. Jurkowska (red.), *Ustawa o ochronie konkurencji i konsumentów. Komentarz*, C.H. BECK, Warszawa 2009, s. 409.

⁴¹ A. Stawicki, komentarz do art. 6 u.o.k.k.; w: A. Stawicki, E. Stawicki (red.), *Ustawa o ochronie konkurencji i konsumentów. Komentarz*, E-Lex 2013.

celu ograniczenie terytorium lub kręgu klientów, na którym lub którym nabywca może sprzedawać towary objęte porozumieniem wertykalnym. Wskazać należy, że porozumienia podziałowe zakazane ze względu na ich cel nie mogą być przedmiotem wyłączenia wprowadzanego przez ww. rozporządzenie⁴².

- (193) Wertykalne porozumienia podziałowe można uznać za zakazane ze względu na cel (przedmiot) w zakresie nieobjętym wyjątkami określonymi w § 11 pkt 2 ppkt a-e ww. rozporządzenia. Te wyjątki nie znajdują zastosowania w niniejszej sprawie, dlatego że zakaz konkurencji określony w Umowach sprzedaży i Porozumieniach miał charakter generalny i nie ograniczał się do sytuacji określonych w § 11 pkt 2 ppkt a-e ww. rozporządzenia.
- (194) Odnosząc ww. zważenia do sytuacji w niniejszej sprawie należy wskazać, że stronom postępowania został postawiony **zarzut naruszenia art. 6 ust. 1 pkt 3 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów poprzez zawarcie porozumienia** polegającego na podziale rynku skupu olejów odpadowych poprzez zobowiązanie się przez przedsiębiorców skupujących oleje odpadowe w umowach zawartych z Rafinerią Nafty Jedlicze S.A. do niekonkurowania. **Zgodnie z tym przepisem zakazane są porozumienia, których celem lub skutkiem jest wyeliminowanie, ograniczenie lub naruszenie w inny sposób konkurencji na rynku właściwym, polegające w szczególności na podziale rynków zbytu lub zakupu.**
- (195) Prezes Urzędu stwierdził, że strony postępowania dokonywały ustaleń w zakresie podziału rynku skupu olejów przepracowanych, które miały na celu ograniczenie konkurencji pomiędzy uczestnikami sieci skupu olejów odpadowych.
- (196) Rafineria Nafty Jedlicze S.A. dokonała z pozostałymi stronami postępowania ustaleń w zakresie podziału rynku skupu olejów odpadowych polegającego na ograniczeniu terytoriów, na których możliwe jest prowadzenie skupu lub ograniczenie konkurencji w stosunku do tych samych producentów oleju, poprzez zawartą w umowach handlowych z uczestnikami systemu skupu **klauzulę zakazu konkurencji**, która w ocenie Rafinerii miała w konsekwencji doprowadzić do **[informacja utajniona]** [zob. pkt (70) decyzji]. Tym samym istotą ww. klauzuli było faktyczne **zobowiązanie przedsiębiorców skupujących oleje odpadowe do niekonkurowania w obrębie terytoriów i wobec tych samych producentów olejów przepracowanych.**

⁴² E. Sage (w:) T. Skoczny, D. Miąsik, A. Jurkowska (red.), *Ustawa o ochronie konkurencji i konsumentów. Komentarz*, C.H. BECK, Warszawa 2009, s. 541.

Świadczą o tym wewnętrzne dokumenty Rafinerii, takie jak Raporty z realizacji Strategii Grupy Kapitałowej Rafinerii Nafty Jedlicze, notatki ze spotkań Komitetu Sterującego ds. realizacji Strategii GK RNJ, raporty miesięczne z realizacji poszczególnych celów, w których wspomina się o **[informacja utajniona]** [zob. pkt. (50)-(66) oraz pkt (72) decyzji], jak i korespondencja między Rafinerią a członkami sieci zbiórki [zob. pkt. (67)-(70) oraz pkt (73) niniejszej decyzji].

(197) W związku z powyższym przedmiotowe porozumienie w zakresie podziału rynku stanowi wertykalne porozumienie podziałowe **zakazane ze względu na cel.**

(198) Należy dodatkowo wskazać, iż Prezes Urzędu ustalił, że klauzule dotyczące zakazu konkurencji miały generalny, nieograniczony terytorialnie, czy też podmiotowo charakter. Klauzule te dotyczyły bowiem w sposób generalny zakazu konkurencji z innymi członkami sieci skupu, co w ocenie Prezesa UOKiK miało charakter zarówno terytorialnego, jak i podmiotowego podziału rynku.

(199) **Konsekwencją wertykalnego, terytorialnego i podmiotowego porozumienia podziałowego, które zostało stwierdzone w niniejszej sprawie, jest sztuczne wykreowanie rynku, lub jego fragmentów, na których konkuruje ze sobą ograniczona liczba przedsiębiorców.** Porozumienia podziałowe służą bowiem wyznaczeniu „stref wpływu” uczestniczących w nich przedsiębiorców. W konsekwencji, kontrahenci uczestników takich porozumień pozbawieni są wyboru podmiotu skupującego olej odpadowy w takich cenach, jakie mogłyby kształtować się w warunkach niezakłóconej konkurencji.

(200) Na uznanie, że w przedmiotowej sprawie doszło do naruszenia zakazu porozumień ograniczających konkurencję nie ma wpływu okoliczność, że zdarzały się przypadki, w których skupujący oleje odpadowe nie przestrzegali ustaleń, na co wskazywała sama Rafineria w wymienionych dokumentach wewnętrznych spółki oraz niektóre pozostałe strony postępowania. Wskazać bowiem należy, że **już samo generalne zastrzeżenie w umowach handlowych zakazu konkurencji między członkami sieci skupu, w połączeniu z działaniami Rafinerii Nafty Jedlicze polegającymi na dyscyplinowaniu uczestników stałej sieci zbiórki i kontrolowaniu przestrzegania poczynionych ustaleń podziałowych, zmniejszało ich niepewność co do zachowania konkurentów i powodować mogło ograniczenie rywalizacji rynkowej pomiędzy nimi.**

- (201) Tym samym Prezes Urzędu uznał, że porozumienie dotyczące podziału rynku skupu olejów odpadowych zawarte przez Rafinerię Nafty Jedlicze S.A. i pozostałe strony postępowania, miało na celu ograniczenie konkurencji pomiędzy uczestnikami sieci skupu. Należy bowiem wskazać, że całkowite wyłączenie możliwości konkutowania pomiędzy uczestnikami sieci skupu podzieliło rynki skupu na określonych terytoriach, bądź też w stosunku do konkretnych kontrahentów. Takie limitowanie dostępu poszczególnych stron umów z Rafinerią Nafty Jedlicze S.A. do terytoriów, na których działały inne strony, oraz do poszczególnych kontrahentów, mogło w konsekwencji prowadzić do sztucznego obniżenia cen skupu olejów odpadowych.
- (202) Podsumowując, należy wskazać, że według Prezesa Urzędu strony postępowania zawarły porozumienie polegające na podziale rynku skupu olejów przetworzonych i tym samym zachowanie to wypełniło znamiona antykonkurencyjnej praktyki zakazanej na podstawie art. 6 ust. 1 pkt 3 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

IV.3. Jedno ciągle i jednolite naruszenie

- (203) W ocenie Prezesa Urzędu przedmiotowe porozumienie, stwierdzone w pkt I sentencji niniejszej decyzji, stanowi porozumienie **ciągle i jednolite**. Składają się na nie zawarte w dniu 23 maja i 12 sierpnia 2011 r. *Porozumienia [o których mowa w pkt. (44)]* oraz obowiązujące od 1 grudnia 2011 r. do 1 stycznia 2013 r. *Umowy sprzedaży [o których mowa w pkt. (45)]* zawierające postanowienia dotyczące zakazu konkutowania między przedsiębiorcami zajmującymi się skupem olejów odpadów będących stronami umów z Rafinerią Nafty Jedlicze.
- (204) W orzecznictwie unijnym podkreśla się, że istotną okolicznością dla ustalenia, czy naruszenie jest jednolite i ciągle, czy też istnieje kilka odrębnych naruszeń, jest wspólność celu, to jest wpływu na konkurencję na danym rynku produktowym⁴³.
- (205) Odnosząc powyższe rozważania do niniejszej sprawy, należy stwierdzić, że przez cały okres istnienia porozumienia obowiązywała umowna klauzula zakazu konkutowania i Rafineria Nafty Jedlicze dokładała starań, by postanowienia te nie były

⁴³ Wyrok TS z dnia 8 lipca 1999 r. w sprawie C-49/92, *Komisja przeciwko Anic Partecipazioni*, www.curia.europa.eu; wyrok Sądu z dnia 20 marca 2002 r. w sprawie T-9/99 *HFB przeciwko Komisji*, www.curia.europa.eu.

przez przedsiębiorców skupujących oleje odpadowe łamane. Potwierdzają to raporty okresowe z realizacji celów strategicznych Rafinerii. Również część przedsiębiorców skupujących oleje odpadowe zwracała Rafinerii uwagę na łamanie zakazu konkurencji przez innych przedsiębiorców, co potwierdza korespondencja elektroniczna. Dotyczy to zarówno ustaleń dotyczących cen jak i podziału rynku.

IV.4. Wyłączenia spod zakazu porozumień ograniczających konkurencję – porozumienia bezwzględnie zakazane

(206) Jak wynika z powyższego, w niniejszej sprawie doszło do zawarcia porozumień, których celem jest ograniczenie konkurencji na rynku poprzez podział rynku skupu olejów odpadowych, zakazane odpowiednio na podstawie art. 6 ust. 1 pkt 3 u.o.k.k.

(207) Zakaz porozumień ograniczających konkurencję nie ma charakteru bezwzględnego. Ustawa o ochronie konkurencji i konsumentów przewiduje, że porozumienia ograniczające konkurencję są zakazane, o ile nie zostały wyłączone spod zakazu. Istnieją trzy rodzaje wyłączeń spod zakazu zawierania porozumień ograniczających konkurencję:

- **zasada *de minimis*** – określona w art. 7 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów;
- **wyłączenia grupowe** – wydawane na podstawie art. 8 ust. 3 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów;
- **wyłączenia indywidualne** – określone w art. 8 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

IV.4.1. Zasada *de minimis*

(208) Ingerencja prawa konkurencji w stosunki gospodarcze przedsiębiorców powinna mieć miejsce jedynie w przypadkach, kiedy zachowania przedsiębiorców wywierają odczuwalne skutki dla konkurencji. W związku z tym w art. 7 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów przewidziane jest wyłączenie stosowania zakazu zawierania porozumień ograniczających konkurencję z uwagi na niewielki udział przedsiębiorców w rynku. Zgodnie z ust. 1 pkt 2 powołanego artykułu wyłączenie to ma miejsce w odniesieniu do porozumień zawieranych między przedsiębiorcami, którzy nie są

konkurentami, tj. do porozumień wertykalnych, jeżeli udział w rynku posiadany przez któregokolwiek z nich w roku kalendarzowym poprzedzającym zawarcie porozumienia nie przekracza 10%.

- (209) Niemniej jednak, zgodnie z ust. 2 art. 7 ustawy *o ochronie konkurencji i konsumentów* wyżej wskazane wyłączenie nie ma zastosowania m.in. do porozumień określonych w art. 6 ust. 1 pkt 3 tej ustawy, tj. do porozumień podziałowych. Biorąc pod uwagę, iż analizowane w niniejszej sprawie porozumienie wertykalne narusza określony wyżej zakaz, nie korzysta ono z wyłączenia spod zakazu porozumień ograniczających konkurencję w oparciu o określający zasadę *de minimis* przepis art. 7 ust. 1 u.o.k.k. Oznacza to, że **porozumienia wertykalne zawarte przez Rafinerię Nafty Jedlicze S.A. z członkami systemu skupu olejów odpadowych, w zakresie w jakim naruszają zakaz określony w art. 6 ust. 1 pkt 3 u.o.k.k., nie podlegają na podstawie art. 7 ustawy *o ochronie konkurencji i konsumentów* wyłączeniu, bez względu na udział w rynku właściwym ich uczestników.**

IV.4.2. Wyłączenia grupowe

- (210) Przepis art. 8 ust. 3 ustawy *o ochronie konkurencji i konsumentów* stanowi, że Rada Ministrów może w drodze rozporządzenia wyłączyć określone rodzaje porozumień spod zakazu zawierania antykonkurencyjnych porozumień, biorąc pod uwagę korzyści, jakie te porozumienia mogą przynieść. W stosunku do porozumień wertykalnych stosować należy przepisy obowiązujących w okresie istnienia porozumienia rozporządzeń w sprawie wyłączenia niektórych rodzajów porozumień wertykalnych spod zakazu porozumień ograniczających konkurencję, tj. rozporządzenia z dnia 30 marca 2011 r. *w sprawie wyłączenia niektórych rodzajów porozumień wertykalnych spod zakazu porozumień ograniczających konkurencję* (t.j. Dz. U. z 2014 r. poz. 1012), a także rozporządzenia z dnia 19 listopada 2007 r. *w sprawie wyłączenia niektórych rodzajów porozumień wertykalnych spod zakazu porozumień ograniczających konkurencję* (Dz. U. Nr 230, poz. 1691). Należy zarazem zaznaczyć, że zawarte w ww. rozporządzeniach uregulowania dotyczące wyłączeń grupowych porozumień podziałowych nie odbiegają od siebie w zakresie, w jakim mają znaczenie w niniejszej sprawie.

- (211) W świetle art. 8 ust. 1 rozporządzenia wyłączeniowego z dnia 30 marca 2011 r.

porozumienia wertykalne podlegają wyłączeniu tylko jeżeli (i) udział dostawcy i grupy kapitałowej, do której należy dostawca, w rynku właściwym sprzedaży towarów objętych takim porozumieniem nie przekracza 30% oraz (ii) udział nabywcy i grupy kapitałowej, do której należy nabywca, w rynku właściwym zakupu towarów objętych takim porozumieniem nie przekracza 30%, z zastrzeżeniem § 9 tego rozporządzenia.

- (212) Podobne postanowienie zawierało poprzednio obowiązujące rozporządzenie wyłączeniowe (§ 4 rozporządzenia z dnia 19 listopada 2007 r.).
- (213) Dodatkowo należy wskazać, że rozporządzenie z 2011 r. wskazuje konkretne kategorie porozumień wertykalnych, które podlegają wyłączeniu na jego podstawie (§ 4 - § 7 rozporządzenia z 2011 r.).
- (214) Niezależnie od udziału Rafinerii Jedlicze w rynku skupu olejów odpadowych, w niniejszej sprawie nie znajdzie zastosowania wyłączenie grupowe z uwagi na fakt, że porozumienie podziałowe będące jej przedmiotem stanowi tzw. klauzulę czarną [rozważania na ten temat w pkt. (190)-(193) niniejszej decyzji], a jednocześnie nie należy do kategorii praktyk objętych zakresem regulacji ww. § 4 - § 7 rozporządzenia. Niezależnie od powyższego należy wskazać, że udział ten przekracza poziom 30%, z którym wiąże się możliwość wyłączenia porozumienia wertykalnego spod zakazu przewidzianego przepisami art. 6 u.o.k.k. Reasumując, należy uznać, że **odnośnie praktyki stwierdzonej w pkt I decyzji w niniejszej sprawie nie znajdzie zastosowania wyłączenie grupowe spod zakazu porozumień ograniczających konkurencję.**

IV.4.3. Wyłączenie na podstawie art. 8 ust. 1 u.o.k.k.

- (215) Odnosząc się do możliwości wyłączenia indywidualnego przedmiotowego porozumienia, należy zauważyć, iż zgodnie z art. 8 ust. 2 u.o.k.k. ciężar uwodnienia okoliczności uzasadniających wyłączenie spoczywa na przedsiębiorcy (strona powołująca się na wyłączenie musi udowodnić spełnienie wszystkich kumulatywnych przesłanek zdefiniowanych w art. 8 ust. 1 u.o.k.k.), co w niniejszej sprawie nie nastąpiło. W związku z powyższym, **zastosowanie wyłączenia indywidualnego nie może mieć w niniejszej sprawie miejsca.**

IV.5. Czas trwania porozumienia

- (216) Prezes Urzędu stwierdził – opierając się na deklaracjach, informacjach i dokumentach przekazanych na żądanie organu antymonopolowego przez strony, że **zdefiniowana w niniejszym postępowaniu praktyka ograniczająca konkurencję została zaniechana przed wydaniem niniejszej decyzji.**
- (217) Porozumienie dotyczące dotyczące podziału rynku wynikało z *Umów sprzedaży i Porozumień* zawartych pomiędzy Rafinerią Nafty Jedlicze a członkami systemu skupu olejów odpadowych. Przy czym Prezes UOKiK stwierdził, że zawieranie przedmiotowych Umów sprzedaży i Porozumień odbywało się w różnych terminach. W tym zakresie należy wskazać, że Porozumienia z Ran-Dickmar Sp. z o.o., Ran-Sigma Sp. z o.o. oraz Panem Jakubem Markiewiczem prowadzącym działalność gospodarczą pod nazwą F.U.H. Espadon Jakub Markiewicz w Szczecinie (odpowiednio: Porozumienie nr 3/2011, Porozumienie nr 4/2011, Porozumienie nr 5/2011) zawarto w dniu **23 maja 2011 r.**, podczas gdy Porozumienie RNJ z panem Grzegorzem Studzińskim i Andrzejem Szczurkiem – współnikami Anpol s.c. (Porozumienie nr 1/2011) zawarto w dniu **12 sierpnia 2011 r.** Umowy sprzedaży, które podobnie jak Porozumienia zawierały zakazane postanowienia zostały zawarte w dniu **1 grudnia 2011 r.** Jak ustalił Prezes Urzędu, zakazane postanowienia **przestały obowiązywać** z chwilą zawarcia nowych umów o sprzedaży, tj. **w dniu 1 stycznia 2013 r.** Jak już bowiem wskazano w pkt. (74) niniejszej decyzji, Umowy sprzedaży obowiązujące od 1 stycznia 2013 r. nie zawierały postanowień przewidujących zakaz konkurencji pomiędzy członkami systemu zbórki olejów odpadowych.
- (218) Fakt obowiązywania Umów sprzedaży i ww. Porozumień świadczy zdaniem Prezesa Urzędu, że ww. praktyka była kontynuowana przynajmniej przez okres dłuższy niż rok. Należy dodatkowo pokreślić, że postanowienia umowne były stosowane przez strony postępowania w praktyce (choć nie konsekwentnie), gdyż strony zachowywały się w sposób odpowiadający poczynionym ustaleniom, co potwierdza zebrany materiał dowodowy.
- (219) Jak wyżej wskazano, kolejne Umowy sprzedaży obowiązujące od 1 stycznia 2013r. nie zawierały zakazanych postanowień. Zarazem w świetle zgromadzonego materiału dowodowego brak jest podstaw do uznania, że po tej dacie miała miejsce kontynuacja uzgodnień w formie pozaumownej. Zdaniem organu antymonopolowego fakt zawarcia nowych umów niezawierających kwestionowanych postanowień, stanowi wyraźny wyraz braku woli stron kontynuowania współpracy w oparciu o wcześniejsze

zasady, uznane przez organ antymonopolowy w tej decyzji za niezgodne z regułami konkurencji. W związku z powyższym Prezes UOKiK uznał, iż w tej dacie nastąpiło zaniechanie stosowania praktyki naruszającej zakaz określony w art. 6 ust. 1 pkt 3 u.o.k.k.

(220) Zgodnie z art. 11 ust. 1 u.o.k.k. nie wydaje się decyzji, o której mowa w art. 10 (nakazującej zaniechania praktyki ograniczającej konkurencję), jeżeli zachowanie rynkowe przedsiębiorcy przestało naruszać zakaz określony w art. 6 u.o.k.k. Zgodnie z art. 11 ust. 3 u.o.k.k. ciężar udowodnienia okoliczności, iż zachowanie rynkowe przedsiębiorcy przestało naruszać zakaz porozumień ograniczających konkurencję spoczywa na przedsiębiorcy. Oznacza to, że Prezes Urzędu nie jest zobowiązany do poszukiwania dowodów mogących świadczyć o powyższym fakcie, jeżeli strona z własnej inicjatywy ich nie dostarczy i nie znajdują się one już w materiale dowodowym sprawy⁴⁴.

(221) Strony postępowania w niniejszej sprawie udowodniły, że zaprzestały stosowania ww. praktyk naruszających zakaz, o którym mowa w art. 6 u.o.k.k. Wobec powyższego w niniejszej sprawie, **odnośnie do stawianego stronom zarzutu, w zakresie wskazanym w pkt. I sentencji niniejszej decyzji, należało wydać decyzję, o której mowa w art. 11 u.o.k.k. o uznaniu praktyki za ograniczającą konkurencję i stwierdzającą zaniechanie jej stosowania.**

(222) **Biorąc powyższe pod uwagę, orzeka się jak w pkt I sentencji decyzji.**

IV.6. Stanowisko Prezesa Urzędu w zakresie złożonego przez Rafinerię Nafty Jedlicze wniosku o wydanie decyzji na podstawie art. 12 u.o.k.k.

(223) Odnosząc się do złożonego pismem z dnia 17 stycznia 2014 r. wniosku Rafinerii o wydanie na podstawie art. 12 ust. 1 u.o.k.k. decyzji zobowiązującej, należy wskazać, iż możliwość zakończenia postępowania w sprawie praktyk ograniczających konkurencję w drodze wydania decyzji zobowiązującej stanowi uprawnienie Prezesa UOKiK, nie zaś jego obowiązek. W każdym przypadku Prezes UOKiK uwzględniając całokształt danej sprawy w ramach uznania administracyjnego decyduje o zasadności przyjęcia złożonego przez przedsiębiorcę zobowiązania, a w konsekwencji o wydaniu

⁴⁴ K. Kohutek (w:) K. Kohutek, M. Sieradzka, *Ustawa o ochronie konkurencji i konsumentów. Komentarz*, Wolters Kluwer, Warszawa 2008 r., s. 429.

decyzji zobowiązującej⁴⁵.

- (224) Wydanie powyższej decyzji będzie możliwe w sytuacji łącznego spełnienia dwóch przesłanek: (i) uprawdopodobnienia w toku postępowania w sprawach praktyk ograniczających konkurencję, że został naruszony zakaz, o którym mowa w art. 6 oraz (ii) zobowiązania się przez przedsiębiorcę do podjęcia lub zaniechania określonych działań zmierzających do zapobieżenia naruszeniom
- (225) W przypadku porozumień ograniczających konkurencję, z uwagi na charakter tych praktyk, **wydanie decyzji zobowiązującej na podstawie art. 12 ustawy może mieć miejsce w wyjątkowych sytuacjach**. W przypadku stosowania przez przedsiębiorcę tego rodzaju praktyk, z reguły, ich wpływ na konkurencję na rynku jest istotnie negatywny, a uczestnicy porozumienia czerpią znaczne korzyści ekonomiczne. Przyjąć należy, iż w odniesieniu do porozumień ograniczających konkurencję w największym zakresie (tj. porozumienia podziałowego), co do zasady, nie będzie właściwe zastosowanie art. 12 ustawy.
- (226) Nawet w przypadku, gdy wszystkie przesłanki z art. 12 ustawy są spełnione to w dyskrecjonalności organu leży podjęcie decyzji o ewentualnym zastosowaniu tego przepisu⁴⁶. Zgodnie z wyrokiem SOKiK: *„wydanie decyzji zobowiązującej przedsiębiorcę do wykazania zobowiązań podjętych w celu wyeliminowania naruszeń zakazu stosowania praktyk ograniczających konkurencję jest uprawnieniem, a nie obowiązkiem Prezesa UOKiK. Oznacza to, że może on nie skorzystać z uprawnienia przewidzianego w art. 12 ust. 1 u.o.k.i.k. i nie zaakceptować propozycji przedsiębiorcy. W takiej sytuacji nie dojdzie do wydania stosownej decyzji i kontynuowane będzie postępowanie mające na celu nakazanie zaniechania określonego zachowania się. Żadne orzeczenie w przedmiocie wniosku przedsiębiorcy o wydanie decyzji zobowiązującej nie jest przewidziane przez przepisy”*⁴⁷.
- (227) Odnosząc powyższe do niniejszej sprawy, przede wszystkim należy wskazać, że stronom postępowania zarzucane jest najcięższe naruszenie prawa konkurencji dotyczące porozumienia podziałowego. W ocenie Prezesa UOKiK jego wpływ na konkurencję na rynku był istotnie negatywny, a uczestnicy porozumienia mogli czerpać

⁴⁵ Por. wyrok Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów z dnia 25 maja 2009 r. wydany w sprawie o sygn. akt XVII AmA 98/08.

⁴⁶ Ustawa o ochronie konkurencji i konsumentów. Komentarz, pod red. C. Banasinskiego i E. Pionka, LexisNexis, Warszawa 2009, s. 314.

⁴⁷ Wyrok SOKiK z dnia 21 stycznia 2011 r., sygn. akt: XVII AmA 115/10.

znaczne korzyści ekonomiczne. Celem stron postępowania było bowiem doprowadzenie do obniżki cen skupu olejów odpadowych od podmiotów je wytwarzających, co mogło przynieść korzyści członkom sieci skupu, a w efekcie również Rafinerii Nafty Jedlicze S.A. Wydanie decyzji zobowiązującej nie byłoby zatem w tym wypadku wystarczającym narzędziem stwierdzenia istnienia naruszenia.

(228) W opinii Prezesa UOKiK, okoliczności zawarcia porozumienia i jego funkcjonowanie należy uznać za w pełni udowodnione i nie ma tym samym potrzeby sięgania po narzędzie decyzji zobowiązującej, wymagającej jedynie uprawdopodobnienia istnienia porozumienia.

(229) W niniejszej sprawie Prezes Urzędu, korzystając z przyznanej dyskrecjonalności nie zdecydował się więc na przyjęcie zobowiązań Rafinerii Nafty Jedlicze i wydanie decyzji w oparciu o art. 12 ustawy *o ochronie konkurencji i konsumentów*. W opinii Prezesa Urzędu, w przedmiotowym postępowaniu zasadnym jest wydanie decyzji na podstawie art. 11 ustawy *o ochronie konkurencji i konsumentów*.

IV.7. Zarzut przedawnienia wszczęcia postępowania

(230) Odpowiadając na zarzut przedawnienia wszczęcia postępowania podnoszony przez niektóre strony, należy wskazać, że zgodnie z art. 93 u.o.k.k. nie wszczyna się postępowania w sprawie stosowania praktyk ograniczających konkurencję, jeżeli od końca roku, w którym zaprzestano ich stosowania, upłynął rok.

(231) Jak wykazano już wcześniej, strony postępowania zaniechały praktyk będących przedmiotem postępowania w dniu 1 stycznia 2013 r. Postanowienie o wszczęciu postępowania antymonopolowego zostało zaś wydane w dniu 31 grudnia 2013 r.

(232) Mając na uwadze powyższe, należy wskazać, że od końca roku, w którym zaniechano praktykę (co miało miejsce dnia 1 stycznia 2013 r.) do wydania przez Prezesa UOKiK postanowienia o wszczęciu postępowania antymonopolowego w dniu 31 grudnia 2013 r. nie minął rok, z którym ustawa *o ochronie konkurencji i konsumentów* wiąże przedawnienie wszczęcia postępowania. Należy podkreślić również, że wszczęcie postępowania antymonopolowego w sprawach praktyk ograniczających konkurencję może mieć miejsce jedynie z urzędu. Inicjowane jest ono wydanym przez Prezesa UOKiK, na podstawie art. 49 ust. 1 w zw. z art. 88 ust. 2 u.o.k.k. postanowieniem. Zgodnie z art. 88 ust. 2 tejże ustawy, Prezes UOKiK wydaje

postanowienie o wszczęciu postępowania antymonopolowego i zawiadania o tym strony. Oznacza to, że zawiadania się stroną już o wszczętym uprzednio postępowaniu. W momencie doręczenia zawiadomienia przedsiębiorcy postępowanie jest już formalnie wszczęte, a przedsiębiorca, wobec którego zostało ono wszczęte, z chwilą wydania postanowienia (nie zaś jego doręczenia) staje się stroną tego postępowania (zgodnie z art. 88 ust. 1 u.o.k.k. stroną postępowania jest każdy, wobec kogo zostało wszczęte postępowanie w sprawie praktyk ograniczających konkurencję). Ustawodawca wszczęcie postępowania oraz uzyskanie przez przedsiębiorcę statusu strony wiąże z momentem wydania postanowienia w tym przedmiocie, nie zaś z zawiadomieniem przedsiębiorcy o tym fakcie. Ustawa *o ochronie konkurencji i konsumentów* zawiera, oprócz przepisów materialnych, również te odnoszące się do procedury przed Prezesem UOKiK, stanowiąc w tym zakresie *lex specialis* w stosunku do przepisów *kodeksu postępowania administracyjnego*, który znajduje zastosowanie jedynie w przypadkach nieuregulowanych przepisami ustawy antymonopolowej (art. 83 u.o.k.k.). Ustawa *o ochronie konkurencji i konsumentów* zawiera kompleksową regulację w zakresie wszczęcia postępowania antymonopolowego w sprawie praktyk ograniczających konkurencję, należy więc przyjąć, że nie obowiązują w tym zakresie zasady wszczęcia postępowania określone w *kodeksie postępowania administracyjnego*.

(233) Przyjęcie w postępowaniu antymonopolowym zasady, że wszczęcie postępowania następuje z datą wykonania przez organ pierwszej czynności na zewnątrz tworzyłoby poważne wątpliwości interpretacyjne i zaprzeczałoby zasadzie pewności prawa. W przypadku postępowania, w którym występowałyby więcej niż jedna strona problematyczne byłoby ustalenie daty wszczęcia postępowania, z uwagi na możliwość wystąpienia rozbieżnych terminów dostarczenia im postanowienia i zawiadomienia o wszczęciu postępowania. Takie podejście uniemożliwiłoby w rzeczywistości Prezesowi UOKiK wykonywanie obowiązków nałożonych na niego ustawą *o ochronie konkurencji i konsumentów*. Wobec powyższego, intencją ustawodawcy było uznanie za datę wszczęcia postępowania antymonopolowego w sprawie praktyk ograniczających konkurencję datę wydania postanowienia o wszczęciu postępowania⁴⁸.

(234) W związku z tym, **zarzuty stron w zakresie przedawnienia wszczęcia postępowania antymonopolowego w przedmiotowej sprawie należy uznać za bezzasadne.**

⁴⁸ Podobnie w decyzji Prezesa UOKiK z dnia 7 kwietnia 2008 r. nr DOK-1/08.

IV.8. Umorzenie postępowania w zakresie zarzutu zawarcia porozumienia polegającego na ustalaniu cen skupu olejów odpadowych

- (235) Wszczynając postępowanie antymonopolowe w niniejszej sprawie, Prezes Urzędu dysponował informacjami i dokumentami uzyskanymi w toku postępowania wyjaśniającego o sygn. DOK1-400/6/12/SJ, które dawały podstawy do uznania, że Rafineria Nafty Jedlicze zawarła z członkami sieci skupu olejów odpadowych porozumienie polegające na ustalaniu cen skupu olejów odpadowych, tj. naruszające art. 6 ust. 1 pkt 1 u.o.k.k. W związku z tym zakres przedmiotowy postanowienia o wszczęciu niniejszego postępowania obejmował dwa odrębne zarzuty.
- (236) W toku postępowania antymonopolowego Prezes UOKiK nie uzyskał jednak wystarczających dowodów świadczących o wystąpieniu antykonkurencyjnego porozumienia polegającego na ustalaniu cen skupu olejów odpadowych. Jakkolwiek z zebranego materiału dowodowego wynika, że istniała wola ustalania przez Rafinerię cen skupu olejów odpadowych, to brak jest dowodów, by do faktycznego ustalania cen w praktyce doszło. Organ antymonopolowy nie jest zatem w stanie wykazać antykonkurencyjnego celu lub skutku praktyki wskazanej w punkcie II sentencji decyzji.
- (237) Ustawa *o ochronie konkurencji i konsumentów* nie reguluje instytucji bezprzedmiotowości postępowania antymonopolowego, zgodnie jednak z art. 83 ustawy, w sprawach w niej nieuregulowanych, do postępowania przed Prezesem Urzędu stosuje się przepisy ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. *Kodeks postępowania administracyjnego*. W rozpatrywanej sprawie zastosowanie będzie miał art. 105 § 1 Kodeksu, który stwierdza, że gdy postępowanie z jakiegokolwiek przyczyny stało się bezprzedmiotowe, organ administracji publicznej wydaje decyzję o jego umorzeniu.
- (238) Bezprzedmiotowość postępowania administracyjnego oznacza, że brak jest któregoś z elementów materialnego stosunku prawnego, a wobec tego nie można wydać decyzji załatwiającej sprawę co do istoty. Gdy zaistnieją takie okoliczności, umorzenie postępowania jest obligatoryjne, niezależne od woli bądź uznania organu administracji publicznej⁴⁹. Podkreślić przy tym należy, że przesłanka bezprzedmiotowości postępowania może istnieć jeszcze przed wszczęciem postępowania i zostać ujawniona w toczącym się postępowaniu, może również

⁴⁹ P. Przybysz, *Kodeks postępowania administracyjnego. Komentarz*, Warszawa 2005 r., s. 227.

powstać w czasie trwania postępowania, a więc w sprawie już zawisłej przed organami administracyjnymi.

- (239) Zgodnie z orzecnictwem NSA z bezprzedmiotowością postępowania mamy do czynienia wówczas, gdy w sposób oczywisty organ stwierdzi brak podstaw prawnych i faktycznych do merytorycznego rozpatrzenia sprawy. Oznacza to, że elementy badanego stanu prawnego i faktycznego są tego rodzaju, że niepotrzebne jest postępowanie mające na celu wyjaśnienie wszystkich tych okoliczności w sprawie⁵⁰.
- (240) Na podstawie zebranych w toku postępowania materiałów, organ antymonopolowy uznał, że nie dysponuje wystarczającym materiałem dowodowym świadczącym o wystąpieniu antykonkurencyjnego porozumienia polegającego na ustalaniu cen skupu olejów odpadowych. Zatem w świetle prawa materialnego oraz ustalonego stanu faktycznego niespełniona została, wynikająca z ustawy *o ochronie konkurencji i konsumentów*, przesłanka konieczna do stwierdzenia stosowania antykonkurencyjnej praktyki. Ten brak kwalifikacji przedmiotowej powoduje, że niniejsze postępowanie jest bezprzedmiotowe w zakresie zarzutu zawarcia antykonkurencyjnego porozumienia polegającego na ustalaniu cen skupu olejów odpadowych i zgodnie z normą zawartą w art. 105 § 1 *Kodeksu postępowania administracyjnego* należy je w tym zakresie umorzyć.
- (241) **W związku z powyższym orzeczono jak w punkcie II sentencji decyzji.**

V. Kara pieniężna

- (242) Przepis art. 106 ust. 1 pkt 1 ustawy antymonopolowej stanowi, że organ antymonopolowy może nałożyć na przedsiębiorcę, w drodze decyzji, karę pieniężną w wysokości nie większej niż 10% przychodu osiągniętego w roku rozliczeniowym poprzedzającym rok nałożenia kary, jeżeli przedsiębiorca ten, choćby nieumyślnie, dopuścił się naruszenia zakazu określonego w art. 6 tej ustawy, w zakresie niewyłączonym na podstawie art. 7 i art. 8 u.o.k.k..

V.1. Przesłanka „co najmniej nieumyślnego” naruszenia przepisów

- (243) Rozstrzygnięcie w przedmiocie nałożenia przez Prezesa Urzędu, na podstawie art. 106 ust. 1 pkt 1 u.o.k.k., administracyjnej kary pieniężnej za naruszenie zakazu

⁵⁰ Wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 18 kwietnia 1995 r., sygn. akt: SA/Łd 2424/94.

określonego w art. 6 u.o.k.k. ma fakultatywny charakter, przy czym możliwość nałożenia na przedsiębiorcę tej kary wymaga stwierdzenia, że naruszenie zakazu określonego w ww. przepisach ustawy było „co najmniej nieumyślne”.

(244) Dokonując oceny umyślności działania stron niniejszego postępowania, Prezes Urzędu uwzględnił dokonane wcześniej zważenia w zakresie zawarcia porozumienia [pkt. (168)-(170) niniejszej decyzji] oraz antykonkurencyjnego charakteru tego porozumienia [pkt. (172)-(173) i (194)-(202) niniejszej decyzji]. Należy wskazać, iż dla przypisania stronom umyślności bądź nieumyślności zawarcia porozumienia ograniczającego konkurencję, konieczne jest stwierdzenie, że odnosiła się ona do wszystkich ww. elementów, tzn. do faktu zawarcia porozumienia oraz do jego antykonkurencyjnego charakteru.

(245) Analizując wystąpienie przesłanki „co najmniej nieumyślnego” naruszenia zakazu porozumień ograniczających konkurencję Prezes Urzędu wziął pod uwagę wyrok Sądu Najwyższego z dnia 21 kwietnia 2011 r., zgodnie z którym subiektywna przesłanka nałożenia kary pieniężnej jest spełniona jeśli zostanie wykazane, że *„przedsiębiorca miał świadomość, że swoim zachowaniem narusza zakaz praktyk ograniczających konkurencję, lub (...) jako profesjonalny uczestnik obrotu mógł (powinien był) taką świadomość mieć”*⁵¹. Prezes Urzędu uwzględnił także stanowisko Trybunału Sprawiedliwości UE, który w wyroku z dnia 11 lipca 1989 r., uznał, że aby naruszenie było traktowane jako popełnione umyślnie nie jest konieczne, aby przedsiębiorstwo było świadome naruszenia reguł konkurencji, wystarcza natomiast, że nie mogło nie być świadome, że sporne zachowanie miało na celu ograniczenie konkurencji⁵². Warto wskazać, że z powołanym orzecznictwem koresponduje również stanowisko wyrażone w wyroku Trybunału z dnia 18 czerwca 2013 r., w którym wskazano, że *„jeżeli chodzi o kwestię tego, czy dane naruszenie zostało popełnione umyślnie lub w wyniku niedbalstwa (...) przesłanka ta jest spełniona, jeżeli dane przedsiębiorstwo nie może nie wiedzieć, że jego działanie ma charakter antykonkurencyjny, niezależnie od tego, czy ma świadomość naruszenia reguł konkurencji zawartych w Traktacie, czy też nie”*⁵³.

⁵¹ Wyrok SN z dnia 21 kwietnia 2011 r., sygn. akt III SK 45/10, LEX nr 901645.

⁵² Wyrok TS z dnia 11 lipca 1989 r. w sprawie 246/86 S.C. Belasco i inni v. Komisja; por. także wyrok Sądu Pierwszej Instancji z dnia 1 kwietnia 1993 r. w sprawie T-65/89 BPB Industries plc and British Gypsum Limited v. Komisja, www.curia.europa.eu.

⁵³ Wyrok TS z dnia 18 czerwca 2013 r. w sprawie C-681/11 Schenker & Co. AG i inni v. Bundeswettbewerbshörde, Bundeskartellanwalt, www.curia.europa.eu.

- (246) Odnosząc powyższe do stanu faktycznego niniejszego postępowania w pierwszej kolejności należy wskazać, że zawarte przez strony antykonkurencyjne porozumienie wynika z pisemnych Umów sprzedaży lub Porozumień, zawartych przez Rafinerię i dostawców oleju odpadowego w oparciu o sporządzone przez Rafinerię wzorce. W zakresie ww. umów Prezes Urzędu wziął pod uwagę, że Rafineria już na etapie zawierania umów otrzymała od jednego z dostawców sygnał o możliwości naruszenia prawa konkurencji przez klauzulę zakazu konkurencji [por. pkt (48) decyzji] i pomimo tego umowy te zostały przez wszystkie strony zawarte w pierwotnej, budzącej kontrowersje, formie.
- (247) Ocena działań podejmowanych przez Rafinerię przedstawiona w Raportach z realizacji Strategii Grupy Kapitałowej Rafinerii Nafty Jedlicze, notatkach ze spotkań Komitetu Sterującego ds. realizacji Strategii GK RNJ, w raportach miesięcznych z realizacji poszczególnych celów, a także próba dalszego umownego skonkretyzowania zakazu konkurencji i ewentualnych sankcji za łamanie ustaleń porozumienia wskazuje, że sama Rafineria miała pełną świadomość, że jej działania mają na celu przeciwdziałanie wewnętrznej konkurencji wśród dostawców olejów przepracowanych do Rafinerii.
- (248) Należy zauważyć, że w spotkaniach Komitetu Sterującego ds. realizacji Strategii GK RNJ brało udział ściśle kierownictwo Rafinerii, kształtujące działalność spółki.
- (249) W ocenie Prezesa Urzędu powyższe pozwala stwierdzić, że ze strony Rafinerii miało miejsce wyraźne wytyczenie dostawcom olejów przepracowanych pożądanej polityki ograniczenia wzajemnej konkurencji, a kwestionowane porozumienie zostało zawarte wskutek faktycznych działań Rafinerii Nafty Jedlicze. Przeprowadzona analiza stanu faktycznego niniejszego postępowania wskazuje, że Rafineria nie mogła być nieświadoma, że jej zachowanie stanowi naruszenie zasad konkurencji. W ocenie Prezesa Urzędu, wskazane wyżej okoliczności sprawy przemawiają za **umyślnością** działania Rafinerii Nafty Jedlicze przy zawieraniu porozumienia.
- (250) Jednocześnie, jak ustalono, za zawieranie porozumień w ww. zakresie ze strony Rafinerii odpowiedzialne były osoby z kierownictwa Spółki. Należy dodatkowo zwrócić uwagę, że to ściśle kierownictwo Rafinerii było odpowiedzialne za kontrolowanie przestrzegania przez dostawców w praktyce poczynionych ustaleń kwestionowanych w pkt I sentencji niniejszej decyzji. Tym samym nie ulega wątpliwości, że osoby te miały upoważnienie do działania w imieniu Spółki.

- (251) Również niektórzy dostawcy olejów przepracowanych zwracając Rafinerii uwagę na konkurencyjne działania innych członków systemu zbiórki, świadomie wykorzystywali antykonkurencyjne postanowienia zawartych Umów sprzedaży i Porozumień.
- (252) Prezes UOKiK uwzględnił w tym zakresie stanowisko Sądu Najwyższego wyrażone w orzeczeniu z dnia 21 kwietnia 2011 r. (sygn. akt III SK 45/10), zgodnie, z którym nakładając karę pieniężną Prezes UOKiK winien rozstrzygnąć, w oparciu o ustalone w sprawie okoliczności faktyczne, czy przedsiębiorca miał świadomość, że swoim zachowaniem narusza zakaz praktyk ograniczających konkurencję lub, czy jako profesjonalny uczestnik obrotu mógł (powinien był) taką świadomość mieć. Zgodnie z ww. wyrokiem Sądu Najwyższego przedsiębiorca jako profesjonalny uczestnik obrotu rynkowego ma możliwość prawidłowego określenia ryzyka prawnego przy podejmowaniu określonych decyzji biznesowych. Istotne znaczenie ma także stanowisko SOKiK, który przyjął w jednej ze spraw, że nie jest możliwe, aby przedsiębiorca o znacznej renomie i długim okresie funkcjonowania na rynku nie zdawał sobie sprawy ze swoich czynności⁵⁴.
- (253) Prezes Urzędu uwzględnił w dalszej kolejności okoliczność, że stwierdzone tą decyzją naruszenie dotyczyło praktyk nazwanych określonych wprost w ustawowym katalogu praktyk zakazanych. W związku z tym stwierdzone przez Prezesa Urzędu naruszenia należą do najbardziej typowych zachowań sprzecznych z ustawą *o ochronie konkurencji i konsumentów*. Powyższe okoliczności przemawiają dodatkowo za uznaniem umyślności działań wszystkich stron.
- (254) Biorąc pod uwagę powyższe okoliczności, Prezes Urzędu uznał, że stwierdzone niniejszą decyzją naruszenie zakazu określonego w art. 6 ust. 1 pkt 3 ustawy *o ochronie konkurencji i konsumentów* ma w przypadku Rafinerii Nafty Jedlicze i dostawców oleju przeracowanego **charakter umyślny**. Tym samym, **kryterium „co najmniej nieumyślnego” naruszenia** zakazu zawierania porozumień ograniczających konkurencję należy uznać za **spełnione**. Prezes Urzędu jest zatem uprawniony do nałożenia na strony niniejszego postępowania kary pieniężnej.

V.2. Wysokość kary pieniężnej

⁵⁴ Wyrok SOKiK z dnia 11 kwietnia 2011 r., sygn. akt XVII AmA 62/08, niepubl.

- (255) Ustalając wysokość kary pieniężnej Prezes Urzędu oparł się na art. 106 ust. 1 pkt 1 ustawy *o ochronie konkurencji i konsumentów*, zgodnie z którym wysokość nakładanej przez organ antymonopolowy na przedsiębiorcę kary pieniężnej nie może przekraczać 10% przychodu osiągniętego w roku rozliczeniowym poprzedzającym rok nałożenia kary. Zarazem Prezes Urzędu wziął pod uwagę przepis art. 111 u.o.k.k., nakazujący przy ustalaniu wysokości kar pieniężnych uwzględnienie w szczególności okresu, stopnia oraz okoliczności naruszenia przepisów ustawy antymonopolowej, a także uprzednie naruszenie przepisów wspomnianej ustawy.
- (256) Mając na względzie, że ustawa *o ochronie konkurencji i konsumentów* nie zawiera zamkniętego katalogu przesłanek, od których uzależniana jest wysokość nakładanych na przedsiębiorców kar, Prezes Urzędu wziął również pod uwagę – zgodnie z utrwalonym orzecznictwem – element subiektywny w postaci umyślności naruszenia przepisów wspomnianej ustawy. W orzecznictwie wyraźnie bowiem stwierdzono, że niezależnie od tego, że przesłanka ta brana jest pod uwagę już na etapie podejmowania decyzji o nałożeniu kary⁵⁵, również wysokość nakładanej kary musi odzwierciedlać element umyślności, lub nieumyślności, z jakim związane jest naruszenie zakazu⁵⁶.
- (257) Prezes Urzędu uwzględnił również, że – zgodnie z orzecznictwem – w przypadku kar za stosowanie praktyk ograniczających konkurencję przesłankami, które należy brać pod uwagę są stopień naruszenia interesu publicznego⁵⁷, a także potencjał ekonomiczny przedsiębiorcy, skutki praktyki dla konkurencji lub kontrahentów, dopuszczalny poziom kary wynikający z przepisów ustawy oraz cele, jakie kara ma osiągnąć⁵⁸. Nałożona przez organ antymonopolowy kara pieniężna powinna pełnić funkcję represyjną (tj. stanowić dolegliwość za naruszenie przepisów ustawy *o ochronie konkurencji i konsumentów*), ale także prewencyjną, dyscyplinującą (tj. zapobiegać podobnym naruszeniom w przyszłości).
- (258) Prezes Urzędu kierował się interpretacją przesłanek branych pod uwagę przy wymiarze kary pieniężnej zawartą w *Wyjaśnieniach w sprawie ustalania wysokości kar pieniężnych za stosowanie praktyk ograniczających konkurencję*⁵⁹.
- (259) Mając na względzie wszystkie ww. okoliczności, organ antymonopolowy ustalił

⁵⁵ Wyrok SN z dnia 21 kwietnia 2011 r., sygn. akt III SK 45/10, LEX nr 901645.

⁵⁶ Wyrok SOKiK z dnia 24 maja 2006 r., sygn. akt XVII Ama 17/05, Dz. Urz. UOKiK 2006/3/48.

⁵⁷ Wyrok SOKiK z dnia 24 maja 2006 r., sygn. akt XVII Ama 17/05, Dz. Urz. UOKiK 2006/3/48.

⁵⁸ Wyrok SN z dnia 27 czerwca 2000 r., sygn. akt I CKN 793/98, LEX nr 50870.

⁵⁹ Dz. Urz. UOKiK 2008/4/33.

wymiar kary pieniężnej w niniejszej sprawie, biorąc pod uwagę przede wszystkim fakt, że o wadze (szkodliwości) naruszenia decydują dwie grupy okoliczności, które dotyczą: (i) natury naruszenia i (ii) czynników związanych ze specyfiką rynku oraz działalnością przedsiębiorcy.

(260) Odnosząc się do natury naruszenia należy wskazać, że Prezes Urzędu wyróżnia (i) **naruszenia bardzo poważne**, do których należy zaliczyć przede wszystkim szczególnie szkodliwe horyzontalne ograniczenia konkurencji, jak również przypadki nadużywania pozycji dominującej mające na celu lub prowadzące do eliminacji konkurencji na rynku, (ii) **naruszenia poważne**, do których należy zaliczyć przede wszystkim porozumienia horyzontalne niezaliczane do najpoważniejszych naruszeń, porozumienia wertykalne wpływające na cenę lub warunki oferowania produktu, przypadki nadużywania pozycji dominującej mające na celu lub prowadzące do istotnego ograniczenia konkurencji lub dotkliwej eksploatacji kontrahentów lub konsumentów, (iii) **naruszenia mniej poważne** niż wyżej wymienione (naruszenia pozostałe), do których należą m.in. porozumienia wertykalne niedotyczące ceny lub możliwości odsprzedaży towaru, jak również przypadki nadużywania pozycji dominującej o mniejszej wadze.

(261) Wobec powyższego w ocenie Prezesa Urzędu porozumienie wprowadzające podział rynku skupu olejów odpadowych poprzez wprowadzenie zakazu konkurencji, należy uznać za **poważne naruszenie prawa konkurencji**. W trakcie postępowania Prezes Urzędu ustalił, że wskazane powyżej porozumienie miało charakter wertykalny a zarazem dotyczyło podziału rynku. Zarówno w ustawodawstwie, jak i w orzecznictwie antymonopolowym, tego rodzaju porozumienia traktowane są w sposób surowy z uwagi na ich przedmiot, cel oraz wynikające z ich charakteru potencjalne chociażby skutki dla rynku. Porozumienie dotyczące podziału rynku w niniejszej sprawie odnosiło się do ograniczenia rynku skupu olejów odpadowych poprzez wprowadzenie zakazu konkurencji i „rejonizacji” działań członków sieci skupu. Do tego typu porozumień nie mają zastosowania wyłączenia z art. 7 ustawy *o ochronie konkurencji i konsumentów*. Ze względu na powyższe Prezes Urzędu uznał, że uzasadnione jest sklasyfikowanie porozumienia określonego w pkt I sentencji niniejszej decyzji jako naruszenia poważnego i określenie wysokości kar pieniężnych w przedziale powyżej 0,2% do 1% przychodu.

(262) Z drugiej strony, Prezes UOKiK uwzględnił również sposób funkcjonowania

przedmiotowego porozumienia w praktyce, przemawiający za uznaniem względnie umiarkowanego antykonkurencyjnego potencjału praktyki i za miarkowaniem kary.

(263) Mając na uwadze powyższe okoliczności, Prezes Urzędu przyjął za właściwe określenie wysokości kary pieniężnej za wskazane porozumienie na poziomie przedstawionym w poniższej tabeli.

Tabela 1. Pierwszy etap obliczania kary

Podmiot	wysokość kary	
	natura naruszenia	
1. Rafineria Nafty Jedlicze S.A.	1.	832.189,54 zł
2. Ran-Oil Sp. z o.o.	2.	4.804,73 zł
3. EKO-PRIM Sp.j. Teresa Stadnik, Mariusz Belos	3.	3.543,36 zł
4. Przedsiębiorstwo Handlowo – Usługowe „Elektros” Sp. z o.o.	4.	11.246,52 zł
5. Wektor A. Chudak Sp. j.	5.	6.693,92 zł
6. Ran-Flex Sp. z o.o.	6.	10.875,79 zł
7. Pan Janusz Kisielewski (PHU Petromex)	7.	145.705,05 zł
8. Ran-Synchron Sp. z o.o.	8.	9.009,09 zł
9. Pan Jakub Markiewicz (F.U.H. Espadon)	9.	81.730,49 zł
10. Ran-Sigma Sp. z o.o.	10.	37.854,04 zł
11. Ekomax Sp. z o.o.	11.	45.206,72 zł
12. Pan Krzysztof Maluśki	12.	6.154,94 zł
13. Pan Andrzej Szczurek (Anpol s.c.)	13.	7.599,02 zł
14. Pan Grzegorz Studziński (Anpol s.c.)	14.	7.599,02 zł
15. Ran-Dickmar Sp. z o.o.	15.	24.628,33 zł

(264) Następnie, organ antymonopolowy, określając wysokość nałożonej na strony kary pieniężnej, wyszedł z założenia, że wymiar kary nie może abstrahować od specyfiki rynku właściwego oraz działalności przedsiębiorców na tym rynku, a zatem powinna ona podlegać dalszej modyfikacji. Kierując się oceną wpływu naruszenia na rynek, Prezes Urzędu może zwiększyć lub zmniejszyć ustaloną powyżej kwotę maksymalnie o **80%**.

(265) Określając zatem wysokość kar nałożonych na strony, Prezes Urzędu wziął pod uwagę potencjał ekonomiczny (rynkowy) przedsiębiorców dopuszczających się naruszenia, uznając, że im mniejszy jest udział takiego podmiotu w rynku, tym w mniejszym stopniu można mu przypisać udział w szkodliwych skutkach określonego zachowania ograniczającego konkurencję. W tym kontekście należało uwzględnić okoliczność, iż – jak wynika z informacji przedstawionych przez strony – udział Rafinerii Nafty Jedlicze i pozostałych stron postępowania na rynku skupu olejów przepracowanych w 2012 r., a więc w roku, w którym obowiązywały przedmiotowe

umowy handlowe, był istotny (kilkudziesięcioprocentowy). W konsekwencji, **udział rynkowy produktów objętych porozumieniem należy uznać za dość znaczny.**

(266) Oceniając z kolei oddziaływanie praktyki na rynek, na którym porozumienie miało ograniczać konkurencję, Prezes Urzędu wziął pod uwagę, że na rynku skupu olejów przepracowanych prowadzą działalność również inne podmioty niż Rafineria Nafty Jedlicze, które posiadają dość istotny udział w tym rynku. Dodatkowo, w toku postępowania dowodowego ustalono, w oparciu o informacje uzyskane od stron, że choć porozumienie wprowadzono w życie, w praktyce nie było ono konsekwentnie realizowane i zdarzały się przypadki, że dostawcy **nie stosowali się do podziału rynków skupu.** Z tego też względu należy wskazać, że nie zmaterializowały się znaczące szkody dla rynku a praktyka nie miała charakteru nieodwracalnego.

(267) Prezes Urzędu uwzględnił również, że Rafineria Jedlicze stosowała jedynie niektóre elementy kontroli przestrzegania kwestionowanych niniejszą decyzją porozumień w praktyce. Podejmowane przez Rafinerię działania kontrolne, czy próby umownego skonkretyzowania zakazu konkurowania, zmniejszały niepewność dostawców olejów, co do działań konkurentów i ograniczało konkurencyjną rywalizację pomiędzy nimi.

(268) Prezes Urzędu wziął również pod uwagę, że w przypadku PHU PETROMEX oraz przedsiębiorstwa Handlowo-Usługowego „Elektros” sp. z o.o., współpraca z Rafinerią Nafty Jedlicze generowała istotnie niewielki odsetek przychodów przedsiębiorców, stąd też udział tych przedsiębiorców w porozumieniu nie oddziaływał w znaczący sposób na prowadzoną przez nich działalność

(269) Wszystkie wyżej wymienione okoliczności wzięte pod uwagę łącznie wskazują, że wpływ przedmiotowego porozumienia na konkurencję na rynku był ograniczony. W opinii Prezesa Urzędu zasadnym jest zatem obniżenie kary pieniężnej. Mając to na uwadze, wyjściowy poziom kary pieniężnej ustalony w oparciu o naturę naruszenia został **zmniejszony o 40% w przypadku Przedsiębiorstwa Handlowo – Usługowego „Elektros” Sp. z o.o. i PHU PETROMEX oraz o 30% w przypadku pozostałych stron postępowania,** co obrazuje poniższa Tabela.

Tabela 2. Drugi etap obliczania kary

Podmiot	wysokość kary
---------	---------------

	natura naruszenia	specyfika rynku oraz działalności przedsiębiorcy	razem
1. Rafineria Nafty Jedlicze S.A.	1. 832.189,54 zł	1. ↓ 30%	1. 582.532,68 zł
2. Ran-Oil Sp. z o.o.	2. 4.804,73 zł	2. ↓ 30%	2. 3.363,31 zł
3. EKO-PRIM Sp.j. Teresa Stadnik, Mariusz Beloś	3. 3.543,36 zł	3. ↓ 30%	3. 2.480,35 zł
4. Przedsiębiorstwo Handlowo – Usługowe „Elektros” Sp. z o.o.	4. 11.246,52 zł	4. ↓ 40%	4. 6.747,91 zł
5. Wektor A. Chudak Sp. j.	5. 6.693,92 zł	5. ↓ 30%	5. 4.685,74 zł
6. Ran-Flex Sp. z o.o.	6. 10.875,79 zł	6. ↓ 30%	6. 7.613,05 zł
7. Pan Janusz Kisielewski (PHU Petromex)	7. 145.705,05 zł	7. ↓ 40%	7. 87.423,03 zł
8. Ran-Synchron Sp. z o.o.	8. 9.009,09 zł	8. ↓ 30%	8. 6.306,36 zł
9. Pan Jakub Markiewicz (F.U.H. Espadon)	9. 81.730,49 zł	9. ↓ 30%	9. 57.211,34 zł
10. Ran-Sigma Sp. z o.o.	10. 37.854,04 zł	10. ↓ 30%	10. 26.497,83 zł
11. Ekomax Sp. z o.o.	11. 45.206,72 zł	11. ↓ 30%	11. 31.644,70 zł
12. Pan Krzysztof Maluśki	12. 6.154,94 zł	12. ↓ 30%	12. 4.308,46 zł
13. Pan Andrzej Szczurek (Anpol s.c.)	13. 7.599,02 zł	13. ↓ 30%	13. 5.319,31 zł
14. Pan Grzegorz Studziński (Anpol s.c.)	14. 7.599,02 zł	14. ↓ 30%	14. 5.319,31 zł
15. Ran-Dickmar Sp. z o.o.	15. 24.628,33 zł	15. ↓ 30%	15. 17.239,83 zł

(270) Kalkulując wymiar kary pieniężnej nałożonej na strony, organ antymonopolowy wziął także pod uwagę długotrwałość naruszenia. Uwzględniając okres naruszenia, Prezes Urzędu może zwiększyć kwotę bazową kar, jeśli długotrwałość stosowania praktyki ograniczającej konkurencję prowadzi do zwielokrotnienia jej negatywnych skutków, w szczególności, gdy wpływa na wysokość korzyści uzyskiwanych przez przedsiębiorcę dopuszczającego się naruszenia lub szkody ponoszone przez innych uczestników rynku. Jako długotrwałe traktowane są naruszenia **trwające dłużej niż rok**. Biorąc powyższe pod uwagę, dla odzwierciedlenia wpływu długotrwałości naruszenia na wysokość kar, Prezes Urzędu może zwiększyć w przypadku porozumień ograniczających konkurencję kwotę bazową maksymalnie o **200%**.

(271) System skupu olejów odpadowych funkcjonował w sposób zakwestionowany w niniejszej sprawie na podstawie Porozumień i Umów sprzedaży, które zostały zawarte najpóźniej w dniu 1 grudnia 2011 r. Praktyka ograniczająca konkurencję została zaniechana z dniem 1 stycznia 2013 r. Bez znaczenia jest przy tym fakt, że negocjacje dotyczące zawarcia umów niezawierających klauzuli zakazu konkurowania podjęte zostały przed dniem 1 stycznia 2013 r., bowiem przedmiotowe klauzule funkcjonowały w obrocie aż do 1 stycznia 2013 r. W związku z powyższym należy zaliczyć tę praktykę do **praktyk długotrwałych**.

(272) Należy jednak stwierdzić, że z uwagi na fakt, iż praktyka trwała niewiele ponad

rok, brak jest zauważalnych skutków właściwych dla praktyk o charakterze długotrwałym. W konsekwencji, kara pieniężna **nie zostaje na tym etapie podwyższona.**

Tabela 3. Trzeci etap obliczania kary

Podmiot	wysokość kary			
	natura naruszenia	specyfika rynku oraz działalności przedsiębiorcy	długotrwałość naruszenia	razem
1.Rafineria Nafty Jedlicze S.A.	1. 832.189,54 zł	1. 582.532,68 zł		1. 582.532,68 zł
2.Ran-Oil Sp. z o.o.	2. 4.804,73 zł	2. 3.363,31 zł		2. 3.363,31 zł
3.EKO-PRIM Sp.j. Teresa Stadnik, Mariusz Beloś	3. 3.543,36 zł	3. 2.480,35 zł		3. 2.480,35 zł
4.Przedsiębiorstwo Handlowo – Usługowe „Elektros” Sp. z o.o.	4. 11.246,52 zł	4. 6.747,91 zł		4. 6.747,91 zł
5.Wektor A. Chudak Sp. j.	5. 6.693,92 zł	5. 4.685,74 zł		5. 4.685,74 zł
6.Ran-Flex Sp. z o.o.	6. 10.875,79 zł	6. 7.613,05 zł		6. 7.613,05 zł
7.Pan Janusz Kisielewski (PHU Petromex)	7. 145.705,05 zł	7. 87.423,03 zł	-	7. 87.423,03 zł
8.Ran-Synchron Sp. z o.o.	8. 9.009,09 zł	8. 6.306,36 zł		8. 6.306,36 zł
9.Pan Jakub Markiewicz (F.U.H. Espadon)	9. 81.730,49 zł	9. 57.211,34 zł		9. 57.211,34 zł
10.Ran-Sigma Sp. z o.o.	10. 37.854,04 zł	10. 26.497,83 zł		10. 26.497,83 zł
11.Ekomax Sp. z o.o.	11. 45.131,52 zł	11. 31.644,70 zł		11. 31.644,70 zł
12.Pan Krzysztof Maluśki	12. 6.154,94 zł	12. 4.308,46 zł		12. 4.308,46 zł
13.Pan Andrzej Szczurek (Anpol s.c.)	13. 7.599,02 zł	13. 5.319,31zł		13. 5.319,31zł
14.Pan Grzegorz Studziński (Anpol s.c.)	14. 7.599,02 zł	14. 5.319,31zł		14. 5.319,31zł
15.Ran-Dickmar Sp. z o.o.	15. 24.628,33 zł	15. 17.239,83 zł		15. 17.239,83 zł

(273) Organ antymonopolowy, ustalając wysokość kary, powinien także wziąć pod uwagę okoliczności mające wpływ na zwiększenie (okoliczności obciążające) lub zmniejszenie (okoliczności łagodzące) wymiaru kary. Okoliczności łagodzące i obciążające są oceniane łącznie, indywidualnie dla każdej sprawy oraz dla każdego przedsiębiorcy. Poszczególne okoliczności łagodzące lub obciążające mogą mieć różną wagę. Ustalona na wcześniejszym etapie wysokość kary może ulec zwiększeniu/zmniejszeniu maksymalnie o **50%**.

(274) W ocenie organu antymonopolowego w niniejszej decyzji **występuje okoliczność łagodząca** mająca zastosowanie do wszystkich stron postępowania, polegająca na zaniechaniu stosowania praktyk ograniczających konkurencję stwierdzonych w pkt I

sentencji niniejszej decyzji jeszcze przed wszczęciem postępowania antymonopolowego w sprawie.

- (275) **Dodatkową okolicznością łagodzącą** w przypadku Rafinerii Nafty Jedlicze jest współpraca z Prezesem Urzędu w toku postępowania. Należy bowiem zauważyć, że Rafineria wykazywała w toku postępowania inicjatywę i często sama informowała, bądź przekazywała dokumenty, będące w jej opinii istotne dla sprawy. Działanie Rafinerii przyczyniło się do sprawnego przeprowadzenia postępowania, co byłoby utrudnione bez woli współpracy z jej strony.
- (276) Prezes Urzędu postanowił również wziąć pod uwagę **szczególne okoliczności**, które powinny wpływać na wymiar kary pozostałych stron postępowania (z wyjątkiem Rafinerii, Przedsiębiorstwa Handlowo – Usługowego „Elektros” Sp. z o.o. i PHU PETROMEX). Należy bowiem zauważyć, że Rafineria posiada silną pozycję na rynku właściwym i z tego też względu pozycja negocjacyjna dostawców olejów odpadowych jest mocno ograniczona. Brak zgody na podpisanie umowy, a w konsekwencji brak współpracy z Rafinerią mógłby oznaczać dla przedsiębiorców trudności w prowadzeniu działalności, tym bardziej, że w większości przypadków przychód osiągany ze współpracy z Rafinerią stanowi istotną część całkowitego przychodu tychże podmiotów (dot. wszystkich członków sieci z wyłączeniem Przedsiębiorstwa Handlowo – Usługowego „Elektros” Sp. z o.o. i PHU PETROMEX). Z tego też względu umowy handlowe miały co do zasady charakter adhezyjny. Można więc uznać, że przedmiotowe umowy zawierane były pod „ekonomicznym przymusem”. Ustalenie kary na poziomie zbliżonym do Rafinerii byłoby zatem w opinii Prezesa Urzędu nieproporcjonalne w stosunku do działań, jakie podejmowali członkowie systemu zbiórki olejów odpadowych.
- (277) Z drugiej strony, jako **okoliczność obciążającą** Rafinerię Nafty Jedlicze organ antymonopolowy miał na względzie fakt, że Rafineria Nafty Jedlicze pełniła rolę **organizatora i lidera** zawartego porozumienia. To Rafineria była bowiem autorem umów i porozumień będących podstawą niedozwolonego porozumienia. Co więcej, Rafineria kontrolowała przestrzeganie postanowień umownych i podejmowała działania mające na celu realizację tych postanowień.
- (278) Okolicznością obciążającą wszystkie strony postępowania jest także stwierdzona **umyślność** dokonanego przez strony **naruszenia**.

(279) Ustalając wysokość nakładanej kary pieniężnej Prezes Urzędu uwzględnił również, stosownie do wymogów art. 111 u.o.k.k., kryterium „uprzedniego naruszenia przepisów ustawy”. Zgodnie z przywoływanym przepisem Prezes Urzędu powinien przy nakładaniu kary oraz określaniu jej wysokości uwzględniać, czy nastąpiło to w warunkach swoistej recydywy, a ww. kryterium w zakresie nakładania kary przez Prezesa Urzędu spełnia funkcję okoliczności obciążającej. W niniejszej sprawie nie zaistniała podstawa do podwyższenia wymiaru kary. Strony postępowania nie były dotąd prawomocnie ukarane za naruszenie zakazu praktyk ograniczających konkurencję.

(280) Miarkując karę w oparciu o ww. okoliczności łagodzące i obciążające Prezes UOKiK postanowił w stosunku do Rafinerii Nafty Jedlicze, Przedsiębiorstwa Handlowo – Usługowego „Elektros” Sp. z o.o. i PHU PETROMEX **pozostawić kwotę bazową kary ustalonej na poprzednim etapie na niezmiennym poziomie**, a w przypadku pozostałych stron postępowania **obniżyć kwotę bazową kary ustalonej na poprzednim etapie o 10%**.

Tabela 4. Czwarty etap obliczania kary

Podmiot	wysokość kary				
	natura naruszenia	specyfika rynku oraz działalności przedsiębiorcy	długotrwałość naruszenia	okoliczności łagodzące/obciążające	razem
1. Rafineria Nafty Jedlicze S.A.	1. 832.189,54 zł	1. 582.532,68 zł	1. 582.532,68 zł	1. –	1. 582.532,68 zł
2. Ran-Oil Sp. z o.o.	2. 4.804,73 zł	2. 3.363,31 zł	2. 3.363,31 zł	2. ↓ 10%	2. 3.026,98 zł
3. EKO-PRIM Sp.j. Teresa Stadnik, Mariusz Beloś	3. 3.543,36 zł	3. 2.480,35 zł	3. 2.480,35 zł	3. ↓ 10%	3. 2.232,32 zł
4. Przedsiębiorstwo Handlowo – Usługowe „Elektros” Sp. z o.o.	4. 11.246,52 zł	4. 6.747,91 zł	4. 6.747,91 zł	4.-	4. 6.747,91 zł
5. Wektor A. Chudak Sp. j.	5. 6.693,92 zł	5. 4.685,74 zł	5. 4.685,74 zł	5. ↓ 10%	5. 4.217,17 zł
6. Ran-Flex Sp. z o.o.	6. 10.875,79 zł	6. 7.613,05 zł	6. 7.613,05 zł	6. ↓ 10%	6. 6.851,75 zł
7. Pan Janusz Kisielewski (PHU Petromex)	7. 145.705,05 zł	7. 87.423,03 zł	7. 87.423,03 zł	7.-	7. 87.423,03 zł
8. Ran-Synchron Sp. z o.o.	8. 9.009,09 zł	8. 6.306,36 zł	8. 6.306,36 zł	8. ↓ 10%	8. 5.675,72 zł
9. Pan Jakub Markiewicz (F.U.H. Espadon)	9. 81.730,49 zł	9. 57.211,34 zł	9. 57.211,34 zł	9. ↓ 10%	9. 51.490,21 zł
10. Ran-Sigma Sp. z o.o.	10. 37.854,04 zł	10. 26.497,83 zł	10. 26.497,83 zł	10. ↓ 10%	10. 23.848,05 zł
11. Ekomax Sp. z o.o.	11. 45.206,72 zł	11. 31.644,70 zł	11. 31.644,70 zł	11. ↓ 10%	11. 28.480,23 zł
12. Pan Krzysztof Maluśki	12. 6.154,94 zł	12. 4.308,46 zł	12. 4.308,46 zł	12. ↓ 10%	12. 3.877,61 zł
13. Pan Andrzej Szczurek	13. 7.599,02 zł	13. 5.319,31 zł	13. 5.319,31 zł	13. ↓ 10%	13. 4.787,38 zł

(Anpol s.c.) 14. Pan Grzegorz Studziński	14. 7.599,02 zł	14. 5.319,31zł	14. 5.319,31zł	14. ↓ 10%	14. 4.787,38 zł
(Anpol s.c.) 15. Ran-Dickmar Sp. z o.o	15. 24.628,33 zł	15. 17.239,83 zł	15. 17.239,83 zł	15. ↓ 10%	15. 15.515,85 zł

(281) Mając na uwadze wszystkie powyższe okoliczności, Prezes Urzędu uznał, że waga stwierdzonego niniejszą decyzją naruszenia ustawy *o ochronie konkurencji i konsumentów* przesądza o ustaleniu wysokości kary pieniężnej dla stron postępowania, w oparciu o przedstawioną przez strony informację na temat osiągniętych przychodów w 2013 r., w wysokości wynikającej z poniższej Tabeli.

Tabela 5. Wysokość nałożonej kary pieniężnej

Podmiot	wysokość kary pieniężnej
1. Rafineria Nafty Jedlicze S.A.	1. 582.532,68 zł
2. Ran-Oil Sp. z o.o.	2. 3.026,98 zł
3. EKO-PRIM Sp.j. Teresa Stadnik, Mariusz Beloś	3. 2.232,32 zł
4. Przedsiębiorstwo Handlowo – Usługowe „Elektros” Sp. z o.o.	4. 6.747,91 zł
5. Wektor A. Chudak Sp. j.	5. 4.217,17 zł
6. Ran-Flex Sp. z o.o.	6. 6.851,75 zł
7. Pan Janusz Kisielewski (PHU Petromex)	7. 87.423,03 zł
8. Ran-Synchron Sp. z o.o.	8. 5.675,72 zł
9. Pan Jakub Markiewicz (F.U.H. Espadon)	9. 51.490,21 zł
10. Ran-Sigma Sp. z o.o.	10. 23.848,05 zł
11. Ekomax Sp. z o.o.	11. 28.480,23 zł
12. Pan Krzysztof Maluśki	12. 3.877,61 zł
13. Pan Andrzej Szczurek (Anpol s.c.)	13. 4.787,38 zł
14. Pan Grzegorz Studziński (Anpol s.c.)	14. 4.787,38 zł
15. Ran-Dickmar Sp. z o.o	15. 15.515,85 zł

(282) **Biorąc powyższe pod uwagę, orzeka się jak w pkt III sentencji decyzji.**

VI. Koszty postępowania

(283) Zgodnie z art. 77 ust. 1 ustawy *o ochronie konkurencji i konsumentów*, jeżeli w wyniku postępowania Prezes Urzędu stwierdził naruszenie przepisów ustawy, przedsiębiorca, który dopuścił się tego naruszenia, jest obowiązany ponieść koszty postępowania. Natomiast w świetle art. 80 u.o.k.k., Prezes Urzędu rozstrzyga o kosztach w drodze postanowienia, które może być zamieszczone w decyzji kończącej postępowanie.

(284) Z ustawy nie wynika, co składa się na koszty postępowania, o których mowa w art. 77 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów. Wobec wyrażonego w art. 83 u.o.k.k. generalnego odesłania w sprawach nieuregulowanych w ustawie antymonopolowej do przepisów *Kodeksu postępowania administracyjnego* należy przyjąć, iż zakres tych kosztów wyznacza art. 263 § 1 tego Kodeksu. W jego świetle do kosztów postępowania zalicza się: (1) koszty podróży i inne należności świadków i biegłych oraz stron, (2) koszty doręczania stronom pism procesowych, (3) inne koszty bezpośrednio związane z rozstrzygnięciem sprawy. Ponadto, zgodnie z art. 264 § 1 k.p.a., jednocześnie z wydaniem decyzji organ administracji publicznej ustala w drodze postanowienia wysokość kosztów postępowania, osoby zobowiązane do ich poniesienia oraz termin i sposób ich uiszczenia.

(285) W punkcie I sentencji decyzji stwierdzono stosowanie przez Strony praktyki ograniczającej konkurencję zakazanej na podstawie art. 6 ust. 1 pkt 3 u.o.k.k. Koszty niniejszego postępowania wynoszą **1.768,20 zł** (słownie: tysiąc siedemset sześćdziesiąt osiem złotych dwadzieścia groszy). Składają się na nie koszty związane z prowadzoną w toku postępowania korespondencją.

(286) W związku z powyższym postanowiono obciążyć:

1. Rafinerię Nafty Jedlicze S.A. kosztami w wysokości 107,87 zł (słownie: sto siedem złotych osiemdziesiąt siedem groszy), na które składają się koszty doręczenia stronie 10 listów w cenie 5,70 zł, 7 listów w cenie 6,47 zł oraz 1/15 kosztów doręczenia 9 listów w cenie 5,70 zł i 5 listów w cenie 6,47 zł;
2. Ran-Oil Sp. z o.o. kosztami w wysokości 107,87 zł (słownie: sto siedem złotych osiemdziesiąt siedem groszy), na które składają się koszty doręczenia stronie 10 listów w cenie 5,70 zł, 7 listów w cenie 6,47 zł oraz 1/15 kosztów doręczenia 9 listów w cenie 5,70 zł i 5 listów w cenie 6,47 zł;
3. EKO-PRIM Sp.j. Teresa Stadnik, Mariusz Beloś kosztami w wysokości 210,16 zł (słownie: dwieście dziesięć złotych szesnaście groszy), na które składają się koszty doręczenia stronie 20 listów w cenie 5,70 zł, 14 listów w cenie 6,47 zł oraz 1/15 kosztów doręczenia 9 listów w cenie 5,70 zł i 5 listów w cenie 6,47 zł;
4. Przedsiębiorstwo Handlowo-Usługowe „Elektros” Sp. z o.o. kosztami w wysokości 107,87 zł (słownie: sto siedem złotych osiemdziesiąt siedem groszy), na które składają się koszty doręczenia stronie 10 listów w cenie 5,70 zł, 7 listów

- w cenie 6,47 zł oraz 1/15 kosztów doręczenia 9 listów w cenie 5,70 zł i 5 listów w cenie 6,47 zł;
5. Wektor A. Chudak Sp. j. kosztami w wysokości 107,87 zł (słownie: sto siedem złotych osiemdziesiąt siedem groszy), na które składają się koszty doręczenia stronie 10 listów w cenie 5,70 zł, 7 listów w cenie 6,47 zł oraz 1/15 kosztów doręczenia 9 listów w cenie 5,70 zł i 5 listów w cenie 6,47 zł;
 6. Ran-Flex Sp. z o.o. kosztami w wysokości 107,87 zł (słownie: sto siedem złotych osiemdziesiąt siedem groszy), na które składają się koszty doręczenia stronie 10 listów w cenie 5,70 zł, 7 listów w cenie 6,47 zł oraz 1/15 kosztów doręczenia 9 listów w cenie 5,70 zł i 5 listów w cenie 6,47 zł;
 7. Pana Janusza Kisielewskiego prowadzącego działalność gospodarczą pod nazwą P.H.U. Petromex Janusz Kisielewski w Komprachcicach kosztami w wysokości 114,34 zł (słownie: sto czternaście złotych trzydzieści cztery grosze), na które składają się koszty doręczenia stronie 10 listów w cenie 5,70 zł, 8 listów w cenie 6,47 zł oraz 1/15 kosztów doręczenia 9 listów w cenie 5,70 zł i 5 listów w cenie 6,47 zł;
 8. Ran-Synchron Sp. z o.o. kosztami w wysokości 114,34 zł (słownie: sto czternaście złotych trzydzieści cztery grosze), na które składają się koszty doręczenia stronie 10 listów w cenie 5,70 zł, 8 listów w cenie 6,47 zł oraz 1/15 kosztów doręczenia 9 listów w cenie 5,70 zł i 5 listów w cenie 6,47 zł;
 9. Pana Jakuba Markiewicza prowadzącego działalność gospodarczą pod nazwą F.U.H. Espadon Jakub Markiewicz w Szczecinie kosztami w wysokości 107,87 zł (słownie: sto siedem złotych osiemdziesiąt siedem groszy), na które składają się koszty doręczenia stronie 10 listów w cenie 5,70 zł, 7 listów w cenie 6,47 zł oraz 1/15 kosztów doręczenia 9 listów w cenie 5,70 zł i 5 listów w cenie 6,47 zł;
 10. Ran-Sigma Sp. z o.o. kosztami w wysokości 113,57 zł (słownie: sto trzynaście złotych pięćdziesiąt siedem groszy), na które składają się koszty doręczenia stronie 11 listów w cenie 5,70 zł, 7 listów w cenie 6,47 zł oraz 1/15 kosztów doręczenia 9 listów w cenie 5,70 zł i 5 listów w cenie 6,47 zł;
 11. Ekomax Sp. z o.o. kosztami w wysokości 120,04 zł (słownie: sto dwadzieścia złotych cztery grosze), na które składają się koszty doręczenia stronie 11 listów w cenie 5,70 zł, 8 listów w cenie 6,47 zł oraz 1/15 kosztów doręczenia 9 listów w cenie 5,70 zł i 5 listów w cenie 6,47 zł;

12. Pana Krzysztofa Maluńskiego prowadzącego działalność gospodarczą pod nazwą Krzysztof Maluński P.H.U. w Kościanie kosztami w wysokości 107,87 zł (słownie: sto siedem złotych osiemdziesiąt siedem groszy), na które składają się koszty doręczenia stronie 10 listów w cenie 5,70 zł, 7 listów w cenie 6,47 zł oraz 1/15 kosztów doręczenia 9 listów w cenie 5,70 zł i 5 listów w cenie 6,47 zł;
13. Pana Andrzeja Szczurka prowadzącego działalność gospodarczą pod nazwą Andrzej Szczurek w Iwoniczu-Zdroju, współnika spółki cywilnej Anpol S.C. Grzegorz Studziński, Andrzej Szczurek kosztami w wysokości 113,57 zł (słownie: sto trzynaście złotych pięćdziesiąt siedem groszy), na które składają się koszty doręczenia stronie 11 listów w cenie 5,70 zł, 7 listów w cenie 6,47 zł oraz 1/15 kosztów doręczenia 9 listów w cenie 5,70 zł i 5 listów w cenie 6,47 zł;
14. pana Grzegorza Studzińskiego prowadzącego działalność gospodarczą pod nazwą Grzegorz Studziński w Iwoniczu-Zdroju, współnika spółki cywilnej Anpol S.C. Grzegorz Studziński, Andrzej Szczurek kosztami w wysokości 113,57 zł (słownie: sto trzynaście złotych pięćdziesiąt siedem groszy), na które składają się koszty doręczenia stronie 11 listów w cenie 5,70 zł, 7 listów w cenie 6,47 zł oraz 1/15 kosztów doręczenia 9 listów w cenie 5,70 zł i 5 listów w cenie 6,47 zł;
15. Ran-Dickmar Sp. z o.o. kosztami w wysokości 113,57 zł (słownie: sto trzynaście złotych pięćdziesiąt siedem groszy), na które składają się koszty doręczenia stronie 11 listów w cenie 5,70 zł, 7 listów w cenie 6,47 zł oraz 1/15 kosztów doręczenia 9 listów w cenie 5,70 zł i 5 listów w cenie 6,47 zł.

(287) **Biorąc powyższe pod uwagę, orzeka się jak w pkt IV sentencji decyzji.**

(288) Zgodnie z art. 112 ust. 3 ustawy *o ochronie konkurencji i konsumentów* karę pieniężną należy uiścić w terminie 14 dni od dnia uprawomocnienia się niniejszej decyzji.

(289) Karę pieniężną oraz koszty postępowania należy uiścić na następujące konto Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów: **NBP O/O Warszawa 511010100078782231000000.**

Przy dokonywaniu wpłaty na powyższe konto należy dopisać numer decyzji Prezesa Urzędu stanowiącej podstawę jej dokonania.

(290) Zgodnie z art. 81 ust. 1 ustawy *o ochronie konkurencji i konsumentów* w związku z art. 479²⁸ § 2 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. *Kodeks postępowania cywilnego* (t.j.

Dz. U. z 2014 r. poz. 101 ze zm.) od niniejszej decyzji przysługuje odwołanie do Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, za pośrednictwem Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, w terminie dwutygodniowym od dnia doręczenia niniejszej decyzji.

- (291) W przypadku kwestionowania wyłącznie postanowienia o kosztach postępowania zawartego w pkt IV niniejszej decyzji, na podstawie art. 264 § 2 *kodeksu postępowania administracyjnego* w związku z art. 83 ustawy *o ochronie konkurencji i konsumentów* oraz stosowanie do jej art. 81 ust. 5 w związku z art. 479³² § 1 i 2 *kodeksu postępowania cywilnego*, należy wnieść zażalenie do Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, za pośrednictwem Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, w terminie tygodnia od dnia doręczenia niniejszej decyzji.

*Z up. Prezesa
Urzędu Ochrony Konkurencji
i Konsumentów*
Dyrektor Departamentu Ochrony
Konkurencji
Grzegorz Materna